

*Projekt finansowany ze środków Województwa Małopolskiego,
budżetu Miasta Krakowa oraz Małopolskiej Organizacji Turystycznej.
Realizowany pod nadzorem Małopolskiej Organizacji Turystycznej z udziałem ekspertów
Akademii Ekonomicznej w Krakowie, Akademii Wychowania Fizycznego w Krakowie,
Wyższej Szkoły Turystyki i Ekologii w Suchej Beskidzkiej.*

BADANIE RUCHU TURYSTYCZNEGO W KRAKOWIE W ROKU 2004

RAPORT KOŃCOWY

**Kierownik projektu
dr Krzysztof Borkowski**

Zespół
Prof. dr hab. Tadeusz Grabiński
dr Renata Seweryn
mgr Andrzej Gut - Mostowy
mgr Leszek Mazanek
mgr Anna Wilkońska

**Konsultacja naukowa projektu
Prof.dr hab. Anna Nowakowska**

KRAKÓW 2004

MAŁOPOLSKA ORGANIZACJA TURYSTYCZNA

SPIS TREŚCI

BADANIE RUCHU TURYSTYCZNEGO W KRAKOWIE W ROKU 2004.....	1
Metodologia i charakterystyka badań	4
Analiza liczby korzystających z bazy noclegowej w mieście Krakowie w latach 2001- 2004.....	6
Analiza danych miesięcznych.....	6
Analiza danych kwartalnych.....	11
Analiza danych rocznych	14
Wielkość ruchu turystycznego w Krakowie w latach 2003 i 2004	16
Rozkład strumienia ruchu turystycznego w Krakowie.....	16
Rozkład procentowy strumienia ruchu przyjazdowego do Krakowa w III kwartale 2003 roku	18
Rozkład procentowy strumienia ruchu przyjazdowego do Krakowa w III kwartale 2004 roku	19
Charakterystyka osób przyjeżdżających do Krakowa.....	20
Kryterium geograficzne	20
Struktura przyjazdów cudzoziemców do Krakowa według wybranych państw w 2004 r.	20
Udział polonii w przyjazdach zagranicznych do Krakowa w 2004 roku.....	24
Struktura przyjazdów Polaków do Krakowa z miejsc zamieszkania według województw w III_2003 i III_2004 roku.	24
Kryterium demograficzne.....	28
Struktura przyjazdów do Krakowa według płci w 2004 roku.....	28
Struktura przyjazdów do Krakowa według wieku w 2004 roku	28
Kryterium społeczne	29
Struktura przyjazdów do Krakowa według wykształcenia w 2004 roku.....	29
Struktura przyjazdów do Krakowa według statusu zawodowego w 2004 roku.....	30
Kryterium ekonomiczne.....	31
Struktura przyjazdów do Krakowa według statusu materialnego w 2004 roku.....	31
Analiza informacji.....	32
Struktura odwiedzających według kierunków przyjazdów.....	32
Przyjazdy krajowe do Krakowa według miejsca z którego nastąpił przyjazd w 2004 roku_III_kw.....	32
Przyjazdy zagraniczne do Krakowa według miejsca z którego nastąpił przyjazd w 2003 i 2004 roku_III_kw.....	33
Przyjazdy do Krakowa według towarzyszących osób w 2004 roku	34
Struktura osób towarzyszących.....	34
Struktura czasowa pobytu osób odwiedzających Kraków	35
Struktura celów przyjazdu Polaków i obcokrajowców do Krakowa w 2003 i 2004 roku.....	36
Jaki jest główny cel Pana/i przyjazdu do tej miejscowości? 2003 i 2004 rok	38
Jaki jest główny cel Pana/i przyjazdu do tej miejscowości?	42
Struktura wykorzystanych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa	46
Jakim środkiem transporu przyjechał/a Pan/i do tej miejscowości? Polacy.....	47
Jakim środkiem transporu przyjechał/a Pan/i do tej miejscowości? Obcokrajowcy	48
Noclegi w Krakowie	49
Odsetek odwiedzających nocujących w Krakowie w 2004 roku	49
Baza noclegowa wykorzystana podczas pobytu odwiedzających w Krakowie.....	49
Baza noclegowa wykorzystana podczas pobytu odwiedzających w Krakowie w 2004 roku	50
Baza noclegowa wykorzystana podczas pobytu odwiedzających w Krakowie	51
Struktura gości krajowych i zagranicznych przyjeżdżających do Krakowa w 2004 roku wg miejsca zakwaterowania (dane szacunkowe).....	53
Struktura strumienia ruchu odwiedzających Kraków 2004 roku	54
Kwoty wydatkowane podczas pobytu turystycznego w Krakowie.....	55
Kwoty wydatkowane przez odwiedzających Kraków w 2004 roku z podziałem na krajowych i zagranicznych.....	55
Średnia kwota wydatku turystycznego na osobę ponoszonego przez cudzoziemców podczas pobytu w Krakowie w 2004 roku według wybranych państw.....	56
Średnia kwota wydatku turystycznego na osobę ponoszonego przez odwiedzających podczas pobytu w Krakowie w 2003 i 2004 roku według wybranych państw (w zł)	57
Ewentualne możliwości zwiększenia wydatków przez odwiedzających Kraków.....	57
Deklaracje odwiedzających Kraków w 2004 roku o możliwości wydatkowania większych sum pieniężnych z podziałem na krajowych i zagranicznych.....	58
Deklaracje odwiedzających Kraków w 2003 i 2004 roku o możliwości wydatkowania większych sum pieniężnych z podziałem na krajowych i zagranicznych	58
Organizator przyjazdu do Krakowa.....	59
Organizator podróży do Krakowa w 2004 roku z podziałem na krajowych i zagranicznych	59

Wykorzystane przez odwiedzających Kraków źródło informacji o mieście.....	60
Wykorzystane przez odwiedzających Kraków w 2003 i 2004 roku źródło informacji o mieście (w %).....	62
Częstotliwość wizyt w Krakowie osób odwiedzających.....	62
Częstość wizyt osób odwiedzających Kraków w 2004 roku.....	63
Sposób spędzania czasu w Krakowie deklarowany przez turystów krajowych i zagranicznych.....	64
Sposób spędzania czasu przez odwiedzających Kraków – podział według najliczniej reprezentowanych krajów.....	66
Sposób spędzania czasu przez odwiedzających Kraków – podział z uwzględnieniem wieku turystów zagranicznych i krajowych.....	68
Sposób spędzania czasu przez odwiedzających Kraków z uwzględnieniem statusu materialnego turystów zagranicznych i krajowych.....	71
Sposób spędzania czasu przez odwiedzających Kraków z uwzględnieniem statusu zawodowego turystów zagranicznych i krajowych.....	75
Zainteresowanie odwiedzających Kraków usługami pilotów, przewodników i instruktorów.....	79
Jakie miejsca odwiedził/a Pan/i poza tą miejscowością? Proszę wymienić najwyżej 3 miejsca.....	79
Miejscowości odwiedzone przed pobytem w Krakowie przez turystów zagranicznych w 2004 roku.....	81
Jakie miejsca, zamierza Pan/i zobaczyć poza tą miejscowością? Proszę podać najwyżej 3 miejsca.....	82
Miejscowości które zamierzali odwiedzić turyści krajowi (poza Krakowem) w III kwartale 2004 roku.....	83
Miejscowości które zamierzali odwiedzić turyści zagraniczni (poza Krakowem) w III kwartale 2004 roku.....	85
Usługi turystyczne Krakowa w opinii odwiedzających miasto.....	86
Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez odwiedzających Kraków turystów zagranicznych.....	87
Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez odwiedzających Kraków turystów krajowych.....	88
Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez odwiedzających Kraków turystów zagranicznych i krajowych.....	89
Atrakcje, które wywarły w trakcie pobytu największe wrażenie na turyście.....	90
Z jakich atrakcji skorzystałby turysta podczas następnego pobytu.....	91
Ocenia wysokość cen do jakości usług.....	92
Czego brakowało turyście w trakcie pobytu w Krakowie?.....	93
Wady pobytu w Krakowie (braki) wskazane przez turystów krajowych w 2004 roku.....	94
Wady pobytu w Krakowie (braki) wskazane przez turystów zagranicznych w 2004 roku.....	96
Czy odwiedzający poleci Kraków swoim znajomym?.....	97
Deklaracja ponownych odwiedzin Krakowa przez gości przebywających w mieście w 2004 r.....	98
Zwiedzający w głównych muzeach Krakowa w miesiącach styczeń-lipiec 2004.....	99
Zwiedzający wystawy na Wawelu w roku 2003 I_XII.....	104
Zwiedzający wystawy na Wawelu w roku 2004 I_IX.....	105

Metodologia i charakterystyka badań

Przyjęty w badaniach system zbierania danych ankietowych opierał się na informacjach uzyskiwanych bezpośrednio w obiektach zakwaterowania oraz miejscach najbardziej popularnych, w których odwiedzający Kraków nie powinien pominąć. Listę tych miejsc ustalili eksperci.

Badani to odwiedzający Kraków – turyści, (co najmniej z jednym noclegiem) oraz odwiedzający jednodniowi, którzy przybyli w celu poznawczym, wypoczynkowym, zawodowym, religijnym, rodzinnym, zdrowotnym itp., a ich pobyt nie przekraczał 90 dni. W badaniach pominięto przyjazdy, które wiązały się ze stałą pracą lub nauką w Krakowie.

Minimalną liczebność próby oraz operat losowania ustalono w oparciu o dane GUS z roku 2003, dotyczące wykorzystania obiektów noclegowych zbiorowego zakwaterowania.

Ustalono, że próba o liczebności $n=1556$ osób powinna z prawdopodobieństwem 95% zapewnić dokładność oszacowania na poziomie co najmniej 3%. Przyjęto schemat losowania warstwowego (11 warstw), gdzie warstwę stanowił rodzaj obiektu (hotele, motele, pensjonaty, domy wycieczkowe, schroniska młodzieżowe, ośrodki wczasowe, pokoje gościnne, campingi, pola biwakowe, ośrodki kolonijne, inne objekty) proporcjonalnie do liczby osób korzystających z noclegów.

Badania przeprowadzono w dwóch turach czasowych (III kwartał), co prowadziło do łącznej wielkości próby $n=3112$. Po wstępnej selekcji poprawności ankiet ostatecznie w analizie uwzględniono 2983 ankiet.

Ankietowanie polegało na przeprowadzeniu wywiadu bezpośredniego przez przeszkolonych ankietatorów w okresie obejmującym trzeci kwartał roku 2004. Ankieta obok cech charakteryzujących respondentów składała się z 27 pytań. W wielu pytaniach można było wskazywać kilka odpowiedzi naraz. Pytania te w trakcie analiz były przekodowywane na pytania cząstkowe (z wariantami „tak” - „nie”), wskutek czego ogólna liczba dostępnych pytań wynosiła 102.

W tych pytaniach mieści się 88 informacji z części merytorycznej oraz 10 informacji z tzw. metryczki (miejsce zamieszkania, wiek, wykształcenie, status zawodowy i materialny oraz informacja o polskim pochodzeniu ankietowanego). Ponadto podane są 4 informacje charakteryzujące daną ankietę (data i miejsce pobrania ankiety, nazwisko ankietera oraz ocena punktowa - w skali od 2 do 5 - jakości udzielanych odpowiedzi, dokonywana przez ankietera).

Część pytań ma charakter otwarty. Ich analiza jest szczególnie uciążliwa, gdyż wymaga kategoryzacji dla każdego pytania występujących w nim odpowiedzi opisowych. W aktualnej wersji systemu przetwarzania dane opisowe są dostępne tylko w zbiorze pytań pierwotnych (a nie kodowanych), co oznacza konieczność ich analizy odrębnymi narzędziami np. przy pomocy tabel przestawnych dostępnych w Excelu.

Wprowadzanie ankiet do bazy odbywało się poprzez formularz w postaci strony html oraz przy użyciu skryptu PHP.

W trakcie bieżącej edycji badań został opracowany sieciowy system przetwarzania danych ankietowych znajdujących się w założonej bazie. Wykonawcą systemu była firma Multimedia Kraków. Istotą tego systemu było udostępnienie narzędzi tabulacji poprzez Internet dla osób upoważnionych, które mają możliwość wykonywania dowolnych obliczeń według indywidualnych potrzeb.

System zapewnia:
 podgląd ankiet źródłowych,
 eksport danych oraz słowników (nazwy wariantów pytań) do postaci tekstowej lub w formacie csv (Excel) w dwóch wersjach – zbiór danych pierwotnych (27 pytań) oraz zbiór danych kodowanych (102 pytania),

parametryzację zakresu analizy (analiza całego zbioru ankiet lub dowolnie zdefiniowanych podzbiorów na podstawie wskazanych wariantów poszczególnych pytań ankiety, np. tylko dla kobiet, tylko dla cudzoziemców, tylko dla cudzoziemców w określonym wieku, itd.),

automatyczną lub arbitralnie ustaloną kategoryzację pytań mających charakter ilościowy (wydatki, wiek, liczba dni pobytu),

wyznaczanie tzw. marginesów (rozkładów brzegowych) dla wskazanych pytań kodowanych wraz z możliwością ich prezentacji graficznej w postaci wykresu kolumnowego lub słupkowego,

wyznaczanie tablic kontyngencji dla dowolnych par pytań kodowanych, z szerokim zakresem analizy (liczebności absolutne, udziały względem ogólnej liczby ankiet, względem sum kolumn lub względem sum wierszy, liczebności teoretyczne, parametry charakteryzujące stopień zależności między rozpatrywanymi pytaniami - test i składowe statystyki chi kwadrat, statystyka U, współczynnik korelacji Pearsona).

System dostępny jest na witrynie ankiety.mot.krakow.pl/chi_mot a jego wersję demonstracyjną (dla 10% danych ankietowych) można uruchomić po podaniu hasła MOT oraz nazwy użytkownika **MOT**. Rejestracja użytkowników z pełnymi uprawnieniami do całego zbioru danych dokonywana jest przez MOT.

Przeprowadzenie badania ankietowego umożliwiło realizację następujących celów:

Oszacowanie wielkości i struktury przyjazdów do Krakowa w podziale na odwiedzających krajowych i odwiedzających zagranicznych. W opracowaniu nie uwzględniono zalecanej przez WTO dezagregacji ruchu przyjazdowego na turystów (co najmniej z jednym noclegiem) i odwiedzających jednodniowych, gdyż zauważono, że w części ankiet zadeklarowano 2-3 dniowe zwiedzanie Krakowa ale bez noclegu w Krakowie. Takiej sytuacji nie reguluje definicja turysty. Zdecydowanie jednodniowy charakter pobytu bez noclegu zadeklarowało 10,3% ankietowanych. W grupie odwiedzających krajowych 16% natomiast w grupie cudzoziemców było to 3,6%. Są to wskaźniki znacznie mniejsze niż w poprzedniej edycji badań, gdzie wynosiły one odpowiedni 40% (krajowi) i 4,7% (cudzoziemcy). Dlatego też do oszacowania wielkości ruchu przyjazdowego wykorzystano kilka źródeł informacji; publikowane dane GUS za I półrocze roku 2004, dane z obiektów noclegowych, w których przeprowadzono wywiady ankietowe, dane dotyczące przewozów pasażerskich z lotniska Kraków-Balice. Należy nadmienić, że metodologia w tym zakresie w dalszym ciągu jest udoskonalana.

Charakterystykę odwiedzających Kraków ze względu na miejsce zamieszkania, wiek, płeć, wykształcenie, status zawodowy, status materialny oraz pochodzenie (polskie, obce) dla odwiedzających zagranicznych. Cechy te zostały wykorzystane do wykazania powiązań i zależności w opracowaniu następnych celów badawczych.

Charakterystykę wizyt ze względu na ich cele, długość pobytu, towarzystwo w trakcie podróży, używane środki transportu, charakterystykę produktu turystycznego m.in. poziom wykorzystania usług turystycznych.

Określenie przeciętnego poziomu wydatków poniesionych w trakcie pobytu w Krakowie w przeliczeniu na 1 osobę.

Badanie zachowań odwiedzających, sposobów spędzania czasu, stopnia satysfakcji, co do jakości oferty turystycznej miasta Krakowa, bezpieczeństwa, czystości itp., odniesienia jakości świadczonych usług do obowiązujących cen.

Ocenę atrakcji turystycznych w Krakowie oraz poziom deklaracji chęci następnego przyjazdu.

Analiza liczby korzystających z bazy noclegowej w mieście Krakowie w latach 2001- 2004

Punktem wyjścia analizy są informacje udostępnione przez Urząd Statystyczny w Krakowie o liczbie korzystających z noclegów w obiektach noclegowych turystyki w ujęciu miesięcy w latach 2003-2004 oraz w ujęciu kwartałów w latach 2001-2004. Uzyskane wyniki w połączeniu z danymi otrzymanymi w drodze badań ankietowych przeprowadzonych w latach 2003-2004 przez MOT zostały wykorzystane do szacowania ogólnej liczby turystów oraz liczby odwiedzających Kraków w roku 2004.

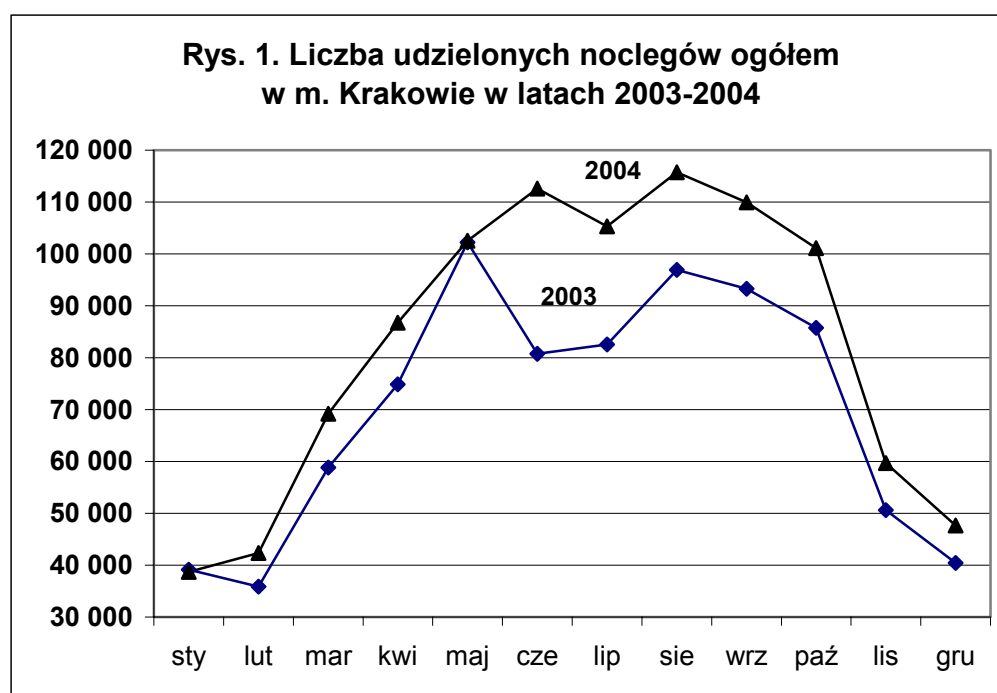
Analiza danych miesięcznych

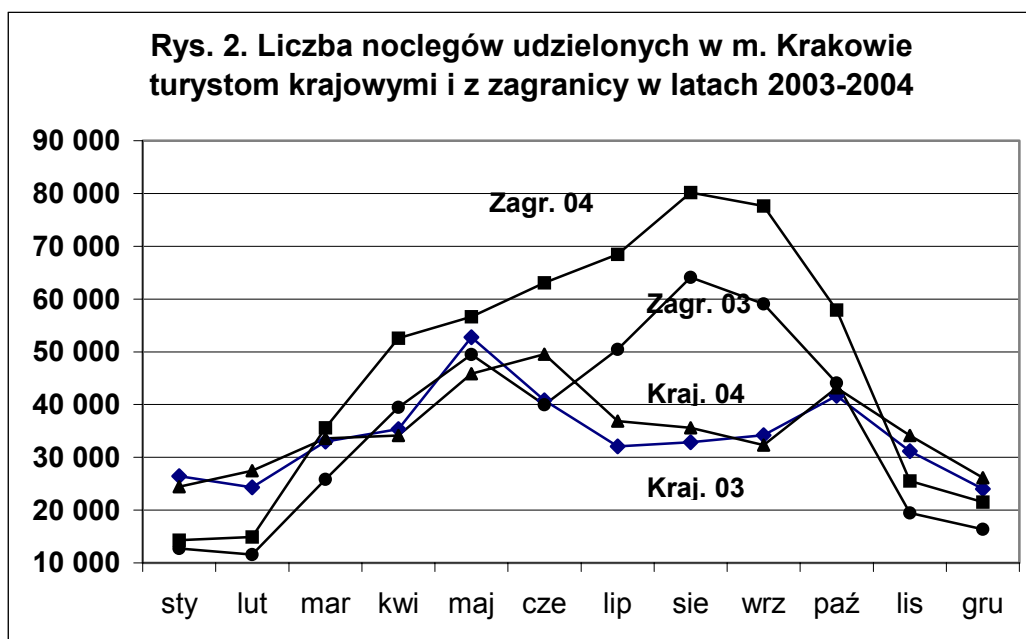
W tab. 1 podano liczby korzystających z noclegów w podziale na turystów krajowych i z zagranicy dla kolejnych miesięcy w latach 2003-2004. Dla roku 2004 dostępne są informacje tylko do sierpnia. Dane te posłużyły do oszacowania liczby udzielonych noclegów dla pozostałych 4 miesięcy roku 2004 (liczby napisane kursywą). Przyjęto tu założenie, że w ostatnich miesiącach 2004 roku będzie miał miejsce taki sam przyrost liczby udzielonych noclegów jaki faktycznie występował przez pierwsze 8 miesięcy 2004 roku.*

Odpowiednie indeksy dynamiki wynosiły:

- 17,9% dla noclegów ogółem,**
- 3,6% dla noclegów udzielonych turystom krajowym,**
- 31,4% dla noclegów udzielonych turystom z zagranicy.**

Zarówno faktyczne jak i szacowane wielkości liczby udzielonych noclegów zebrano w tab. 1 oraz zilustrowano na rys. 1 (noclegi ogółem) oraz rys. 2 (noclegi udzielone turystom krajowym i z zagranicy).

Tab.1	Liczba korzystających z noclegów					
	2003			2004		
M-c	Noclegi ogółem	Noclegi tur. kraj.	Noclegi tur. zagr.	Noclegi ogółem	Noclegi tur. kraj.	Noclegi tur. zagr.
sty	39 123	26 410	12 713	38 726	24 446	14 280
lut	35 894	24 304	11 590	42 355	27 449	14 906
mar	58 812	32 972	25 840	69 227	33 618	35 609
kwi	74 852	35 345	39 507	86 723	34 156	52 567
maj	102 219	52 750	49 469	102 521	45 860	56 661
cze	80 731	40 787	39 944	112 604	49 526	63 078
lip	82 546	32 090	50 456	105 322	36 867	68 455
sie	96 926	32 844	64 082	115 756	35 565	80 191
wrz	93 274	34 195	59 079	109 954*	32 333*	77 621*
paź	85 756	41 683	44 073	101 092*	43 187*	57 905*
lis	50 645	31 193	19 452	59 702*	34 145*	25 557*
gru	40 436	24 039	16 397	47 667*	26 124*	21 543*
Razem	841 214	408 612	432 602	991 649	423 315	568 373
Średnia	70 101	34 051	36 050	82 637	35 276	47 364

I-VIII	571 103	277 502	293 601	673 234	287 487	385 747
04/03				117,9	103,6	131,4
*				18%	4%	31%

Źródło: Na podstawie danych US w Krakowie - * dane szacunkowe MOT

W zakresie liczby noclegów ogółem początek roku 2004 nie zapowiadał ich wzrostu (por. pierwsza część tab. 2). W kolejnych 3 miesiącach zanotowano wzrost rzędu 15%-18%, potem w maju udzielono tyle samo noclegów co w roku 2003. Rekordowy był czerwiec 2004 (wzrost o 40%), a także lipiec i sierpień (wzrost o 20%-27%). Przeciętnie, w pierwszych 8 miesiącach miał miejsce wzrost liczby noclegów o ok. 18%, i ten wskaźnik posłużył do szacunku liczby noclegów w pozostałych 4 miesiącach 2004 roku.

Na ten przyrost w różny sposób wpływał ruch turystów krajowych i z zagranicy. Szczególnie widoczny był duży przyrost liczby noclegów udzielonych turystom z zagranicy – średnio aż o ponad 30%. Najlepszym miesiącem był czerwiec – przyrost, o 58%, ale także i w pozostałych miesiącach przyrosty były nadszpedziewanie wysokie – od 25% do 38%, za wyjątkiem stycznia (12%) i maja (14%).

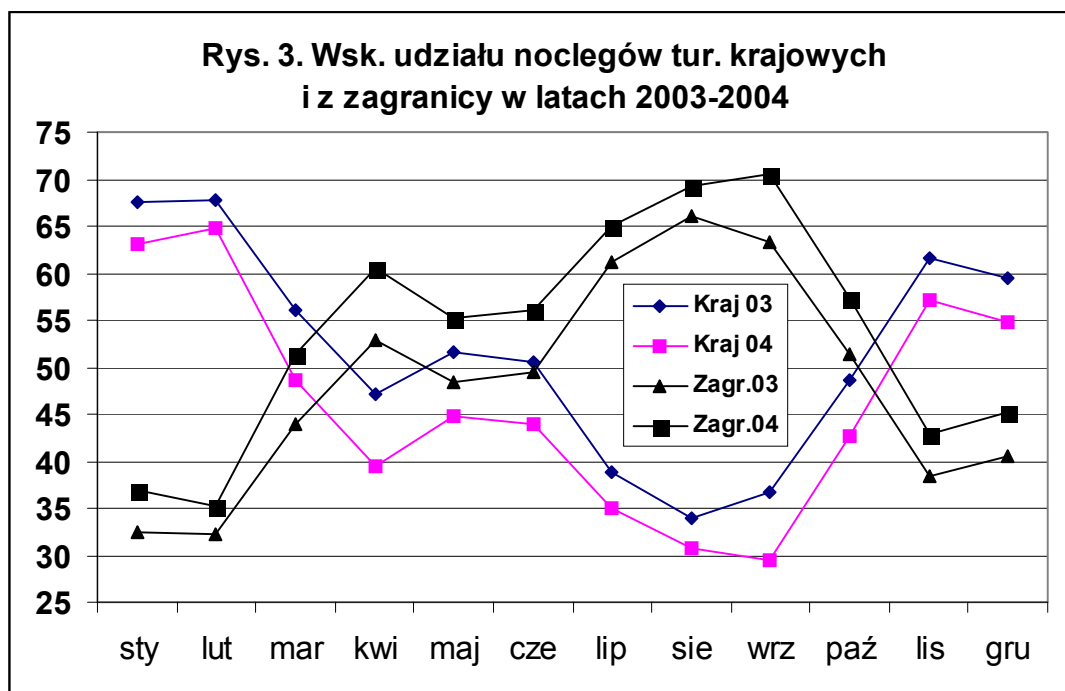
Natomiast liczba noclegów udzielonych turystom krajowym rosła nieznacznie – średnio o 3,6%, na co składają się miesiące, w których wzrost był większy – czerwiec, lipiec, luty (o 13%-21%) oraz znacznie mniejszy, np. w maju, styczniu i kwietniu odnotowano spadek w porównaniu z rokiem 2003..

Tab. 2	Wsk. dynamiki			Wsk. udziału w noclegach ogółem			
	2004/2003			2003	2004	2003	2004
M-c	Noclegi ogółem	Noclegi tur. kraj.	Noclegi tur. zagr.	Turyści krajowi		Turyści z zagranicy	
sty	99,0	92,6	112,3	67,5	63,1	32,5	36,9
lut	118,0	112,9	128,6	67,7	64,8	32,3	35,2
mar	117,7	102,0	137,8	56,1	48,6	43,9	51,4
kwi	115,9	96,6	133,1	47,2	39,4	52,8	60,6
maj	100,3	86,9	114,5	51,6	44,7	48,4	55,3
cze	139,5	121,4	157,9	50,5	44,0	49,5	56,0
lip	127,6	114,9	135,7	38,9	35,0	61,1	65,0
sie	119,4	108,3	125,1	33,9	30,7	66,1	69,3
wrz	117,9	94,6	131,4	36,7	29,4	63,3	70,6
paź	117,9	103,6	131,4	48,6	42,7	51,4	57,3
lis	117,9	109,5	131,4	61,6	57,2	38,4	42,8
gru	117,9	108,7	131,4	59,4	54,8	40,6	45,2
Razem	117,9	103,6	131,4	48,6	42,7	51,4	57,3

Źródło: * dane szacunkowe MOT

W rezultacie szybszego tempa wzrostu liczby noclegów turystów z zagranicy w porównaniu z turystami krajowymi daje się także zauważyć pewna zmiana proporcji tych wielkości (por. druga część tab. 2). Wyraża się ona w zwiększeniu udziału turystów z zagranicy (z 51% do 57 %) oraz odpowiednim zmniejszeniem udziału turystów krajowych (z 49% do 43%). W przekroju miesięcy obserwuje się znaczne zróżnicowanie tych wskaźników. Turyści z zagranicy przeważają w sierpniu (70%) i kwietniu (60%) a jest ich stosunkowo niewiele w styczniu i w lutym (35%-37%).

Ponadto jak wynika z podanych informacji (tab. 2 oraz rys. 3) w miesiącach zimowych – od listopada do marca – przeważają turyści krajowi (55% - 65%) natomiast w miesiącach letnich – od lipca do września – turyści z zagranicy (60%-66%).

Źródło: - * dane szacunkowe MOT

Warto także przeanalizować wskaźniki sezonowości (por. tab. 3 oraz rys. 4 i 5) dla poszczególnych kategorii noclegów. Wskaźniki te świadczą o dużej sezonowości liczby noclegów. Na przykład w okresie zimowym (grudzień, styczeń, luty) liczba turystów z zagranicy kształtuje się na poziomie 30%-45% przeciętnej, podczas gdy w lecie (czerwiec, lipiec, sierpień) 110%-175% przeciętnej.

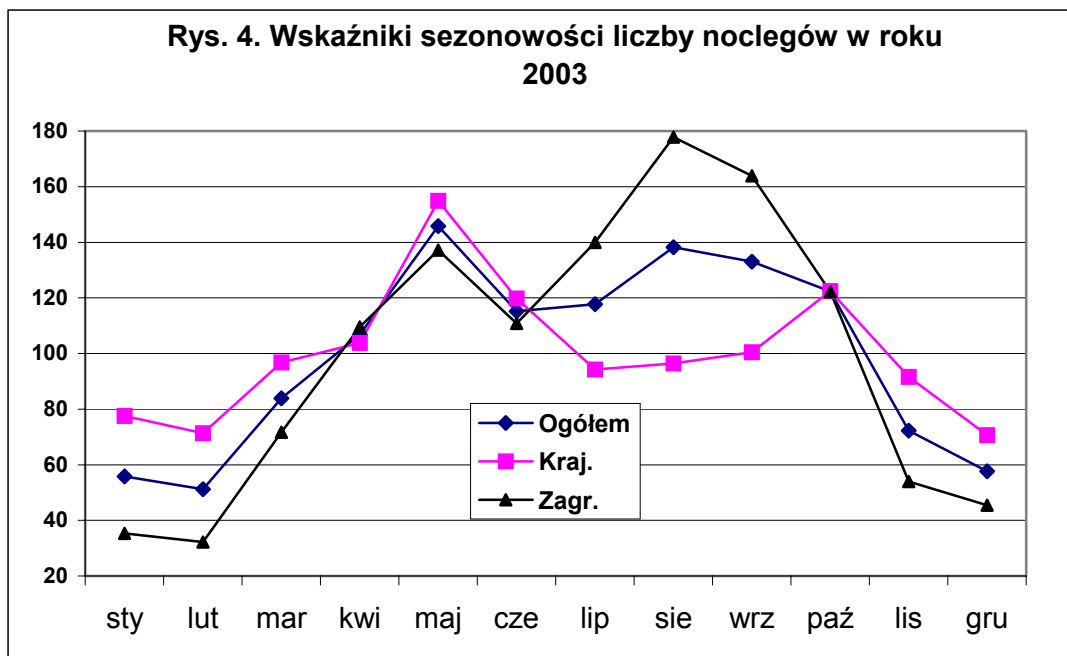
Tab. 3	Wskaźniki sezonowości					
	M-c	2003			2004	
Noclegi ogółem		Noclegi tur. kraj.	Noclegi tur. zagr.	Noclegi ogółem	Noclegi tur. kraj.	Noclegi tur. zagr.
sty	55,8	77,6	35,3	46,9	69,3	30,1
lut	51,2	71,4	32,1	51,3	77,8	31,5
mar	83,9	96,8	71,7	83,8	95,3	75,2
kwi	106,8	103,8	109,6	104,9	96,8	111,0
maj	145,8	154,9	137,2	124,1	130,0	119,6
cze	115,2	119,8	110,8	136,3	140,4	133,2
lip	117,8	94,2	140,0	127,5	104,5	144,5
sie	138,3	96,5	177,8	140,1	100,8	169,3
wrz	133,1	100,4	163,9	133,1	100,4	163,9
paź	122,3	122,4	122,3	122,3	122,4	122,3
lis	72,2	91,6	54,0	72,2	91,6	54,0
gru	57,7	70,6	45,5	57,7	70,6	45,5

Źródło: - * dane szacunkowe MOT

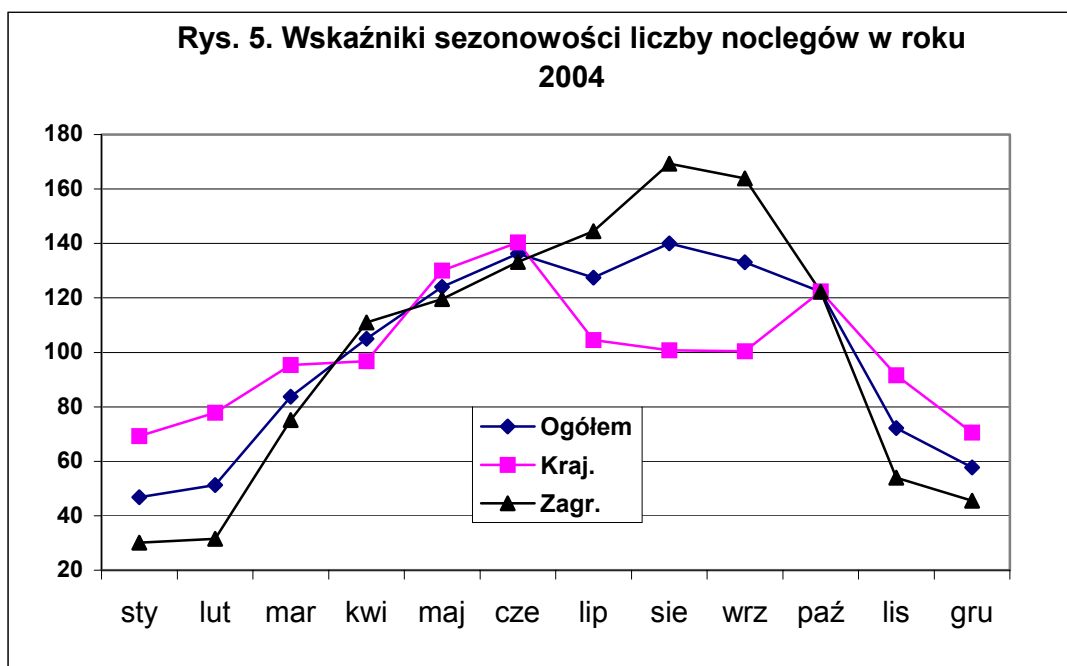
Wskaźniki sezonowości dla turystów krajowych mają podobny charakter, ale znacznie mniejszą amplitudę. Jest to szczególnie widoczne w miesiącach letnich (lipiec, sierpień), gdzie

odpowiednie wskaźniki sezonowości kształtują się na przeciętnym poziomie natężenia ruchu turystycznego. Największe wskaźniki sezonowości dla turystów krajowych notuje się w maju, a także w czerwcu (120%-150% przeciętnej).

Należy tu zauważyć, że zgodnie z przyjętą metodą szacunku, wskaźniki sezonowości dla ostatnich 4 miesięcy 2004 roku założono na poziomie identycznym jak w roku 2003.

Źródło: - * dane szacunkowe MOT

Źródło: - * dane szacunkowe MOT

Analiza danych kwartalnych

Dane o liczbie noclegów ogółem oraz dla turystów krajowych i z zagranicy w ujęciu kwartalnym w latach 2001-2004 zebrano w tab. 4 oraz zilustrowano na rys. 6. Widoczna jest tu wyraźna sezonowość (tab. 5 oraz rys. 7) wyrażająca się w większym ruchu turystycznym w drugich i trzecich kwartałach każdego roku oraz odpowiednio niższym natężeniem ruchu w pierwszych i czwartych kwartałach. Dla noclegów ogółem w sezonie wiosenno-letnim ruch turystyczny jest o 20%-30% większy od przeciętnego, natomiast w sezonie jesienno-zimowym odpowiednio mniejszy. Sezonowość kwartalna (podobnie jak miesięczna) widoczna jest bardziej dla turystów z zagranicy, a w mniejszym stopniu dla turystów krajowych.

Zbiorcze zestawienie uśrednionych w latach 2001-2004 kwartalnych wskaźników sezonowości podano w poniższym zestawieniu.

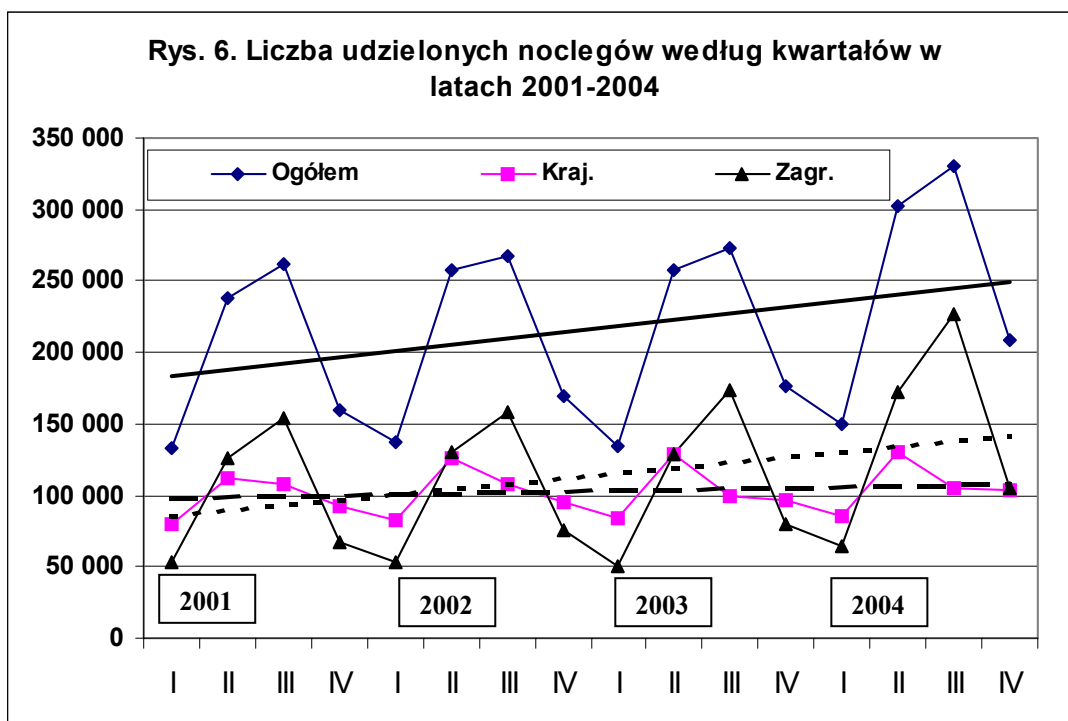
Kwartał.	Średnie wskaźniki sezonowości		
	Ogółem	Turyści krajowi	Turyści z zagranicy.
I	64,3	81,3	49,1
II	122,1	121,4	122,9
III	131,0	102,7	156,3
IV	82,6	94,6	71,7

W trakcie analizy wyznaczono także udziały liczby noclegów turystów krajowych i z zagranicy w ogólnej liczbie noclegów w ujęciu kwartalnym (por. tab. 5 oraz rys. 8). Jak się okazuje relacje te są praktycznie stałe na przestrzeni całego okresu 2001-2004. Wyrażają się one w większych udziałach turystów z zagranicy w II i III kwartałach oraz większych udziałach turystów krajowych w I i IV kwartałach. Uśrednione wskaźniki udziałów w przekroju wszystkich rozpatrywanych lat zebrano w poniższym zestawieniu.

Kwartał.	Średnie udziały w noclegach ogółem	
	Turyści krajowi	Turyści z zagranicy
I	60,1	39,9
II	47,3	52,7
III	37,4	62,6
IV	54,5	45,5

Tab. 4		Liczba korzystających z noclegów		
Rok	Kwart.	Ogółem	Turyści krajowi	Turyści z zagranicy
2001	I	133 014	80 233	52 781
	II	238 164	112 006	126 158
	III	261 767	107 787	153 980
	IV	159 285	91 997	67 288
2002	I	137 027	83 154	53 873
	II	257 216	126 351	130 865
	III	266 829	108 182	158 647
	IV	169 777	94 670	75 107
2003	I	133 829	83 686	50 143
	II	257 802	128 882	128 920
	III	272 746	99 129	173 617
	IV	176 837	96 915	79 922
2004	I	150 308	85 513	64 795
	II	301 848	129 542	172 306
	III	331 032*	104 765*	226 267*
	IV	208 461*	103 456*	105 005*

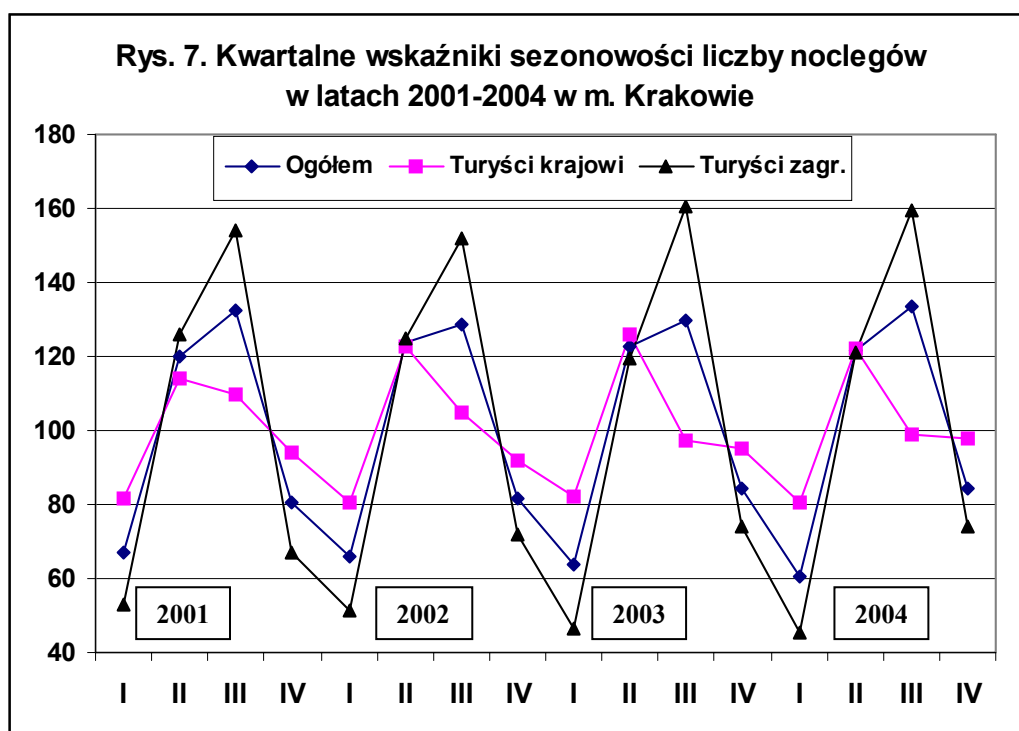
Źródło: Na podstawie danych US w Krakowie - * dane szacunkowe MOT

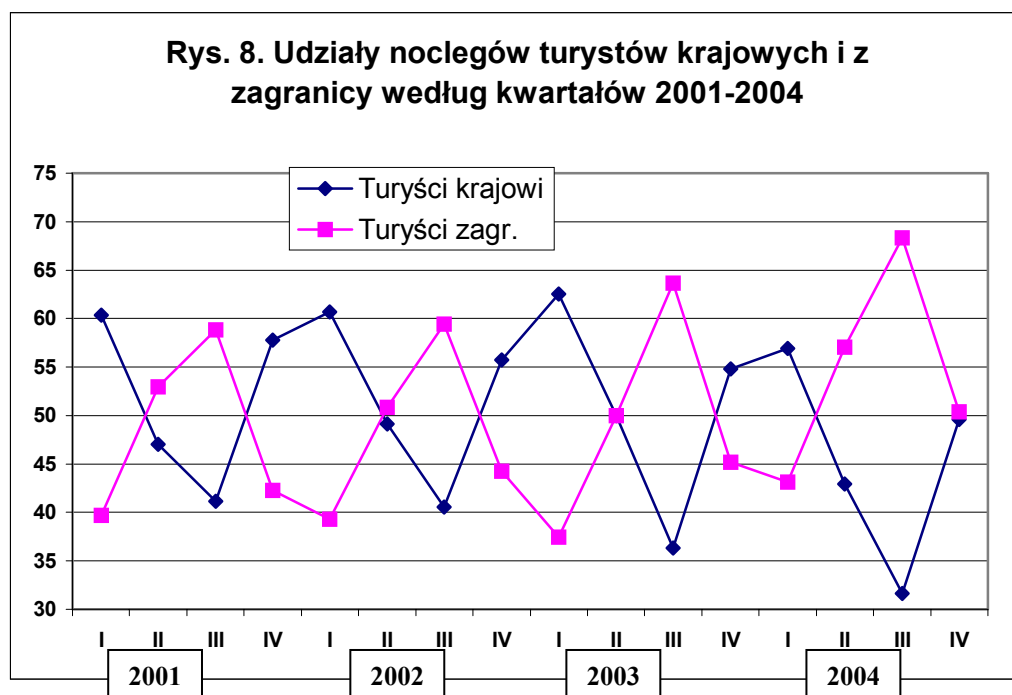

Źródło: Na podstawie danych US w Krakowie - * dane szacunkowe MOT

Rok	Kwart.	Udziały w noclegach ogółem		Wskaźniki sezonowości		
		Turyści krajowi	Turyści zagr.	Ogółem	Turyści krajowi	Turyści zagr.
2001	I	60,3	39,7	67,2	81,9	52,8
	II	47,0	53,0	120,2	114,3	126,1
	III	41,2	58,8	132,2	110,0	153,9
	IV	57,8	42,2	80,4	93,9	67,3
2002	I	60,7	39,3	66,0	80,7	51,5
	II	49,1	50,9	123,8	122,6	125,1
	III	40,5	59,5	128,5	104,9	151,6
	IV	55,8	44,2	81,7	91,8	71,8
2003	I	62,5	37,5	63,6	81,9	46,4
	II	50,0	50,0	122,6	126,2	119,2
	III	36,3	63,7	129,7	97,0	160,5
	IV	54,8	45,2	84,1	94,9	73,9
2004	I	56,9	43,1	60,6	80,8	45,6
	II	42,9	57,1	121,8	122,4	121,3
	III	31,6	68,4	133,5	99,0	159,2
	IV	49,6	50,4	84,1	97,8	73,9

- * dane szacunkowe MOT

Analiza danych rocznych

Najbardziej ogólne dane dotyczą ujęcia w okresach rocznych. Informacje o liczbie korzystających z noclegów w tym układzie zebrano w tab. 6 oraz zilustrowano na rys. 9. Natomiast w tab. 7 przedstawiono wskaźniki udziałów w noclegach ogółem noclegów turystów krajowych i z zagranicy, a w tab. 8 – ruchome indeksy dynamiki dla poszczególnych kategorii noclegów.

Tab. 6	Liczba korzystających z noclegów		
Rok	Ogółem	Kraj.	Zagr.
2001	792 230	392 023	400 207
2002	830 849	412 357	418 492
2003	841 214	408 612	432 602
2004	991 649	423 276	568 373
01-04	3 455 942	1 636 268	1 819 674

Źródło. Dane US w Krakowie - * dane szacunkowe MOT

Jak można zauważyć z przytoczonych danych i wskaźników w latach 2001-2004 notuje się w m. Krakowie systematyczny wzrost liczby udzielonych noclegów. Stosunkowo niewielki przyrost miał miejsce w oku 2003 natomiast bardzo wyraźny w roku 2004.

W roku 2002 odnotowano jednakowy (o ok. 5%) przyrost noclegów w stosunku do roku poprzedniego zarówno dla turystów krajowych jak i z zagranicy. W ostatnich dwóch latach większą dynamikę daje się zauważyć w zakresie noclegów turystów z zagranicy (zwłaszcza w roku 2004).

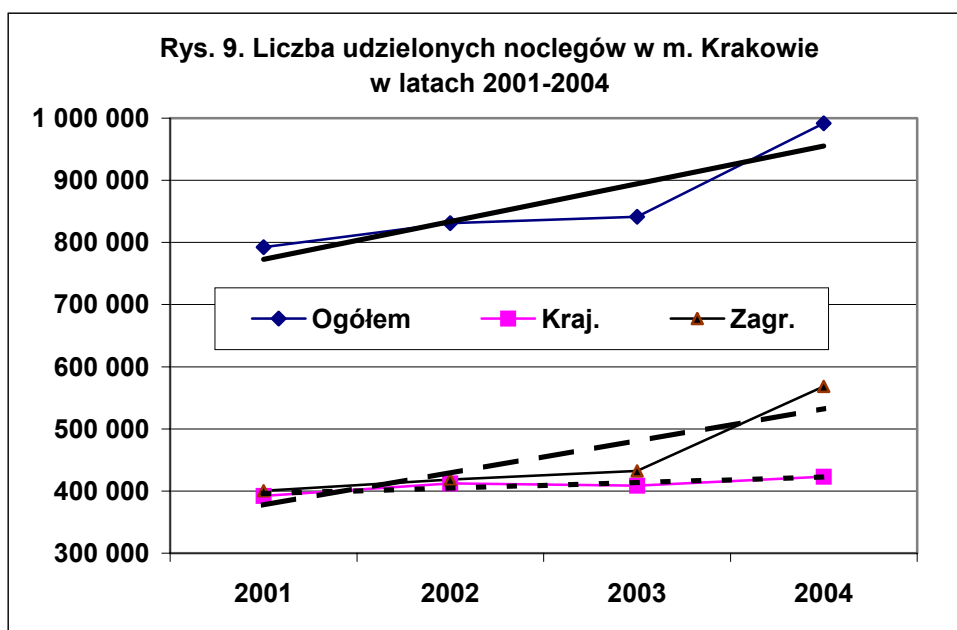
Jeżeli chodzi o udziały w noclegach ogółem to obserwuje się tu systematyczny wzrost udziałów noclegów turystów z zagranicy. W latach 2001-2002 udziały te były prawie jednakowe, natomiast w roku 2004 widoczna jest znaczna przewaga (57%) noclegów turystów z zagranicy.

Tab. 7 Udziały w noclegach ogółem			
Rok	Ogółem	Kraj.	Zagr.
2001	100	49,5	50,5
2002	100	49,6	50,4
2003	100	48,6	51,4
2004	100	42,7	57,3
01-04	100	47,3	52,7

- * dane szacunkowe MOT

Tab. 8 Indeksy dynamiki			
Rok	Ogółem	Kraj.	Zagr.
02/01	104,9	105,2	104,6
03/02	101,2	99,1	103,4
04/03	117,9	103,6	131,4

- * dane szacunkowe MOT

Wielkość ruchu turystycznego w Krakowie w latach 2003 i 2004

Szacunkowa liczba odwiedzających Kraków w 2003 i 2004 roku według MOT

Tabela 9	Rok 2003		Rok 2004	
	Liczba	%	Liczba	%
Ogółem				
Odwiedzający Kraków	5 500 000	100% (ogółem)	6 400 000	100% (ogółem)
Turyści w Krakowie	3 500 000	65% (do ogółu)	4 100 000	64 % (do ogółu)
Nocujący w Krakowie	1 238 000	23% (do ogółu) 35% (do turystów)	1 445 000	22 % (do ogółu) 35 % (do turystów)
W tym turystów zagranicznych	580 000	47%	655 000	45%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT 2004

Tabela 10

Rozkład strumienia ruchu turystycznego w Krakowie			
2004rok	Krajowi	Zagraniczni	Ogółem
hotele	423 000	569 000	992 000
zakw.indyw	202 000	46 000	248 000
sz.strefa	113 000	17 000	130 000
inne obiekty	47 000	28 000	75 000
Nocujący	790 000	655 000	1 445 000
2004	Krajowi	Zagraniczni	Ogółem
hotele	29,3	39,4	68,7
zakw.indyw	14,0	3,2	17,2
sz.strefa	7,8	1,2	9,0
inne obiekty	3,3	1,9	5,2
Nocujący	54,3	45,7	100,0
2004	Krajowi	Zagraniczni	Ogółem
hotele	42,6	57,4	100,0
zakw.indyw	81,5	18,5	100,0
sz.strefa	86,9	13,1	100,0
inne obiekty	62,7	37,3	100,0
Nocujący	54,3	45,7	100,0
2004	Krajowi	Zagraniczni	Ogółem
hotele	53,9	86,2	68,7
zakw.indyw	25,7	7,0	17,2
sz.strefa	14,4	2,6	9,0
inne obiekty	6,0	4,2	5,2
Nocujący	100,0	100,0	100,0
Nocujący	Krajowi	Zagraniczni	Ogółem
2003	658 000	580 000	1 238 000
2004	790 000	655 000	1 445 000
index	120,1	112,9	116,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT 2004

Odwiedzający Kraków w III kwartale 2003 i 2004 roku

Tabela nr 11

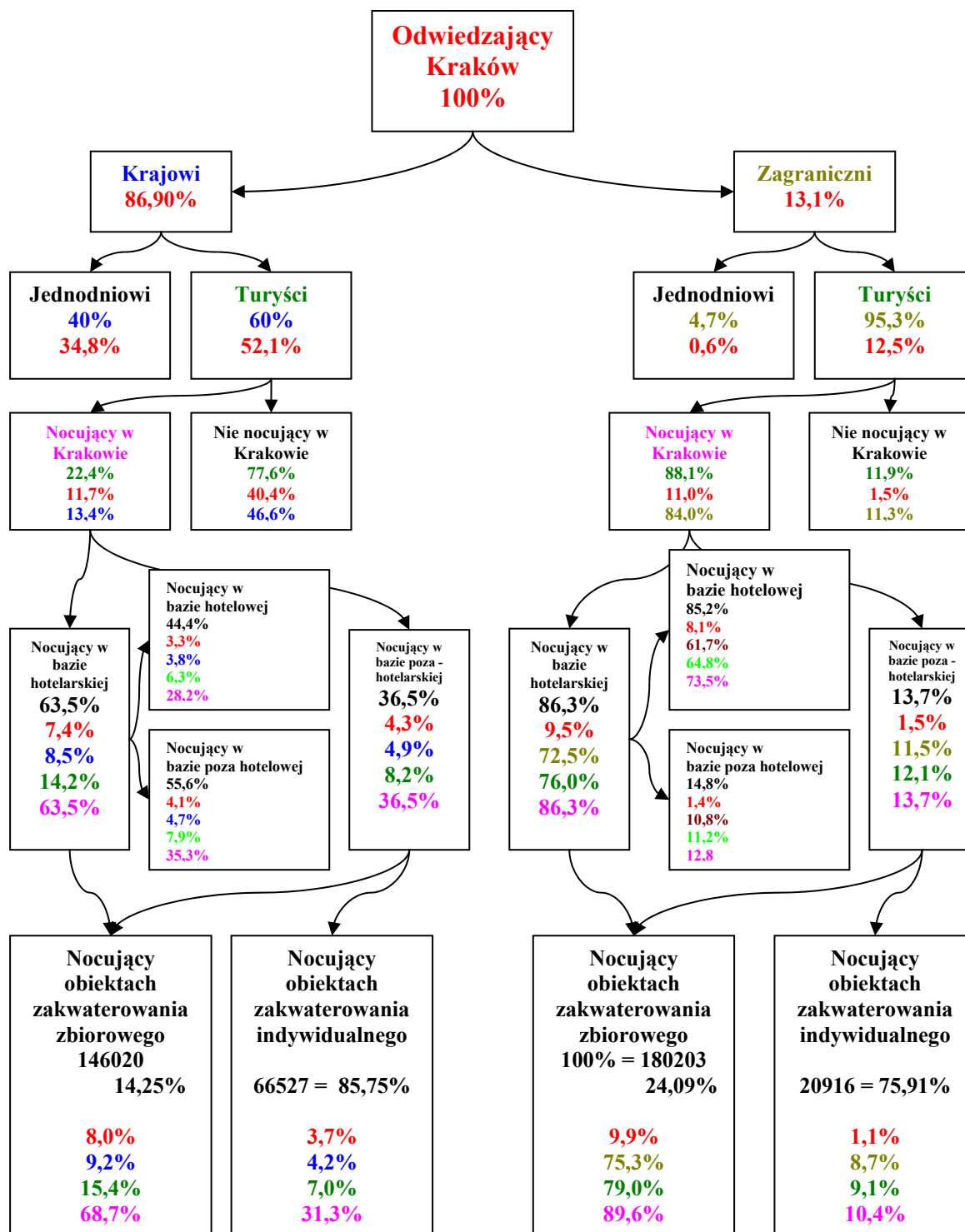
Szacunkowa liczba odwiedzających Kraków w III kwartale 2003 i 2004 roku

Przyjazdy	Ogółem 2003	% do ogółu	W tym obco krajowcy	% do ogółu	Ogółem 2004	% do ogółu	W tym obco krajowcy	% do ogółu
Razem odwiedzający Kraków	1821616	100,0			2100000	100		
Przyjazdy zagraniczne	239456	13,1			273000	13		
Przyjazdy krajowe	1582160	86,9			1827000	87		
Razem odwiedzających jednodniowych	644118	35,4	11254	0,6	1573836	75	7730	0,4
Razem turystów	1177498	64,6	228202	12,5	526164	25	265270	12,6
Razem turystów nie nocujących w Krakowie	763832	41,9	27083	1,5	58926	3	7269	0,35
Razem turystów nocujących w Krakowie	413666	22,7	201119	11,0	467238	22	258001	12,3
Razem nocujący w bazie pozahotelarskiej	105133	5,8	27553	1,5	97802	0,5	25929	1,23
Razem nocujący w bazie hotelarskiej	308533	16,9	173566	9,5	331032	15	226267	10,8
Razem nocujący w bazie hotelowej	207761	11,4	147823	8,1	260946	12	192546	9,16
Razem nocujący w bazie poza(para)hotelowej	100772	5,5	25743	1,4	70086	3	33721	1,6
W tym w tzw. „szarej strefie”	89632	4,9	6586	0,4	38404	2	5805	0,28
Razem nocujący w obiektach zakwaterowania indywidualnego	87443	4,8	20916	1,1	73643	3,5	16228	0,78
Razem nocujący w obiektach zakwaterowania zbiorowego	326223	17,9	180203	9,9	355191	17	235968	11,2
W tym w tzw. „szarej strefie”	89632	4,9	6586	0,4	38404	28	5805	0,28

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT

Rysunek 10

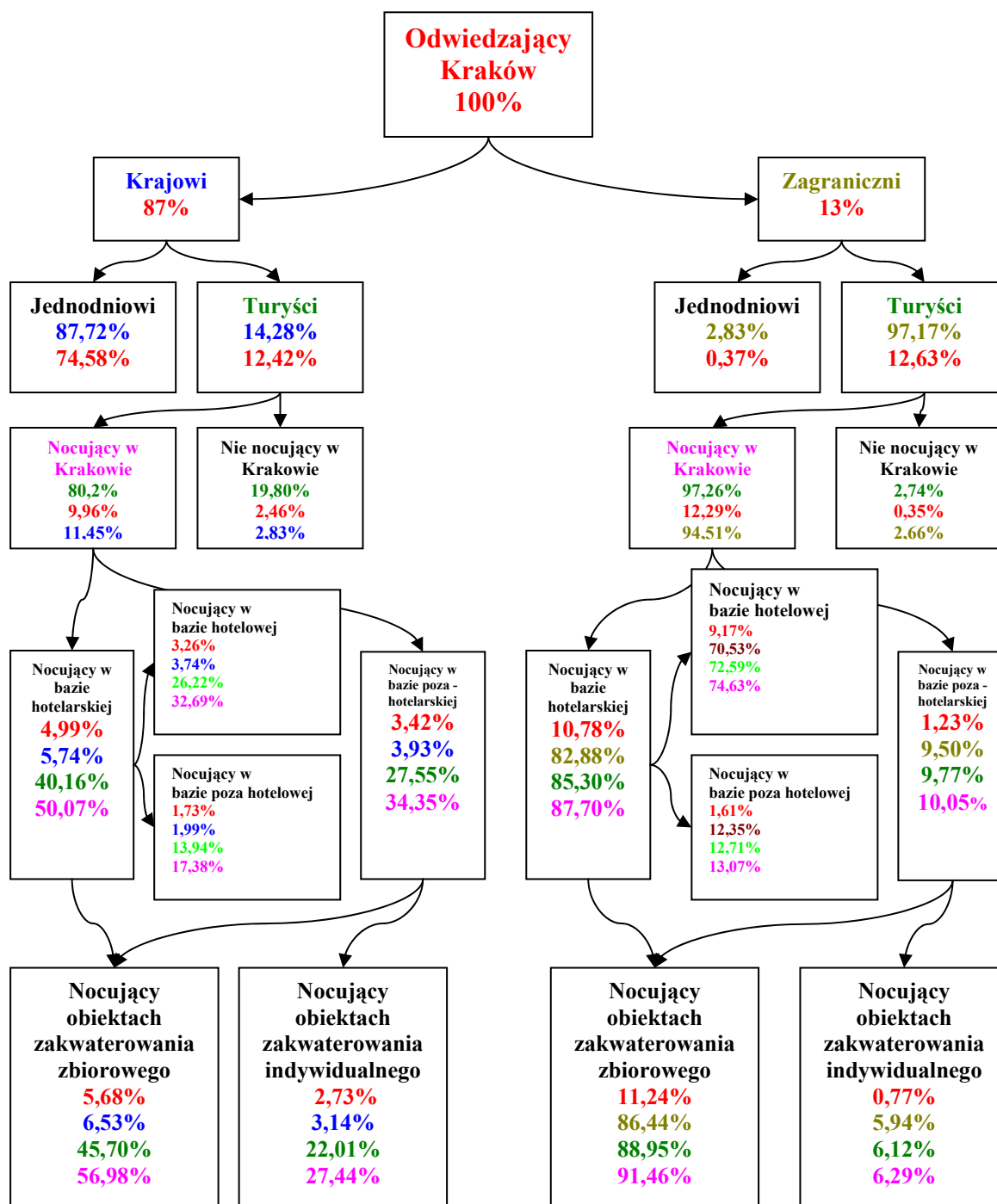
Rozkład procentowy strumienia ruchu przyjazdowego do Krakowa w III kwartale 2003 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT 2003

Rysunek 11

Rozkład procentowy strumienia ruchu przyjazdowego do Krakowa w III kwartale 2004 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT 2004

Charakterystyka osób przyjeżdżających do Krakowa

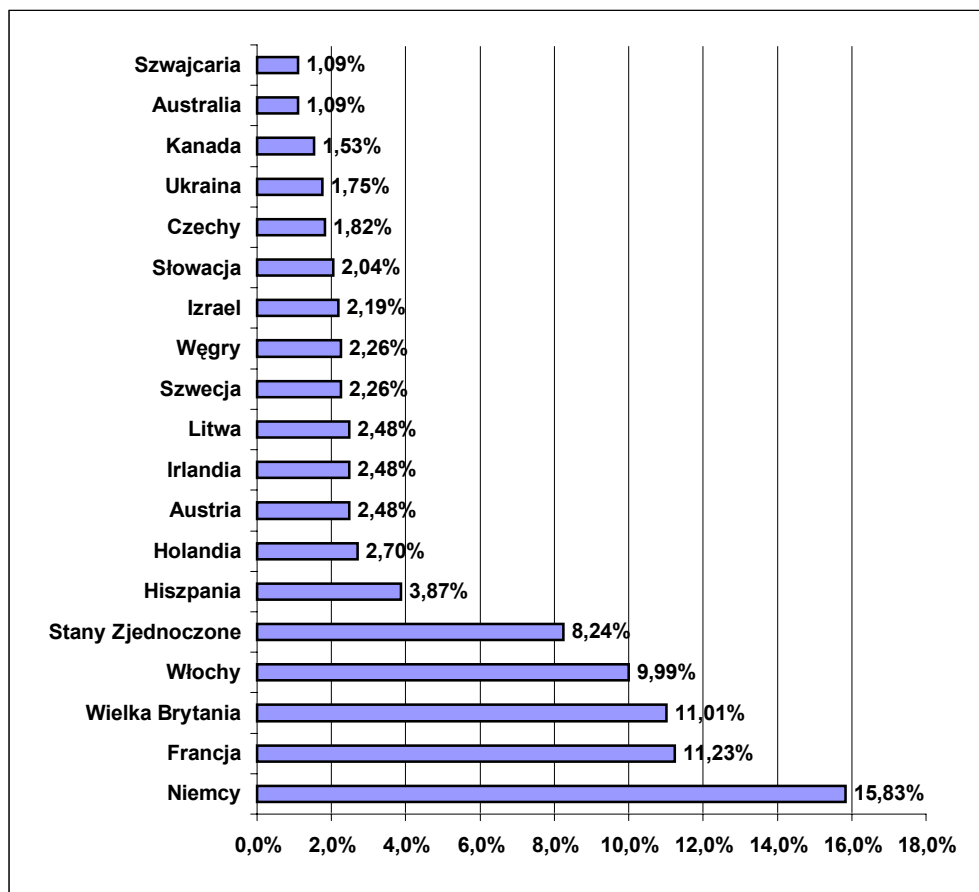
Kryterium geograficzne

Analiza przestrzenna przeprowadzona wśród obcokrajowców odwiedzających Kraków w III kwartale 2004 roku, wykazuje, że najwięcej gości przyjechało z Niemiec (16 %), Francji, Wielkiej Brytanii, Włoch i Stanów Zjednoczonych. Odwiedzający z tych 5 krajów tworzą zdecydowanie dominującą grupę stanowiąc 56 % wszystkich gości w Krakowie. W porównaniu do 2003 roku znaczącą zmianę wykazała ilość turystów z Francji, których odsetek wzrósł z 8,50 % do 11,23 % w 2004 roku.

Z pozostałych krajów istotny, 4 procentowy spadek w porównaniu do roku 2003 zanotowały przyjazdy z 3 krajów: Izraela, Ukrainy i Norwegii.

Rysunek 12

Struktura przyjazdów cudzoziemców do Krakowa według wybranych państw w 2004 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT 2004.

**Struktura przyjazdów cudzoziemców do Krakowa
według wybranych państw w III kwartale 2003 i 2004 roku.**

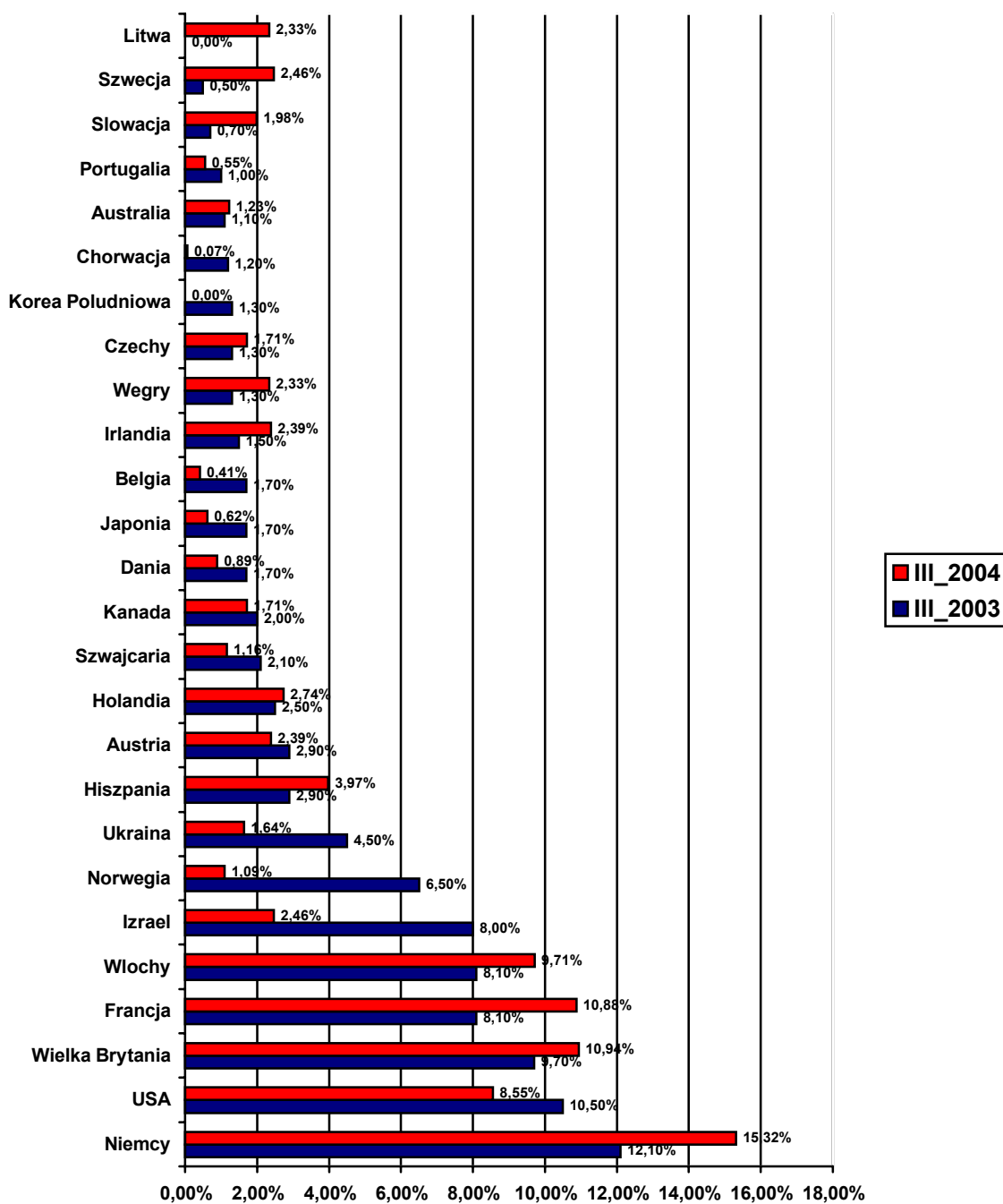
Tabela 12

PAŃSTWO	III 2003	III 2004
Niemcy	12,1%	15,32%
USA	10,5%	8,55%
Wielka Brytania	9,7%	10,94%
Francja	8,1%	10,88%
Włochy	8,1%	9,71%
Izrael	8,0%	2,46%
Norwegia	6,5%	1,09%
Ukraina	4,5%	1,64%
Hiszpania	2,9%	3,97%
Austria	2,9%	2,39%
Holandia	2,5%	2,74%
Szwajcaria	2,1%	1,16%
Kanada	2,0%	1,71%
Dania	1,7%	0,89%
Japonia	1,7%	0,62%
Belgia	1,7%	0,41%
Irlandia	1,5%	2,39%
Węgry	1,3%	2,33%
Czechy	1,3%	1,71%
Korea Południowa	1,3%	0,00%
Chorwacja	1,2%	0,07%
Australia	1,1%	1,23%
Portugalia	1,0%	0,55%
Słowacja	0,7%	1,98%
Szwecja	0,5%	2,46%
Litwa	0,00 %	2,33%
RAZEM	94,90%	89,53%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT 2004.

Struktura przyjazdów cudzoziemców do Krakowa
według wybranych państw w III kwartale 2003 i 2004 roku

Rysunek 13

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT

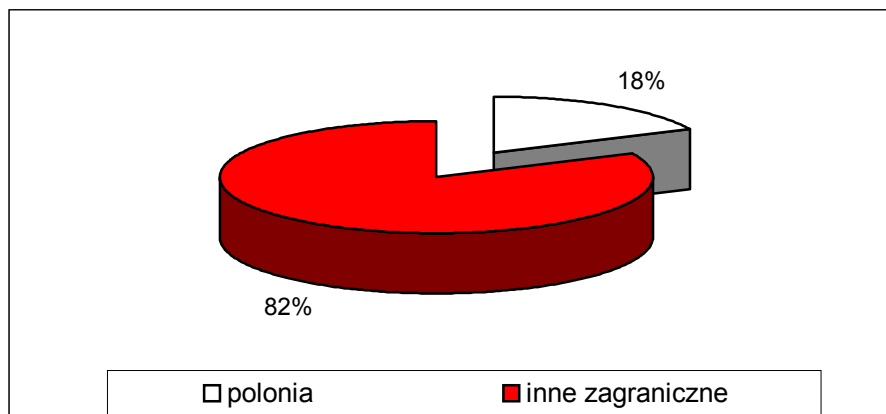
Reszta państw z których zanotowano przyjazdy do Krakowa.

Tabela 13

PAŃSTWO	III 2003	III 2004
Rosja	0,5%	0,68%
Brazylia	0,4%	0,68%
Nigeria	0,00%	0,68%
Afganistan	0,00%	0,62%
Wyspy Marshalla	0,00%	0,62%
Finlandia	0,4%	0,55%
Grecja	0,4%	0,55%
Gambia	0,00%	0,55%
Białorus	0,4%	0,48%
Dominika	0,00%	0,41%
Cypr	0,00%	0,34%
Sudan	0,00%	0,34%
Uzbekistan	0,00%	0,34%
Wietnam	0,00%	0,34%
Łotwa	0,00%	0,27%
Słowenia	0,00%	0,27%
Chiny	0,5%	0,21%
Estonia	0,1%	0,21%
Bułgaria	0,00%	0,21%
Indie	0,00%	0,21%
Malta	0,00%	0,21%
Argentyna	0,2%	0,14%
Turcja	0,2%	0,14%
Luksemburg	0,00%	0,14%
Nepal	0,00%	0,14%
Nowa Zelandia	0,00%	0,14%
Tajlandia	0,00%	0,14%
Turcja	0,00%	0,14%
Serbia	0,1%	0,07%
Czad	0,00%	0,07%
Honduras	0,00%	0,07%
Iran	0,00%	0,07%
Kamerun	0,00%	0,07%
Kazachstan	0,00%	0,07%
Kolumbia	0,00%	0,07%
Macedonia	0,00%	0,07%
Somalia	0,00%	0,07%
Syria	0,00%	0,07%
Tadżykistan	0,00%	0,07%
Wenezuela	0,00%	0,07%
Zimbabwe	0,00%	0,07%
Rumunia	0,4%	0,00%
Arabia Saudyjska	0,2%	0,00%
Liechtenstein	0,2%	0,00%
Meksyk	0,2%	0,00%
Szkocja	0,2%	0,00%
Belsiawe	0,1%	0,00%
Gehtenburg	0,1%	0,00%
Singapur	0,1%	0,00%
RAZEM	4,70%	10,66%

Udział polonii w przyjazdach zagranicznych do Krakowa w 2004 roku.

Rysunek 14

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT 2004 .

Polonia stanowiła 18 % z ogółu zagranicznych osób odwiedzających Kraków.

W porównaniu do roku poprzedniego nastąpił znaczny, 8 procentowy spadek przyjazdów turystów pochodzenia polskiego.

Spośród badanych w Krakowie turystów krajowych, zdecydowanie przeważały osoby z województwa mazowieckiego, małopolskiego i śląskiego, które stanowiły 41 % Polaków odwiedzających miasto.

W porównaniu do 2003 roku nastąpił znaczny spadek odwiedzających z małopolski, z poziomu 25,6 % do 13,8 % w 2004 roku.

Struktura przyjazdów Polaków do Krakowa z miejsc zamieszkania według województw w III_2003 i III_2004 roku.

Tabela 14

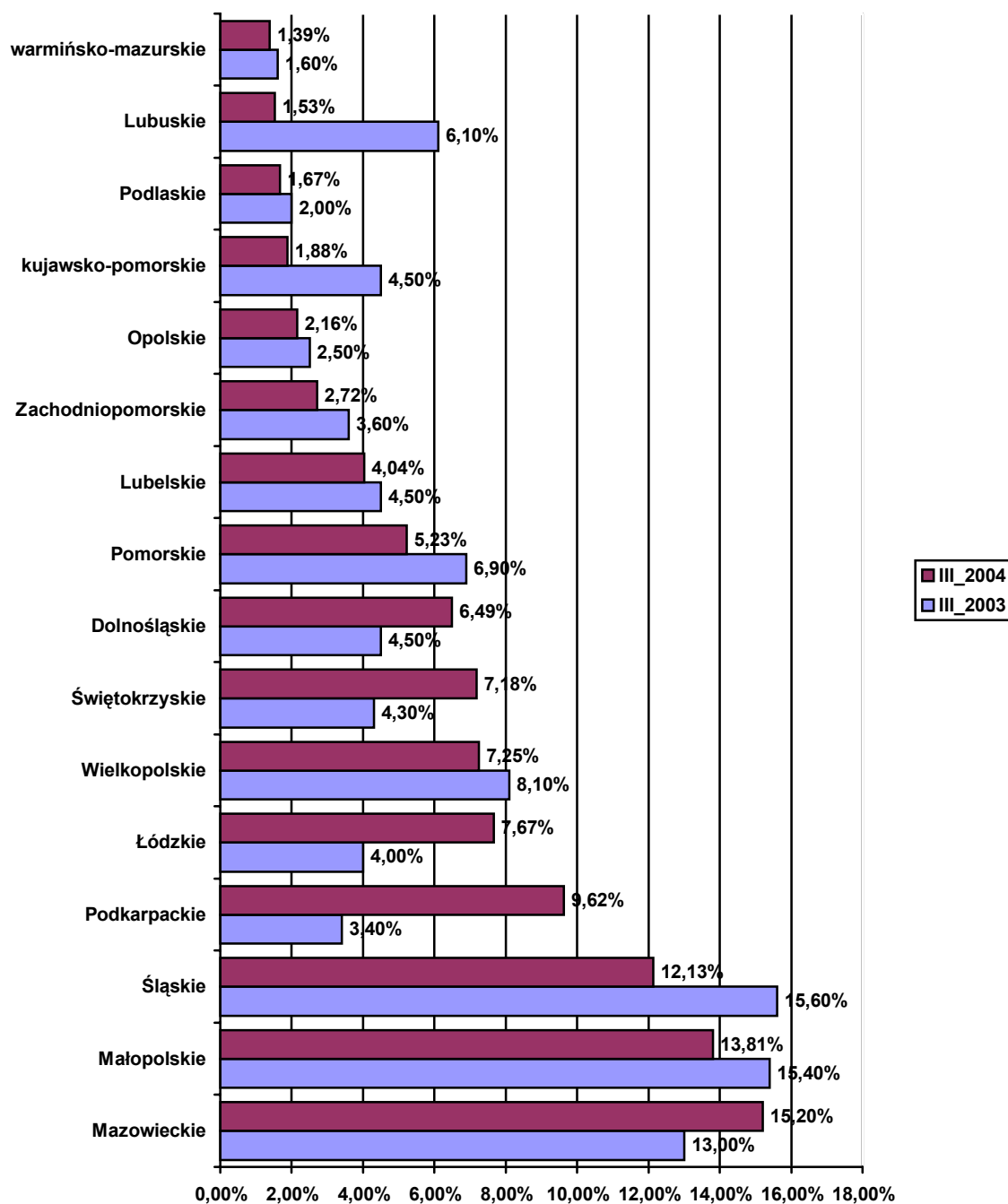
Województwo	III_2003 Udział w %	III_2004 Udział w %
Mazowieckie	13,0%	15,20%
Małopolskie	15,4%	13,81%
Śląskie	15,6%	12,13%
Podkarpackie	3,4%	9,62%
Łódzkie	4,0%	7,67%
Wielkopolskie	8,1%	7,25%
Świętokrzyskie	4,3%	7,18%
Dolnośląskie	4,5%	6,49%
Pomorskie	6,9%	5,23%
Lubelskie	4,5%	4,04%
Zachodniopomorskie	3,6%	2,72%
Opolskie	2,5%	2,16%
kujawsko-pomorskie	4,5%	1,88%
Podlaskie	2,0%	1,67%
Lubuskie	6,1%	1,53%
warmińsko-mazurskie	1,6%	1,39%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT 2004.

W porównaniu do roku ubiegłego, istotny (powyżej 2,5 %) wzrost przyjazdów nastąpił z trzech województw:

- podkarpackie 4,92 %
- łódzkie 2,87 %
- świętokrzyskie 2,68 %

Rysunek 15 Struktura przyjazdów Polaków do Krakowa z miejsc zamieszkania według województw w 2003 i 2004 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT 2004.

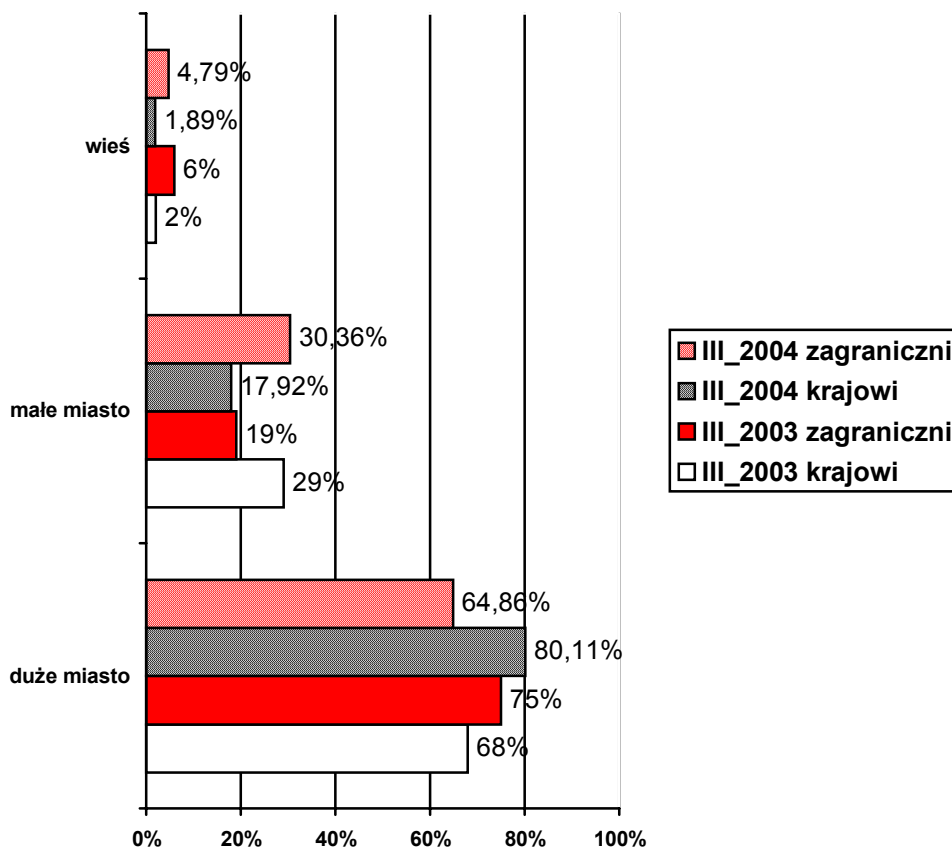
Struktura przyjazdów do Krakowa według miejsc zamieszkania odwiedzających w III kwartale 2003 i 2004 roku.

Tabela 15

	III_2003	III_2003	III_2003	III_2004	III_2004	III_2004
	krajowi	zagraniczni	OGÓŁEM	krajowi	zagraniczni	OGÓŁEM
duże miasto	68%	75%	71,50%	50,11	80,11	64,86%
małe miasto	29%	19%	24,00%	42,18	17,92	30,36%
wieś	2%	6%	4,00%	7,64	1,89	4,79%

Struktura przyjazdów do Krakowa według miejsc zamieszkania odwiedzających w III kwartale 2003i 2004 roku

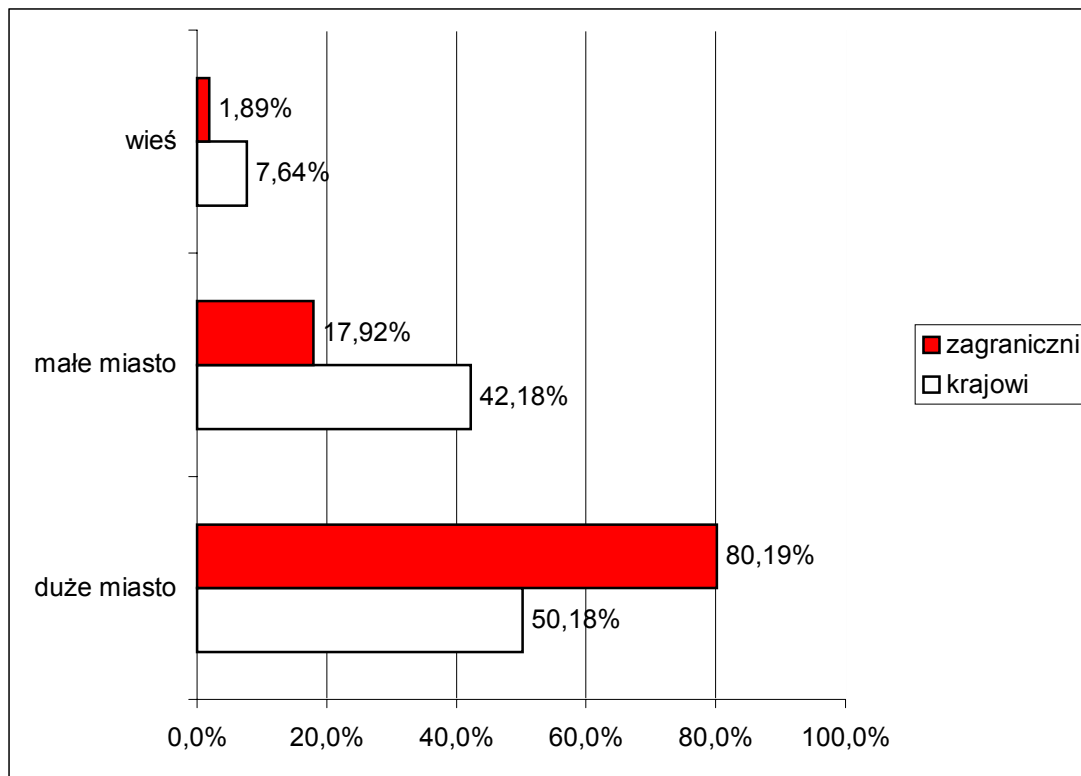
Rysunek 16

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT 2004.

Struktura przyjazdów do Krakowa według miejsc zamieszkania odwiedzających zagranicznych i krajowych w III kwartale 2004 roku

Rysunek 17

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT.

Z uzyskanych odpowiedzi wynika, że do Krakowa podróżują przede wszystkim mieszkańcy dużych miast, którzy stanowią o 30 % wyższy odsetek w przypadku odwiedzających zagranicznych.

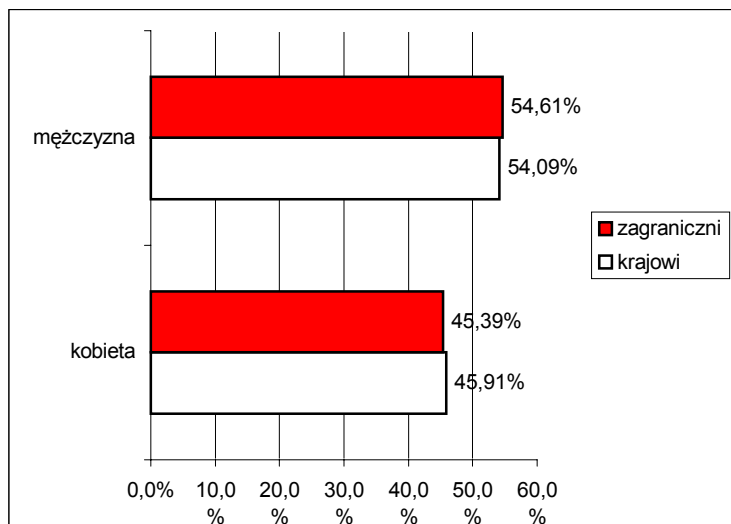
W badaniach z 2003 roku różnica ta wynosiła tylko 12 % (75% odwiedzający zagraniczni, 63 % odwiedzający krajowi).

Kryterium demograficzne.

Wśród turystów przybywających do Krakowa, niewielką większość stanowili mężczyźni, zarówno w przypadku turystów krajowych, jak i zagranicznych.

Struktura przyjazdów do Krakowa według płci w 2004 roku.

Rysunek 18

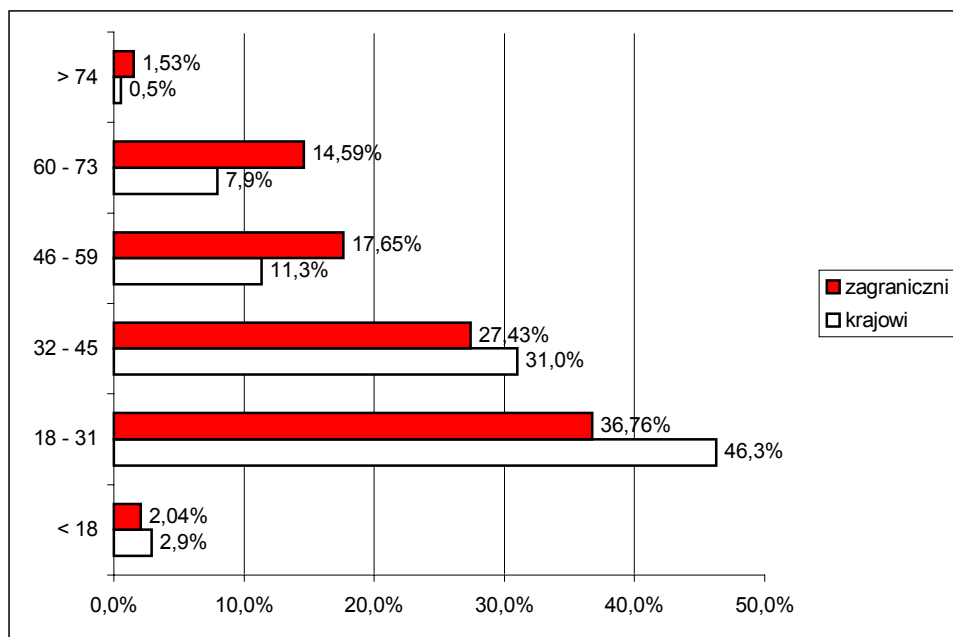

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT.

Podobnie jak w 2003 roku, w roku bieżącym podstawową grupę (46%) odwiedzających Kraków stanowiły osoby młode, w przedziale wieku od 18 do 31 lat. W przypadku Polaków stanowią one jednak wyższy o 10 % odsetek wszystkich turystów.

Struktura przyjazdów do Krakowa według wieku w 2004 roku.

Rysunek 19

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT.

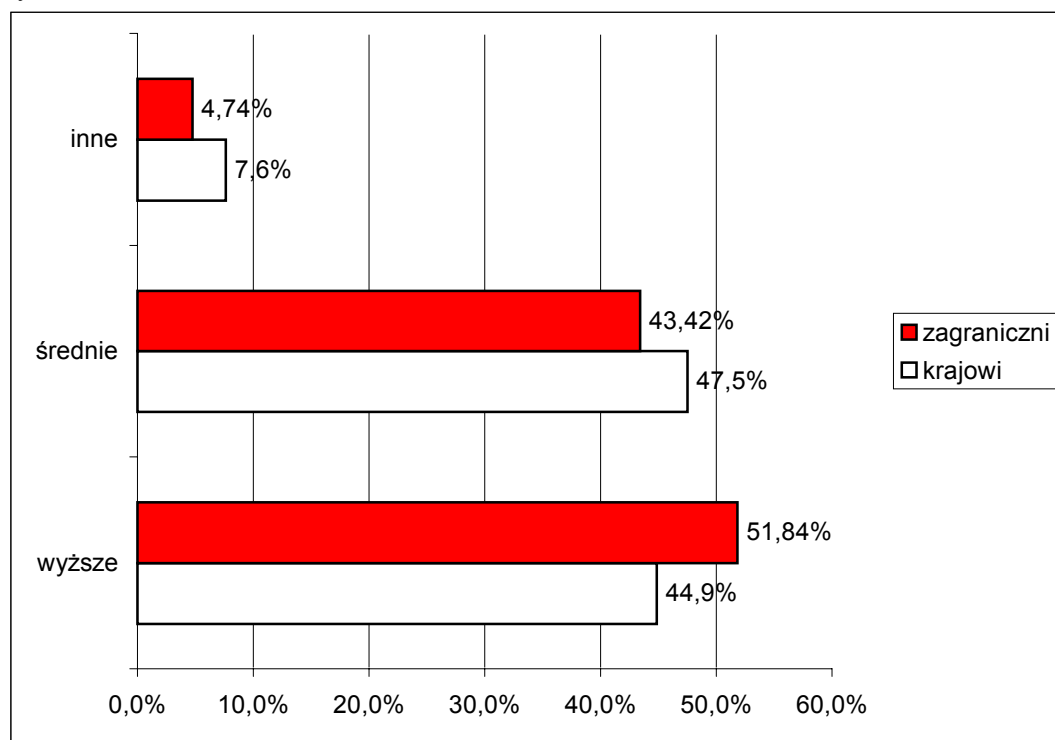
Kryterium społeczne

Z przeprowadzonych badań wynika, że osoby z wykształceniem wyższym i średnim dominowały wśród turystów w Krakowie, stanowiąc 95,28 % w przypadku gości z zagranicy i 92,4 % w odniesieniu do Polaków.

Podobnie jak w badaniach z 2003 roku, osoby z wykształceniem wyższym stanowią większą grupę wśród turystów zagranicznych, a osoby z wykształceniem średnim wśród Polaków.

Struktura przyjazdów do Krakowa według wykształcenia w 2004 roku.

Rysunek 20

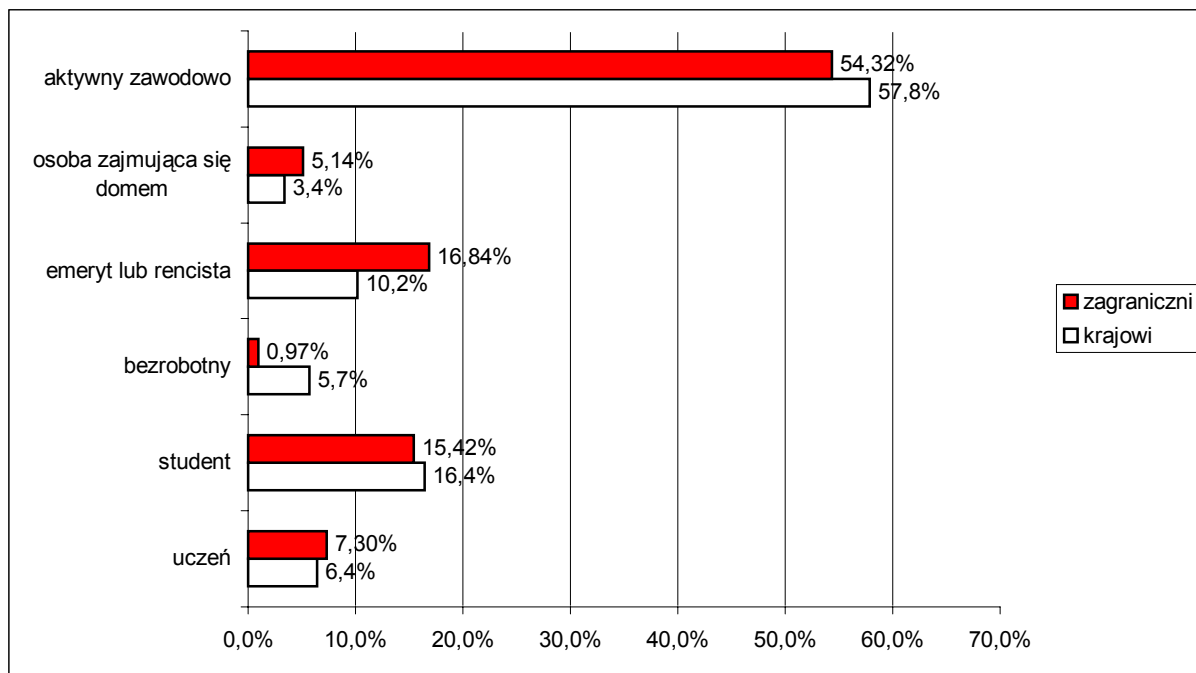

Źródło : Opracowanie własne na podstawie badań MOT 2004.

Osoby aktywne zawodowo stanowiły ponad połowę ankietowanych turystów. Zarówno wśród turystów krajowych jak i zagranicznych ich udział był o 6 % wyższy w porównaniu do badań z roku 2003.

Struktura przyjazdów do Krakowa według statusu zawodowego w 2004 roku.

Rysunek 21

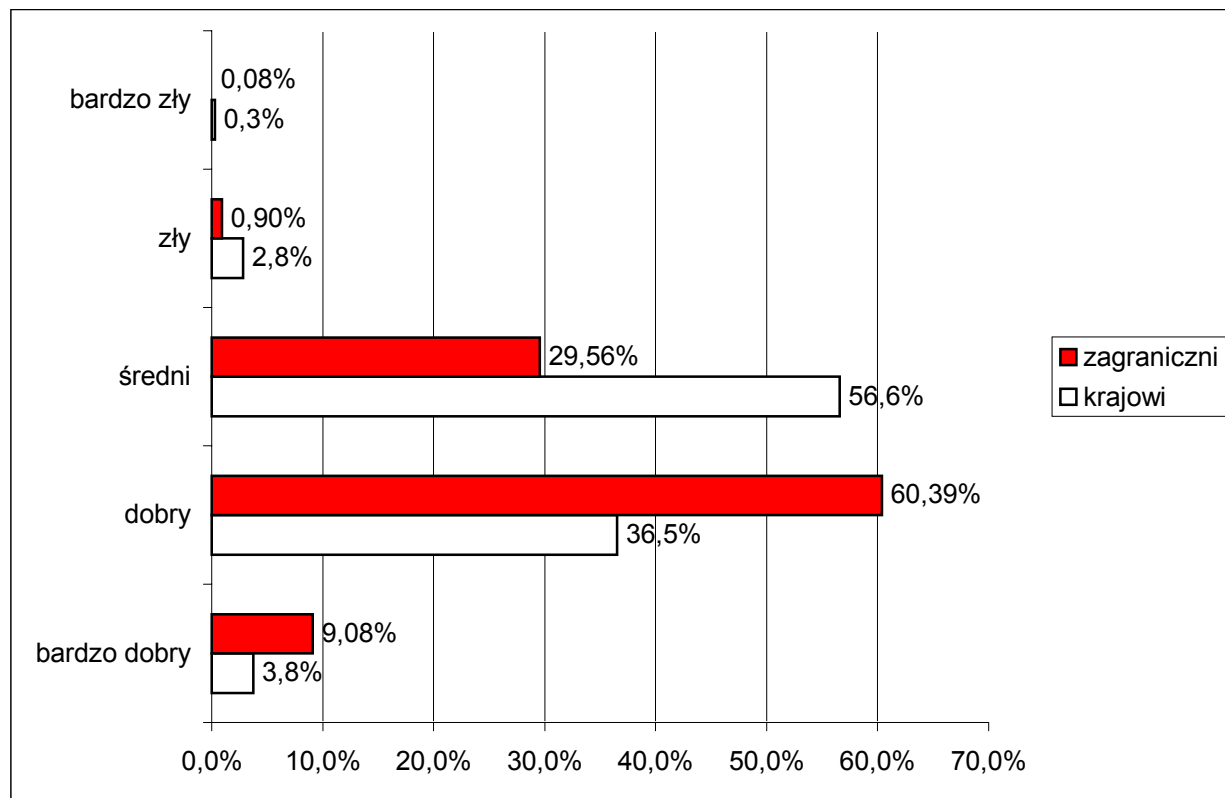
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT 2004.

Kryterium ekonomiczne.

Zdecydowana większość odwiedzających Kraków określała swój status jako dobry lub średni. Osoby te stanowiły 89,95 % turystów zagranicznych i 93,1 % Polaków.

Struktura przyjazdów do Krakowa według statusu materialnego w 2004 roku.

Rysunek 22

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT 2004.

Na podstawie powyższej analizy można stwierdzić, że dominująca grupa osób odwiedzających Kraków to:

- mieszkańcy dużych miast.
- osoby z wyższym i średnim wykształceniem.
- osoby określające swój status materialny jako dobry i średni.

Analiza informacji

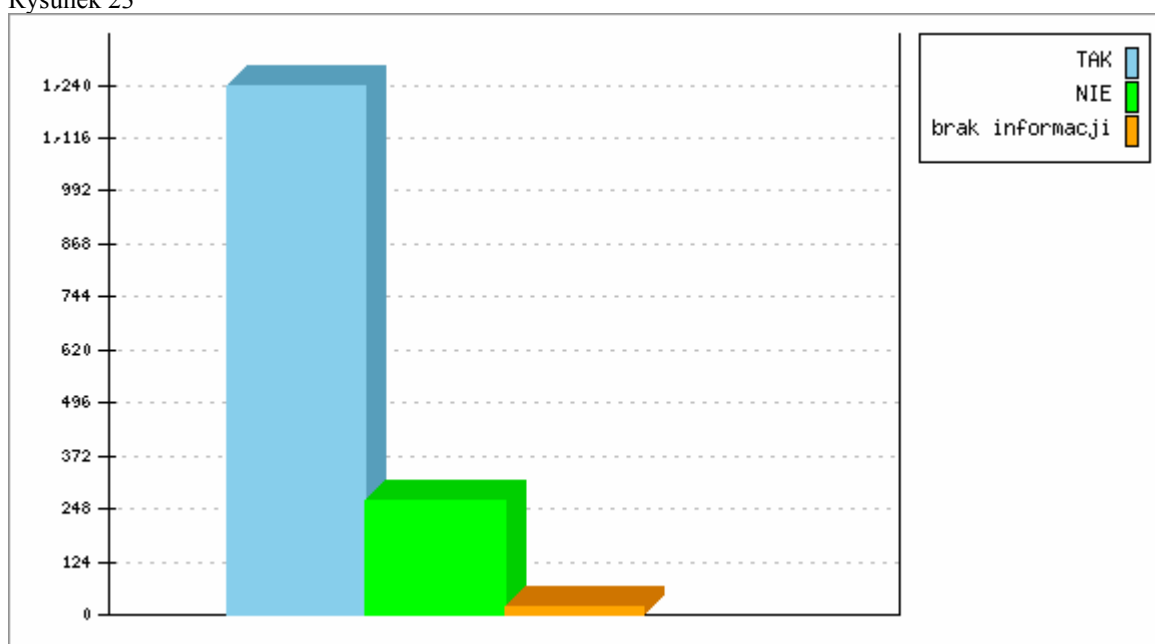
Struktura odwiedzających według kierunków przyjazdów.

Tabela 15		III 2003	III 2004
Czy przyjechał bezpośrednio z miejsca zamieszkania ?		Udział %	Udział %
Przyjazd bezpośrednio z miejsca zamieszkania	TAK	82%	81,26 %
Przyjazd innej miejscowości	NIE	18%	17,55 %

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT

Przyjazdy krajowe do Krakowa według miejsca z którego nastąpił przyjazd w 2004 roku_III_kw.

Rysunek 23

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT

Ponad 80% strumienia krajowego ruchu turystycznego trafia bezpośrednio do Krakowa. Oznacza to, że miasto posiada wielką siłę grawitacyjną.

Przyjazdy zagraniczne do Krakowa według miejsca z którego nastąpił przyjazd w 2003 i 2004 roku_III_kw.

Tabela 16

Przyjazd	III_2003 Ogółem %	III_2004 Ogółem %		III_2003 Udział %	III_2004 Udział %
Przyjazd bezpośrednio z miejsca zamieszkania	52%	59,71 %			
Przyjazd z innego kraju niż miejsce zamieszkania	48%	40,29 %	Skąd ?- Kraj ?		
			Polska	50,1%	41,74%
			Czechy	11,0%	0,62%
			Niemcy	9,2%	4,75%
			Szwecja	8,4%	0,59%
			Słowacja	3,8%	0,76%
			Węgry	3,1%	1,00%
			USA	3,1%	2,58%
			Austria	2,8%	0,93%
			Włochy	2,3%	2,75%
			Wielka Brytania	1,5%	3,82%
			Szwajcaria	1,0%	0,38%
			Izrael	1,0%	0,24%
			Litwa	0,8%	0,65%
			Francja	0,8%	2,72%
			Ukraina	0,3%	0,69%
			Japonia	0,3%	0,28%
			Dania	0,3%	0,17%
			Belgia	0,3%	0,14%
			Inne 2004	0	35,19%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT

Prawie 60% wskaźnik przyjazdów turystów zagranicznych docierających do Krakowa bezpośrednio z miejsca zamieszkania jest bardzo dobrym prognostykiem dla tego segmentu strumienia ruchu turystycznego. Jest dowodem na to, że Kraków jest rzeczywistym Centrum Recepcji Zagranicznego Ruchu Turystycznego w Polsce.

2. Struktura odwiedzających według towarzystwa w trakcie podróży

Przyjazdy do Krakowa według towarzyszących osób w 2004 roku

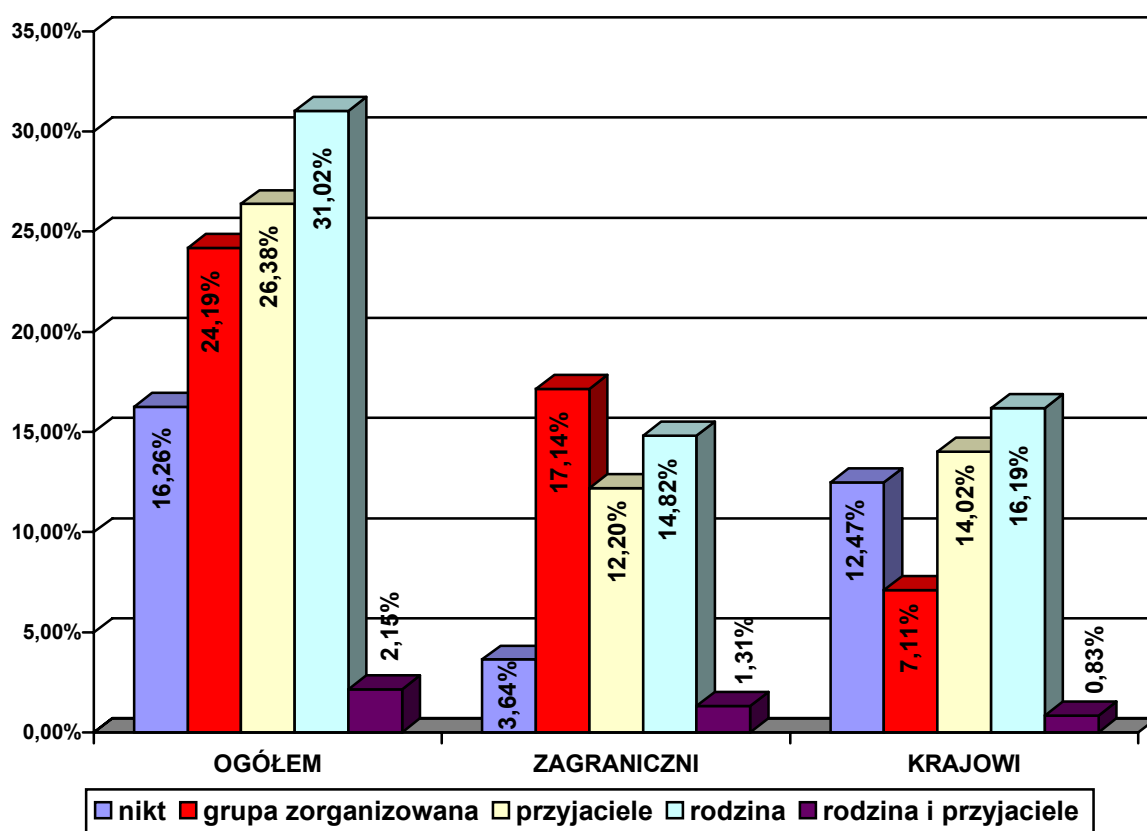
Tab.17

Kto Panu/i towarzyszy w podróży?	OGÓLEM	ZAGRANICZNI	KRAJOWI
nikt	16,26%	3,64%	12,47%
grupa zorganizowana	24,19%	17,14%	7,11%
przyjaciele	26,38%	12,20%	14,02%
rodzina	31,02%	14,82%	16,19%
rodzina i przyjaciele	2,15%	1,31%	0,83%
	100,00%	49,11%	50,62%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT 2003

Struktura osób towarzyszących

Rysunek 24

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT 2004

Dla turystów krajowych Kraków jest istotnym celem podróży towarzysko-familijnych w towarzystwie dzieci.

W strumieniu zagranicznego ruchu turystycznego dzieci pojawiają się sporadycznie i jedynie wyłącznie w towarzystwie rodziców

Struktura czasowa pobytu osób odwiedzających Kraków Długość pobytu odwiedzających w Krakowie w 2003 i 2004 roku

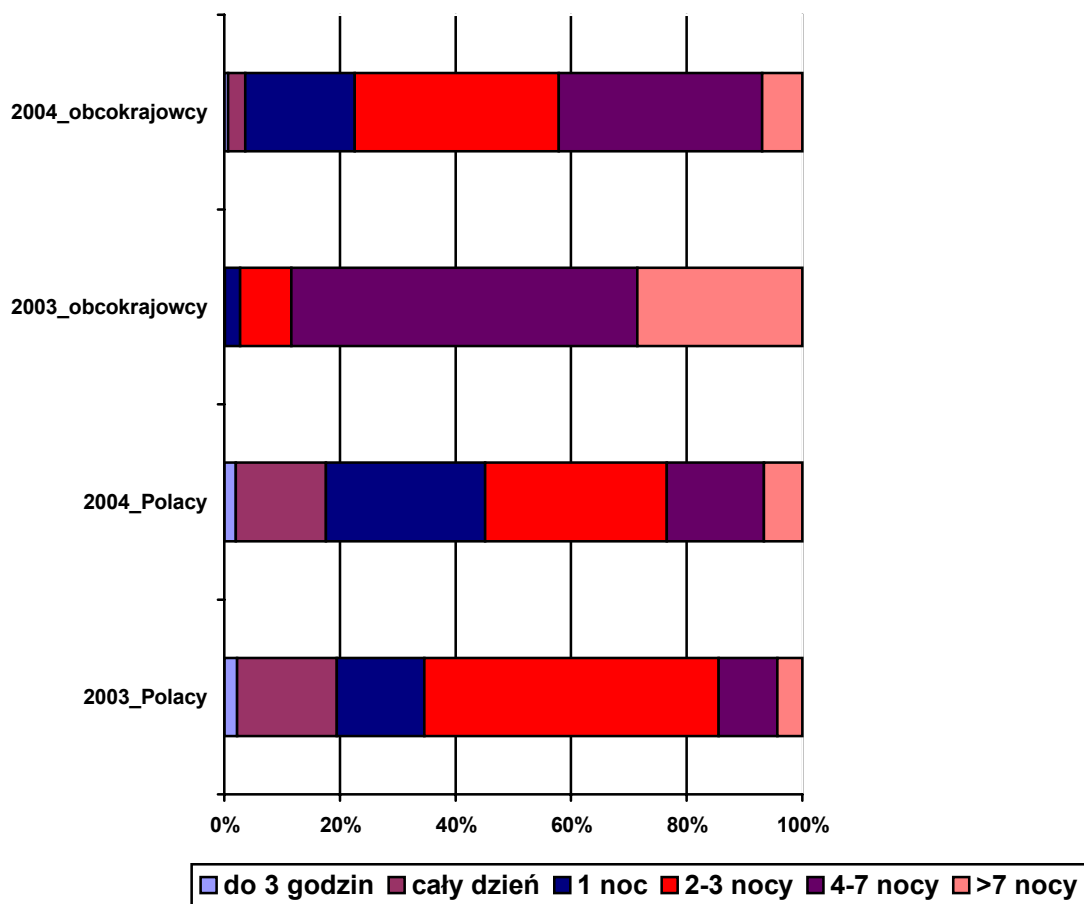
Tabela 18

	2003	2003	2003	2004	2004	2004
długość pobytu	Polacy	obcokrajowcy	OGÓLEM	Polacy	obcokrajowcy	OGÓLEM
do 3 godzin	1,2%	0,05%	1,25%	1,01%	0,32%	1,30%
cały dzień	9,4%	1,15%	21,1%	7,77%	1,47%	8,97%
1 noc	8,3%	3,8%	12,10%	13,83%	9,34%	23,05%
2-3 nocy	27,7%	25,9%	39,75%	15,68%	17,4%	33,48%
4-7 nocy	5,55%	12,35%	17,9%	8,42%	17,35%	26,23%
>7 nocy	2,35%	5,6%	7,95%	3,33%	3,42%	6,93%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT 2004

Długość pobytu odwiedzających w Krakowie w 2003 i 2004 roku

Rysunek 25

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT 2004

Wyraźnie widać odwrotną tendencję w długości pobytów w Krakowie Polaków (pobyty krótkie) i obcokrajowców (pobyty dłuższe)

Struktura celów przyjazdu Polaków i obcokrajowców do Krakowa w 2003 i 2004 roku

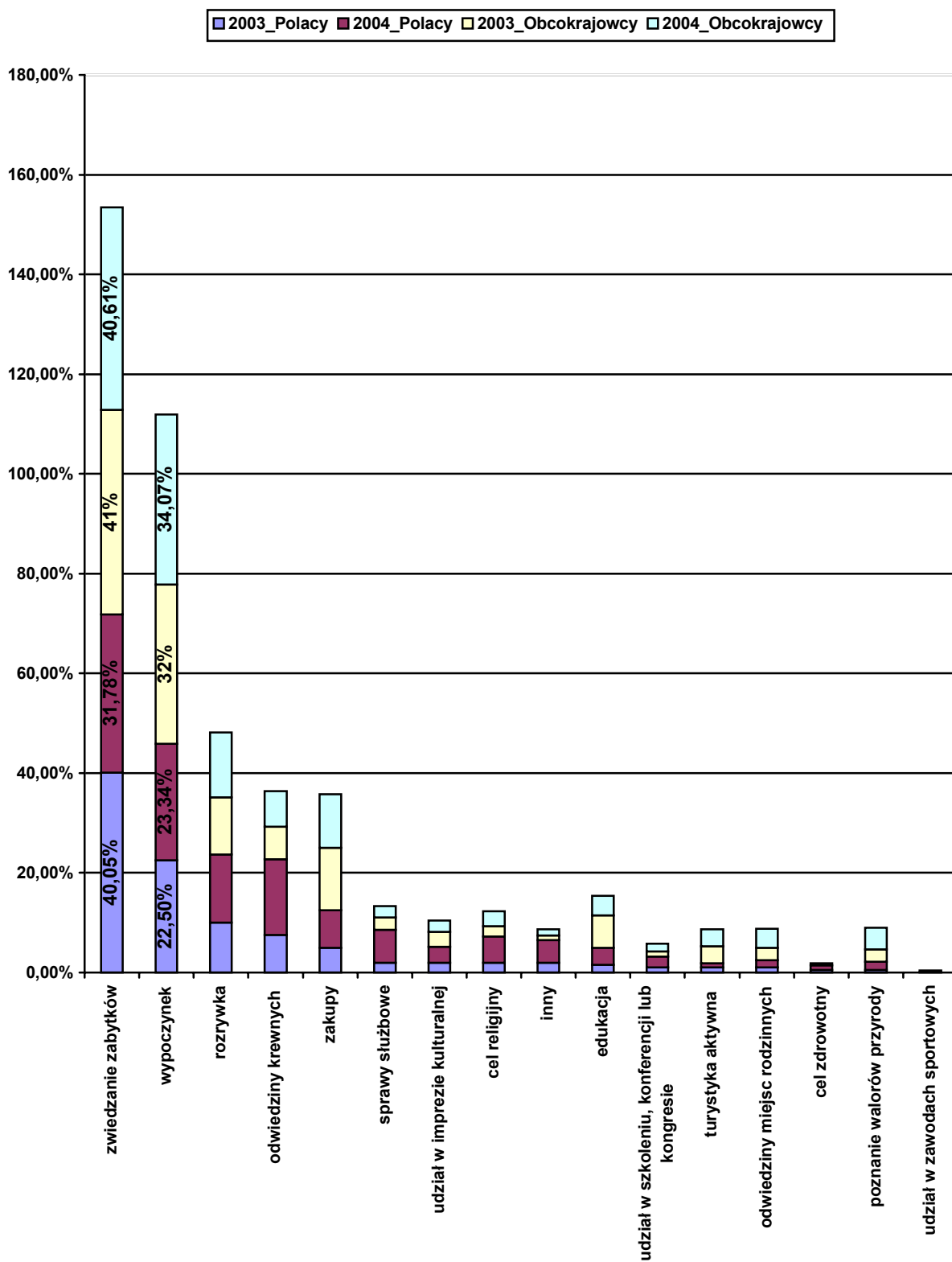
Tabela 18

cele	2003	2003	2003	2004	2004	2004
	Polacy	Obco krajowcy	ogółem	Polacy	Obco krajowcy	ogółem
zwiedzanie zabytków	40,05%	41%	82%	31,78%	40,61%	72,39%
wypoczynek	22,5%	32%	54%	23,34%	34,07%	57,41%
rozrywka	10%	11,5%	21%	13,62%	13,05%	26,67%
odwiedziny krewnych i znajomych	7,5%	6,5%	14%	15,24%	7,12%	22,36%
zakupy	5%	12,5%	17%	7,52%	10,69%	18,21%
sprawy służbowe	2%	2,5%	4%	6,57%	2,31%	8,88%
udział w imprezie kulturalnej	2%	3%	5%	3,15%	2,28%	5,43%
cel religijny	2%	2%	4%	5,25%	3,01%	8,26%
inny	2%	1%	3%	4,47%	1,21%	5,68%
edukacja	1,5%	6,5%	8%	3,49%	3,95%	7,44%
udział w szkoleniu, konferencji lub kongresie	1%	1%	2%	2,24%	1,57%	3,81%
turystyka aktywna	1%	3,5%	5%	0,81%	3,34%	4,15%
odwiedziny miejsc rodzinnych	1%	2,5%	3%	1,46%	3,83%	5,29%
cel zdrowotny	0,5%	0%	1%	0,98%	0,35%	1,33%
poznanie walorów przyrody	0,5%	2,5%	3%	1,66%	4,36%	6,02%
udział w zawodach sportowych	0%	0%	0%	0,14%	0,29%	0,43%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT 2004

Struktura celów przyjazdu Polaków i obcokrajowców do Krakowa w III kwartale 2003 i 2004 roku

Rysunek 26

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT 2004

Jaki jest główny cel Pana/i przyjazdu do tej miejscowości? 2003 i 2004 rok

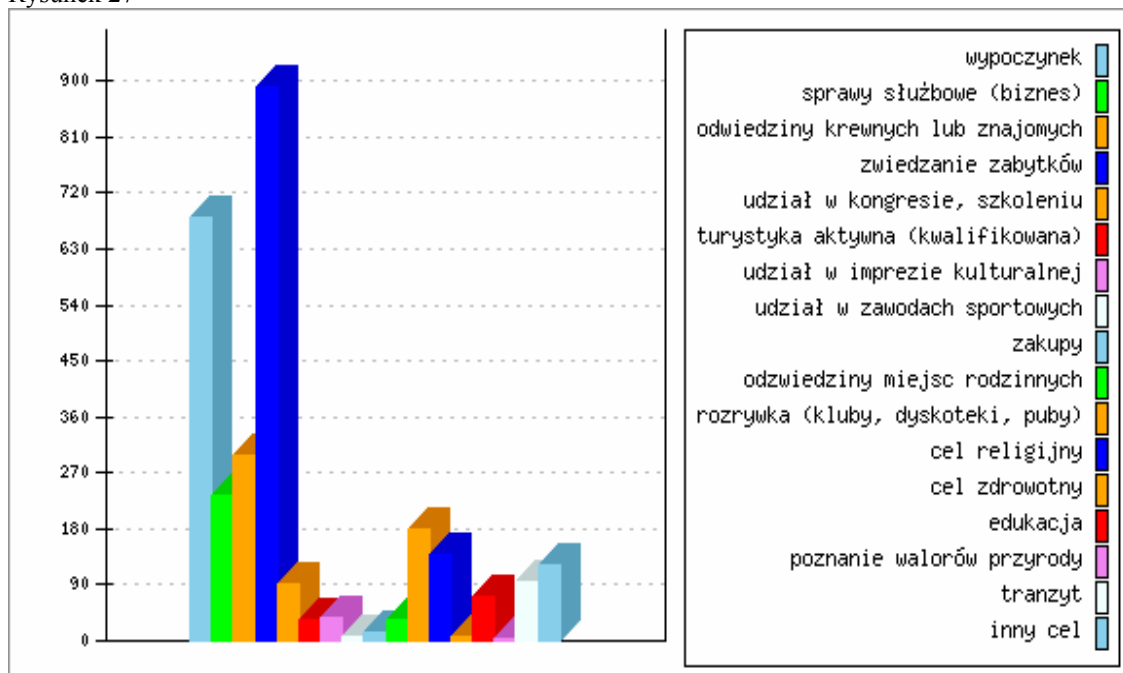
Tabela 20

Cel główny przyjazdu	Ogółem 2003	Krajowi 2003	Zagraniczni 2003	Ogółem 2004	Krajowi 2004	Zagraniczni 2004
zwiedzanie zabytków	58,95%	67,7%	50,2%	30,41%	23,00 %	37,69 %
wypoczynek	18,25%	14,1%	22,4%	23,18%	18,43 %	28,14 %
odwiedziny krewnych lub znajomych	7,05%	5,6%	8,5%	10,13%	12,31 %	7,73 %
sprawy służbowe (biznes)	3,37%	3,1%	3,6%	7,94%	11,70 %	4,14 %
rozrywka (kluby, dyskoteki, puby)	3,8%	3,4%	4,2%	6,10%	6,25 %	5,97 %
cel religijny	0,55%	0,8%	0,3%	4,71%	6,12 %	3,19 %
inny cel	1,10%	1,8%	0,4%	4,16%		1,83 %
tranzyt	0,00%	0,0%	0,0%	3,24%		1,76 %
udział w kongresie, szkoleniu	0,8%	0,6%	1,0%	3,10%	3,77 %	2,71 %
edukacja	2,4%	0,5%	4,3%	2,39%	3,23 %	1,49 %
udział w imprezie kulturalnej	1,35%	0,5%	2,2%	1,30%	1,75 %	0,81 %
turystyka aktywna (kwalifikowana)	0,75%	0,5%	1,0%	1,19%	0,40 %	2,03 %
odwiedziny miejsc rodzinnych	0,7%	0,2%	1,2%	1,16%	0,40 %	1,90 %
zakupy	0,5%	0,9%	0,1%	0,48%	0,74 %	0,34 %
cel zdrowotny	0,05%	0,1%	0,0%	0,24%	0,47 %	0,00 %
udział w zawodach sportowych	0,00%	0,0%	0,0%	0,20%	0,20 %	0,20 %
poznanie walorów przyrody	0,25%	0,1%	0,4%	0,07%	0,07 %	0,07 %
	99,87%	99,90%	99,80%	100,00%	100,00%	100,00%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT 2004

Jaki jest główny cel Pana/i przyjazdu do tej miejscowości? OGÓŁEM _2004

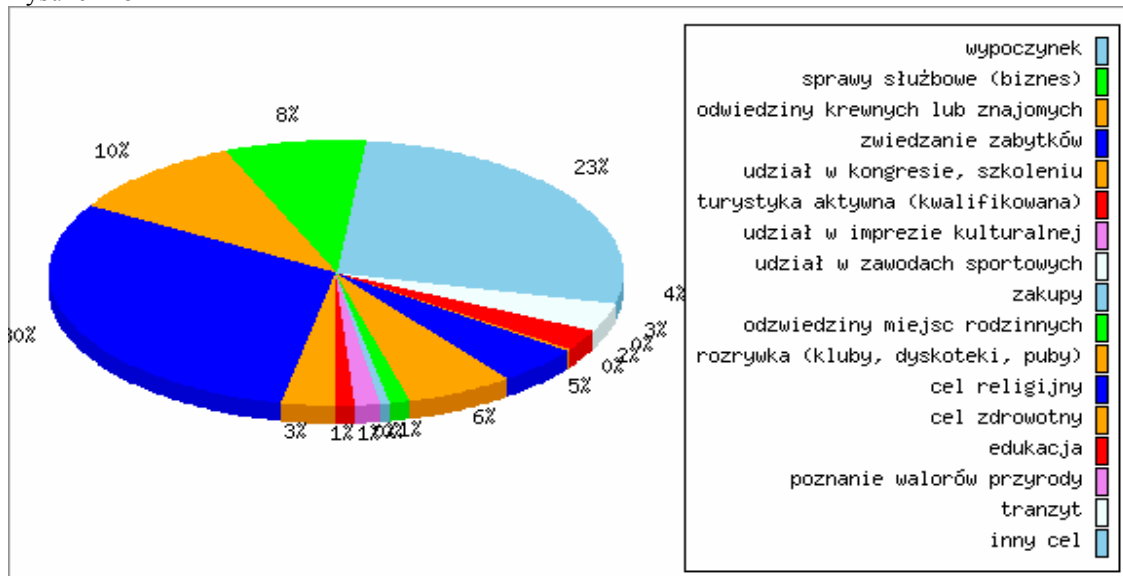
Rysunek 27

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT 2004

Jaki jest główny cel Pana/i przyjazdu do tej miejscowości? OGÓŁEM _2004 %

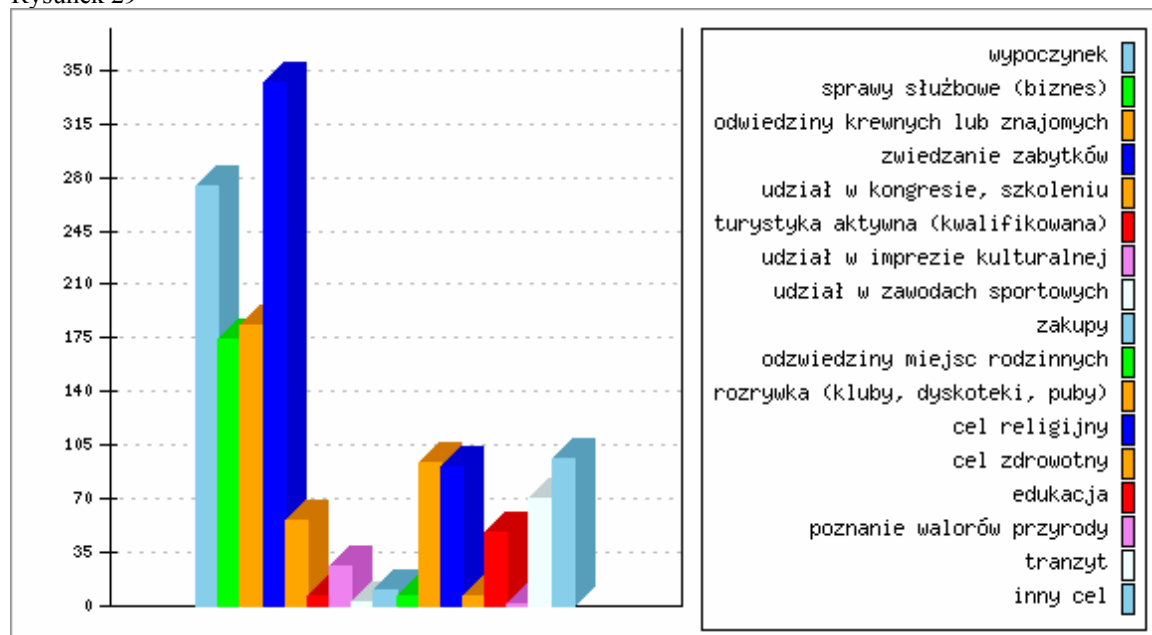
Rysunek 28

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT 2004

Jaki jest główny cel Pana/i przyjazdu do tej miejscowości? POLACY_2004

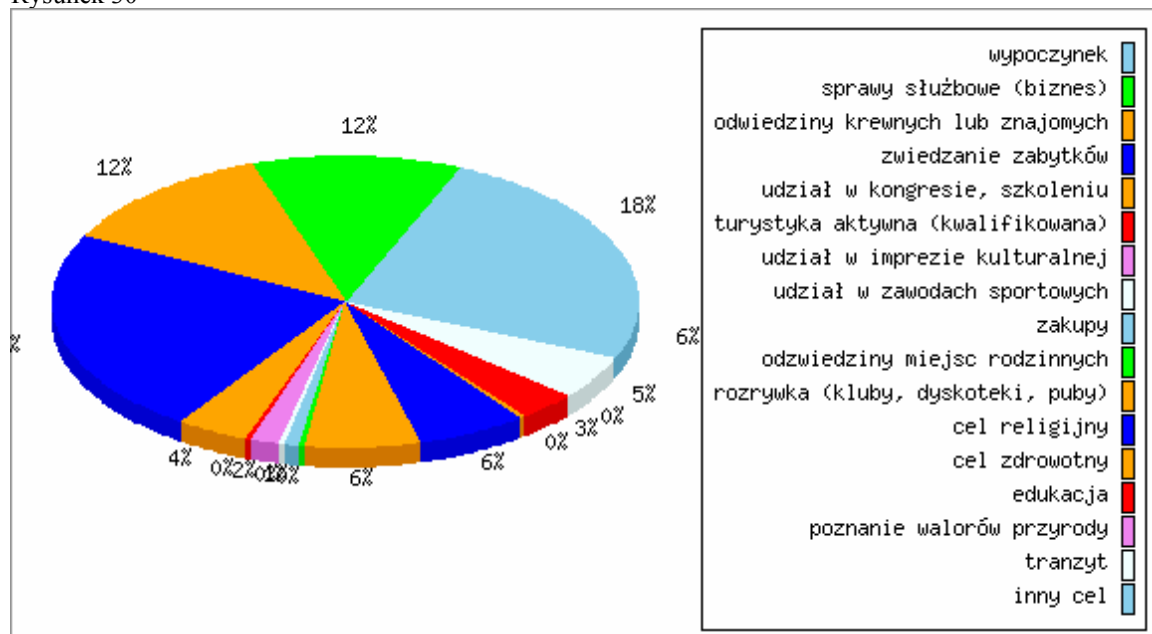
Rysunek 29

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT 2004

Jaki jest główny cel Pana/i przyjazdu do tej miejscowości? POLACY_2004_%

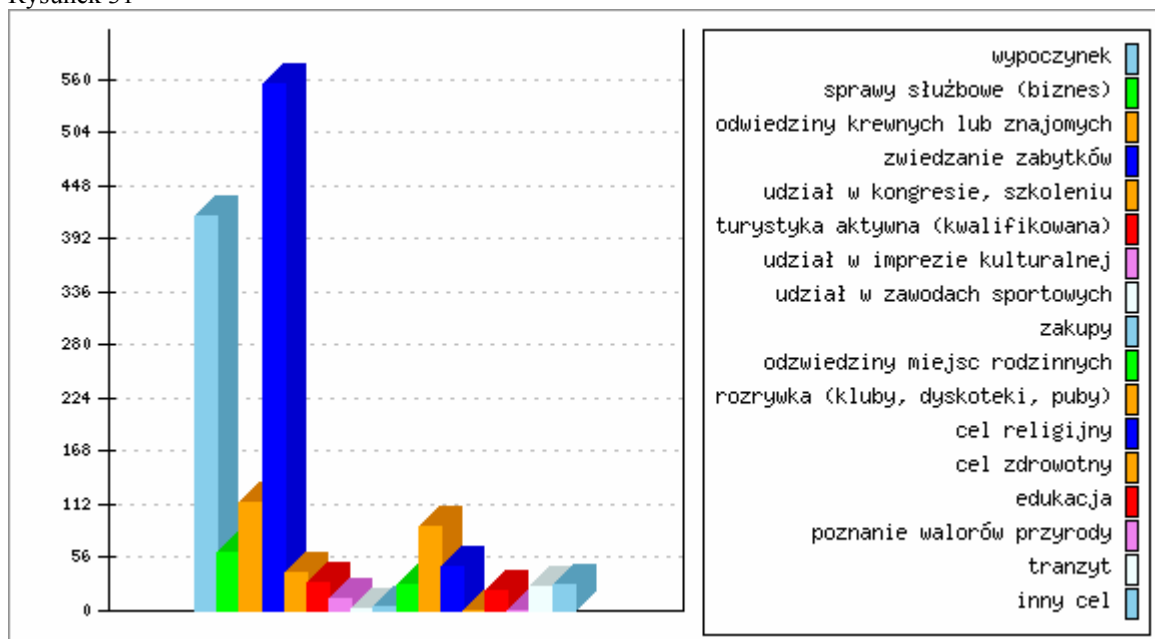
Rysunek 30

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT 2004

Jaki jest główny cel Pana/i przyjazdu do tej miejscowości? OBCOKRAJOWCY_2004

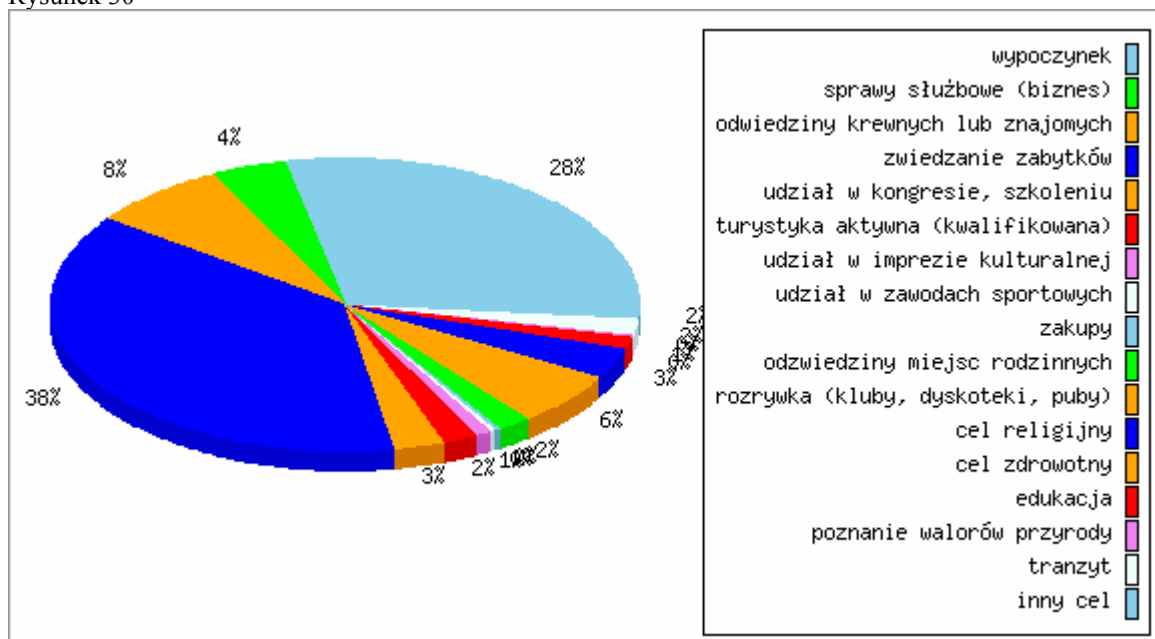
Rysunek 31

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT 2004

Jaki jest główny cel Pana/i przyjazdu do tej miejscowości? OBCOKRAJOWCY_2004_%

Rysunek 30

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT 2004

Jaki jest główny cel Pana/i przyjazdu do tej miejscowości?

Tabela 21

**Struktura celów przyjazdów obcokrajowców do Krakowa w 2003 I 2004 roku według krajów
(dla krajów z listy najliczniejszych przyjazdów)**

Cele przyjazdu	Niemcy 2003	Niemcy 2004	USA 2003	USA 2004	W. Bryt. 2003	W. Bryt. 2004	Francja 2003	Francja 2004	Włochy 2003	Włochy 2004	Izrael 2003	Izrael 2004
wypoczynek	69%	24,10 %	84%	31,82 %	63%	38,50 %	64%	33,16 %	82%	24,40 %	51%	13,85 %
sprawy służbowe	1%	5,22%	1%	3,90%	4%	2,67%	2%	2,14%	3%	1,79%	0%	3,08%
odwiedziny krewnych i znajomych	12%	5,62%	28%	16,23%	14%	6,42%	15%	3,74%	3%	2,38%	3%	0,00%
zwiedzanie zabytków	85%	44,58%	93%	20,13%	73%	32,62%	82%	41,18%	91%	40,48%	63%	32,31%
udział w szkoleniu, konferencji lub kongresie	3%	2,81%	0%	4,55%	1%	4,28%	3%	4,28%	0%	4,17%	3%	10,77%
turystyka aktywna (kwalifikowana)	4%	1,61%	5%	0,65%	10%	1,07%	5%	3,74%	11%	4,17%	0%	1,54%
udział w imprezie kulturalnej	2%	0,80%	2%	0,65%	15%	0,53%	8%	0,00%	3%	0,60%	14%	3,08%
udział w zawodach sportowych	0%	0,00%	0%	0,00%	0%	0,00%	0%	0,00%	0%	0,00%	0%	0,00%
zakupy	17%	1,20%	38%	1,95%	18%	1,07%	39%	1,60%	26%	1,19%	12%	3,08%
odwiedziny miejsc rodziny	5%	2,41%	6%	3,90%	4%	1,60%	0%	0,53%	0%	1,79%	14%	1,54%
rozrywka	14%	7,23%	16%	7,79%	23%	5,88%	21%	4,81%	29%	8,93%	8%	3,08%
cel religijny	2%	1,20%	5%	3,90%	0%	0,53%	0%	1,07%	8%	5,95%	12%	13,85%
cel zdrowotny	0%	0,00%	0%	0,00%	1%	0,00%	2%	0,00%	0%	0,00%	0%	0,00%
edukacja	15%	0,40%	7%	1,30%	10%	0,00%	6%	0,53%	2%	1,19%	65%	10,77%
poznanie walorów przyrody	4%	0,00%	13%	0,00%	0%	0,00%	6%	0,00%	3%	0,00%	5%	0,00%
transyt	0%	1,20%	0%	1,30%	0%	1,07%	0%	1,07%	0%	2,38%	0%	1,54%
Inny cel	1%	1,61%	2%	1,95%	1%	3,74%	3%	2,14%	2%	0,60%	5%	1,54%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT

Głównym deklarowanym celem przyjazdu do Krakowa, tak przez Polaków jak i obcokrajowców jest zwiedzanie zabytków. Kolejnym wskazywanym celem jest wypoczynek. Z analizy sposobów spędzania czasu w Krakowie wynika, że cele te w dużej mierze są realizowane.

Tabela 22

Główny cel przyjazdu do Krakowa wg wieku – Odwiedzający krajowi

Liczebności absolutne

Wiek	wypoczynek	sprawy służbowe (biznes)	odwiedziny krewnych lub znajomych	zwiedzanie zabytków	udział w kongresie, szkoleniu	turystyka aktywna (kwalifikowana)	udział w imprezie kulturalnej	udział w zawodach sportowych	zakupy	odwiedziny miejsc rodzinnych	rozrywka (kluby, dyskoteki, puby)	cel religijny	cel zdrowotny	edukacja	poznanie walorów przyrody	tranzyt	inny cel	brak informacji	SUMA
< 26	212	18	66	224	11	9	16	4	9	4	133	9	2	60	0	26	40	12	855
26 - 44	267	184	149	357	52	19	18	2	4	13	44	36	2	8	1	50	43	22	1271
45 - 65	136	30	63	263	26	7	2	0	0	9	2	71	3	1	1	17	30	12	673
> 65	73	1	23	51	2	0	2	0	1	8	0	27	0	1	0	3	10	6	208
SUMA	688	233	301	895	91	35	38	6	14	34	179	143	7	70	2	96	123	52	3007

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT 2004

Udziały (%) względem sumy ankiet

Tabela 23

Wiek	wypoczynek	sprawy służbowe (biznes)	odwiedziny krewnych lub znajomych	zwiedzanie zabytków	udział w kongresie, szkoleniu	turystyka aktywna (kwalifikowana)	udział w imprezie kulturalnej	udział w zawodach sportowych	zakupy	odwiedziny miejsc rodzinnych	rozrywka (kluby, dyskoteki, puby)	cel religijny	cel zdrowotny	edukacja	poznanie walorów przyrody	tranzyt	inny cel	brak informacji	SUMA
< 26	7,05	0,60	2,19	7,45	0,37	0,30	0,53	0,13	0,30	0,13	4,42	0,30	0,07	2,00	0,00	0,86	1,33	0,4	28,43
26 - 44	8,88	6,12	4,96	11,9	1,73	0,63	0,60	0,07	0,13	0,43	1,46	1,20	0,07	0,27	0,03	1,66	1,43	0,7	42,27
45 - 65	4,52	1,00	2,10	8,75	0,86	0,23	0,07	0,00	0,00	0,30	0,07	2,36	0,10	0,03	0,03	0,57	1,00	0,4	22,39
> 65	2,43	0,03	0,76	1,70	0,07	0,00	0,07	0,00	0,03	0,27	0,00	0,90	0,00	0,03	0,00	0,10	0,33	0,2	6,92
SUMA	22,9	7,75	10,0	29,8	3,03	1,16	1,27	0,20	0,46	1,13	5,95	4,76	0,24	2,33	0,06	3,19	4,09	1,7	100

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT 2004

Tabela 24

Główny cel przyjazdu do Krakowa wg wieku – Odwiedzający zagraniczni

Liczebności absolutne

Wiek	wypoczynek	sprawy służbowe (biznes)	odwiedziny krewnych lub znajomych	zwiedzanie zabytków	udział w kongresie, szkoleniu	turystyka aktywna (kwalifikowana)	udział w imprezie kulturalnej	udział w zawodach sportowych	zakupy	odwiedziny miejsc rodzinnych	rozrywka (kluby, dyskoteki, puby)	cel religijny	cel zdrowotny	edukacja	poznanie walorów przyrody	transyt	inny cel	brak informacji	SUMA
< 26	536	37	129	261	14	112	28	14	15	11	190	32	11	72	34	31	72	24	1623
26 - 44	1016	315	252	438	87	100	31	18	11	26	63	99	61	9	46	77	92	39	2780
45 - 65	530	61	108	322	31	28	9	4	0	15	4	116	75	1	15	29	49	21	1418
> 65	148	1	28	62	2	4	3	0	1	10	0	35	27	1	0	3	16	10	351
SUMA	2230	414	517	1083	134	244	71	36	27	62	257	282	174	83	95	140	229	94	6172

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT 2004

Udziały (%) względem sumy ankiet

Tabela 25

Wiek	wypoczynek	sprawy służbowe (biznes)	odwiedziny krewnych lub znajomych	zwiedzanie zabytków	udział w kongresie, szkoleniu	turystyka aktywna (kwalifikowana)	udział w imprezie kulturalnej	udział w zawodach sportowych	zakupy	odwiedziny miejsc rodzinnych	rozrywka (kluby, dyskoteki, puby)	cel religijny	cel zdrowotny	edukacja	poznanie walorów przyrody	transyt	inny cel	brak informacji	SUMA
< 26	8,68	0,60	2,09	4,23	0,23	1,81	0,45	0,23	0,24	0,18	3,08	0,52	0,18	1,17	0,55	0,50	1,17	0,39	26,30
26 - 44	16,46	5,10	4,08	7,10	1,41	1,62	0,50	0,29	0,18	0,42	1,02	1,60	0,99	0,15	0,75	1,25	1,49	0,63	45,04
45 - 65	8,59	0,99	1,75	5,22	0,50	0,45	0,15	0,06	0,00	0,24	0,06	1,88	1,22	0,02	0,24	0,47	0,79	0,34	22,97
> 65	2,40	0,02	0,45	1,00	0,03	0,06	0,05	0,00	0,02	0,16	0,00	0,57	0,44	0,02	0,00	0,05	0,26	0,16	5,69
SUMA	36,13	6,71	8,37	17,55	2,17	3,94	1,15	0,58	0,44	1,00	4,16	4,57	2,83	1,36	1,54	2,27	3,71	1,52	100

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT 2004

Główny cel przyjazdu z uwzględnieniem statusu zawodowego:?

Liczebności absolutne

Tabela 26

Status zawodowy	wypoczynek	sprawy służbowe (biznes)	odwiedziny krewnych lub znajomych	zwiedzanie zabytków	udział w kongresie, szkoleniu	turystyka aktywna (kwalifikowana)	udział w imprezie kulturalnej	udział w zawodach sportowych	zakupy	odwiedziny miejsc rodzinnych	rozrywka (kluby, dyskoteki, puby)	cel religijny	cel zdrowotny	edukacja	poznanie walorów przyrody	tranzyt	inny cel	brak informacji	SUMA
uczeń	102	0	14	97	1	13	5	4	6	3	33	7	2	18	6	3	12	2	328
student	330	9	94	126	5	89	18	10	7	7	121	18	3	35	23	22	39	15	971
bezrobotny	38	0	27	26	0	4	3	0	4	1	11	10	2	17	3	5	9	1	161
emeryt lub rencista	319	4	52	185	4	16	4	2	1	11	1	99	79	2	2	11	24	9	825
osoba zajmująca się domem	170	0	41	57	0	5	3	4	1	6	2	28	14	0	5	10	6	5	357
aktywny zawodowo	1199	394	270	562	121	112	35	16	7	32	86	112	66	11	56	85	127	53	3344
brak informacji	49	7	14	25	3	4	3	0	1	2	3	1	4	0	0	3	9	6	134
SUMA	2207	414	512	1078	134	243	71	36	27	62	257	275	170	83	95	139	226	91	6120

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT 2004

Udziały (%) względem sumy ankiet

Tabela 27

Status zawodowy	wypoczynek	sprawy służbowe (biznes)	odwiedziny krewnych lub znajomych	zwiedzanie zabytków	udział w kongresie, szkoleniu	turystyka aktywna (kwalifikowana)	udział w imprezie kulturalnej	udział w zawodach sportowych	zakupy	odwiedziny miejsc rodzinnych	rozrywka (kluby, dyskoteki, puby)	cel religijny	cel zdrowotny	edukacja	poznanie walorów przyrody	tranzyt	inny cel	brak informacji	SUMA
uczeń	1,67	0,00	0,23	1,58	0,02	0,21	0,08	0,07	0,10	0,05	0,54	0,11	0,03	0,29	0,10	0,05	0,20	0,03	5,36
student	5,39	0,15	1,54	2,06	0,08	1,45	0,29	0,16	0,11	0,11	1,98	0,29	0,05	0,57	0,38	0,36	0,64	0,25	15,86
bezrobotny	0,62	0,00	0,44	0,42	0,00	0,07	0,05	0,00	0,07	0,02	0,18	0,16	0,03	0,28	0,05	0,08	0,15	0,02	2,64
emeryt lub rencista	5,21	0,07	0,85	3,02	0,07	0,26	0,07	0,03	0,02	0,18	0,02	1,62	1,29	0,03	0,03	0,18	0,39	0,15	13,49
osoba zajmująca się domem	2,78	0,00	0,67	0,93	0,00	0,08	0,05	0,07	0,02	0,10	0,03	0,46	0,23	0,00	0,08	0,16	0,10	0,08	5,84
aktywny zawodowo	19,59	6,44	4,41	9,18	1,98	1,83	0,57	0,26	0,11	0,52	1,41	1,83	1,08	0,18	0,92	1,39	2,08	0,87	54,65
brak informacji	0,80	0,11	0,23	0,41	0,05	0,07	0,05	0,00	0,02	0,03	0,05	0,02	0,07	0,00	0,00	0,05	0,15	0,10	2,21
SUMA	36,06	6,77	8,37	17,60	2,20	3,97	1,16	0,59	0,45	1,01	4,21	4,49	2,78	1,35	1,56	2,27	3,71	1,50	100

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT 2004

Struktura wykorzystanych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa

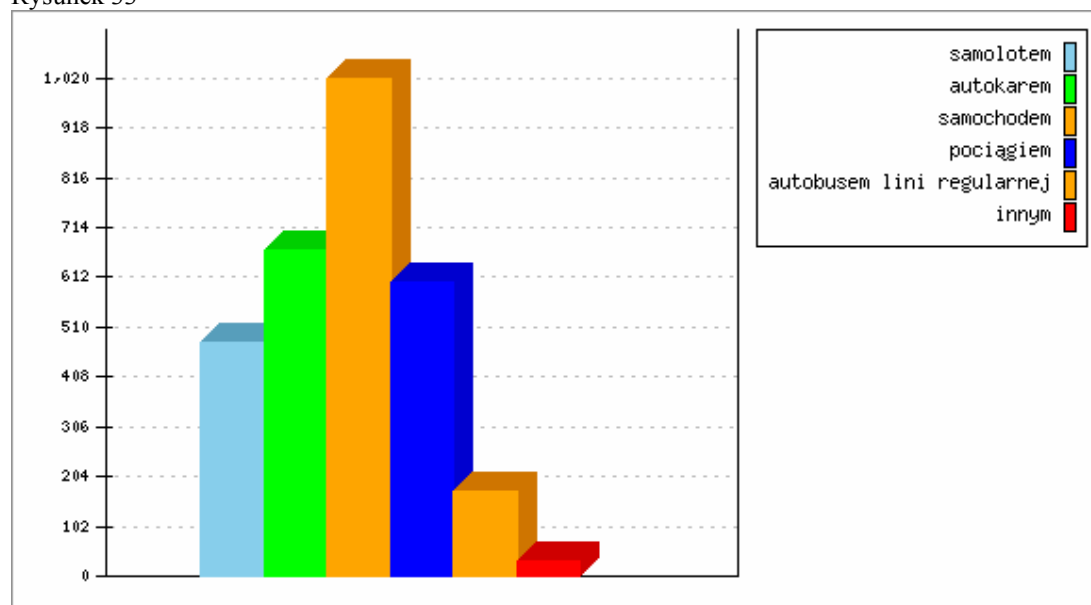
Tabela 28

samolotem	16,16 %
autokarem	22,52 %
samochodem	34,23 %
pociągiem	20,23 %
autobusem lini regularnej	5,89 %
innym	0,98 %

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT 2004

Środki transportu wykorzystane w trakcie przyjazdu do Krakowa 2004

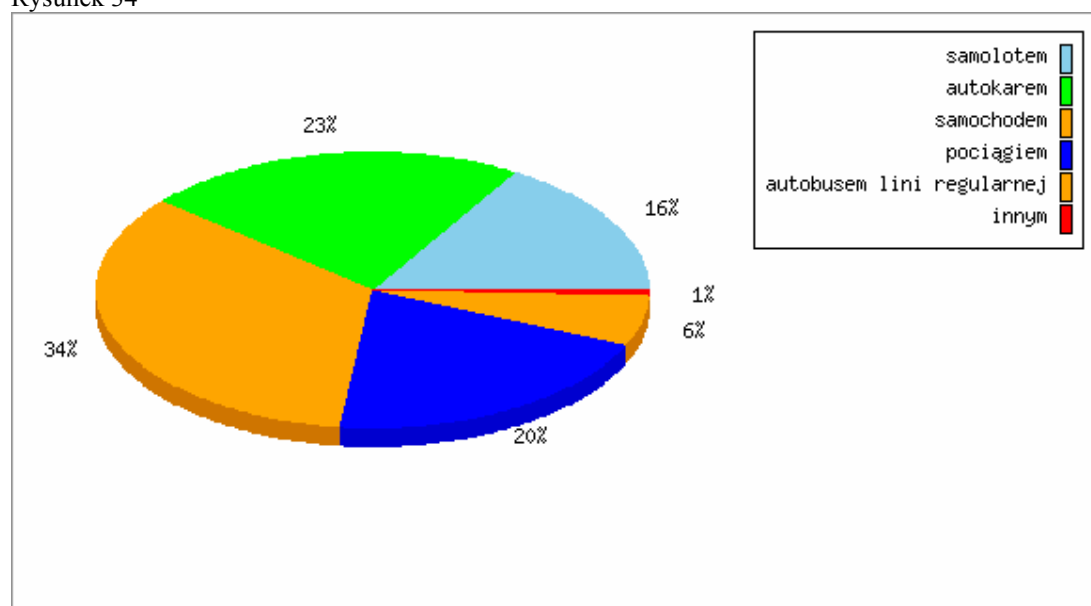
Rysunek 33

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT 2004

Środki transportu wykorzystane w trakcie przyjazdu do Krakowa 2004_ %

Rysunek 34

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT 2004

Struktura wykorzystanych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa

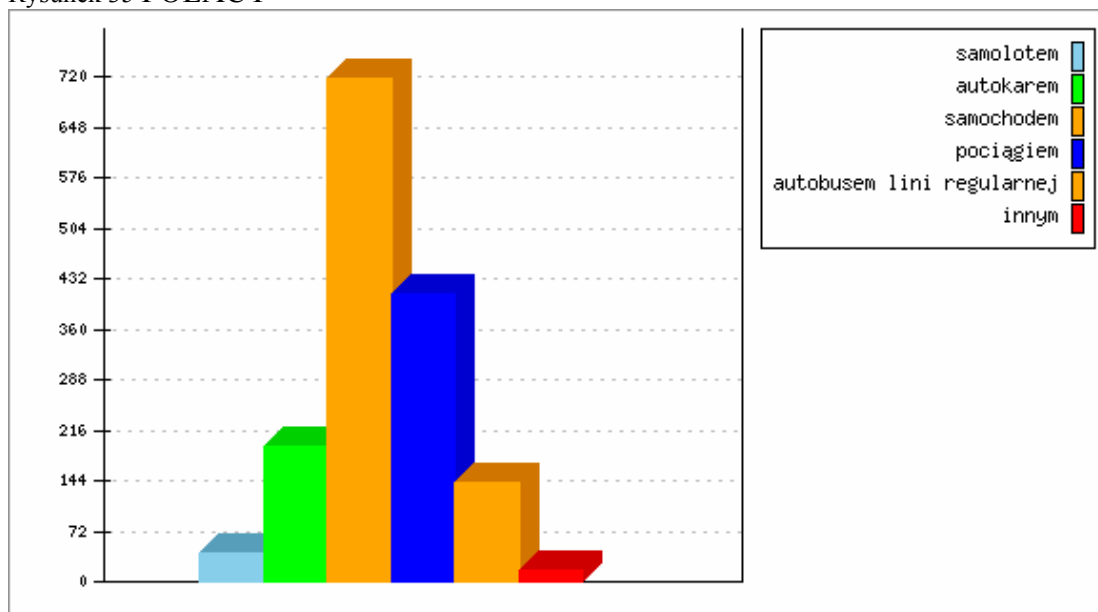
Tabela 29

Jakim środkiem transporu przyjechał/a Pan/i do tej miejscowości?	OGÓLEM	KRAJOWI	ZAGRANICZNI
samolotem	16,16 %	2,70 %	30,34 %
autokarem	22,52 %	12,77 %	32,70 %
samochodem	34,23 %	47,14 %	20,36 %
pociągiem	20,23 %	27,06 %	13,22 %
autobusem lini regularnej	5,89 %	9,28 %	2,43 %
innym	0,98 %	1,05 %	0,94 %

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT 2004

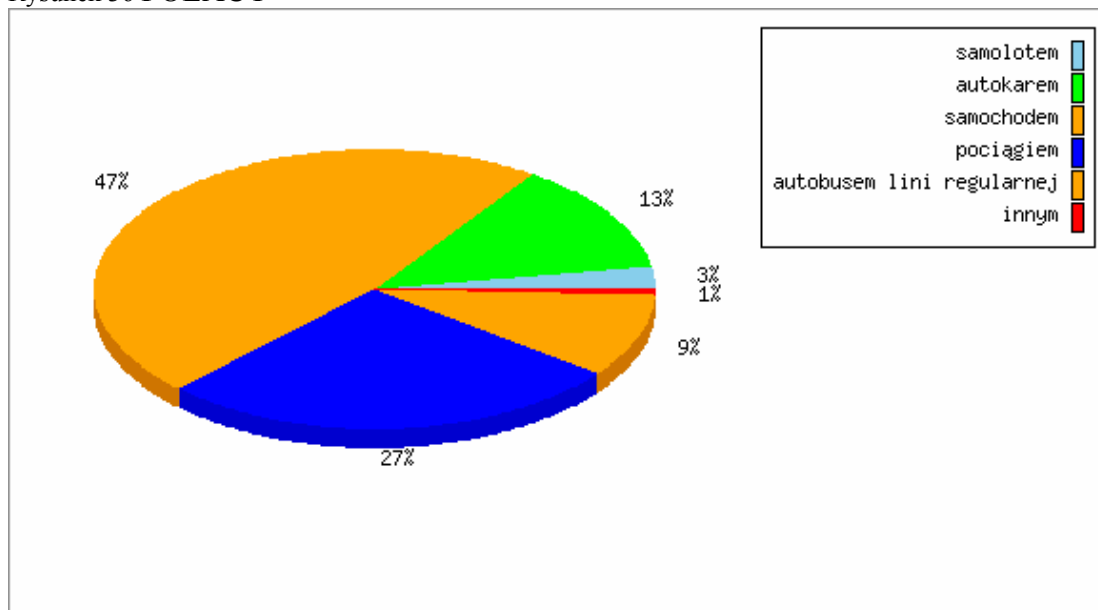
Jakim środkiem transporu przyjechał/a Pan/i do tej miejscowości? Polacy

Rysunek 35 POLACY

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT 2004

Rysunek 36 POLACY

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT 2004

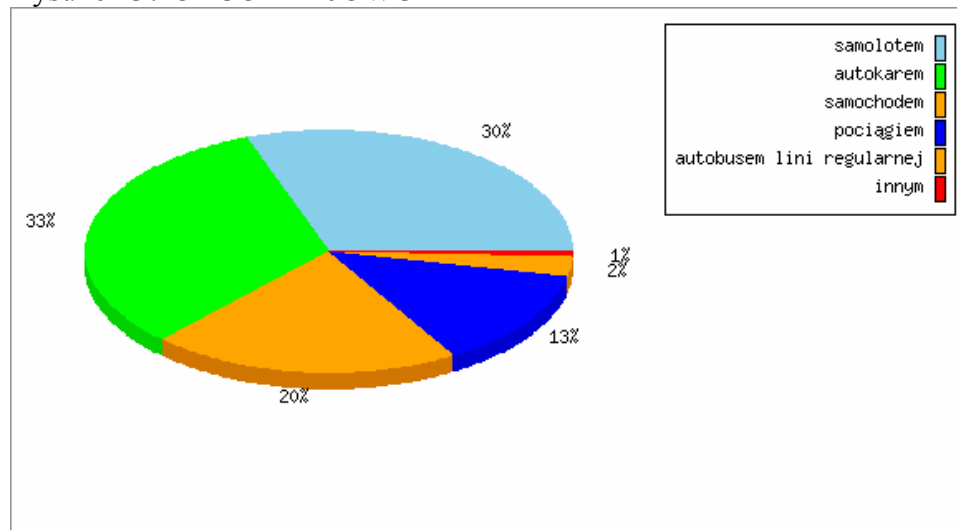
Jakim środkiem transportu przyjechał/a Pan/i do tej miejscowości? Obcokrajowcy

Tabela 30

samolotem	30,34 %
autokarem	32,70 %
samochodem	20,36 %
pociągiem	13,22 %
autobusem lini regularnej	2,43 %
innym	0,94 %

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT 2004

Rysunek 37 OBCOKRAJOWCY

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT 2004

Tabela 31

Struktura wykorzystania środka transportu podczas przyjazdu odwiedzających do Kraków

	OGÓŁEM 2004	KRAJOWI	ZAGRA NICZNI	OGÓŁEM 2003	KRAJOWI	ZAGRA NICZNI
samolotem	16,16%	2,70%	30,34%	10,00%	1%	19%
autokarem	22,52%	12,77%	32,70%	20,50%	8%	33%
samochodem	34,23%	47,14%	20,36%	43,50%	63%	24%
pociągiem	20,23%	27,06%	13,22%	21,00%	21%	21%
Autobusem linii regularnej	5,89%	9,28%	2,43%	3,50%	6%	1%
innym	0,98%	1,05%	0,94%	1,50%	1%	2%

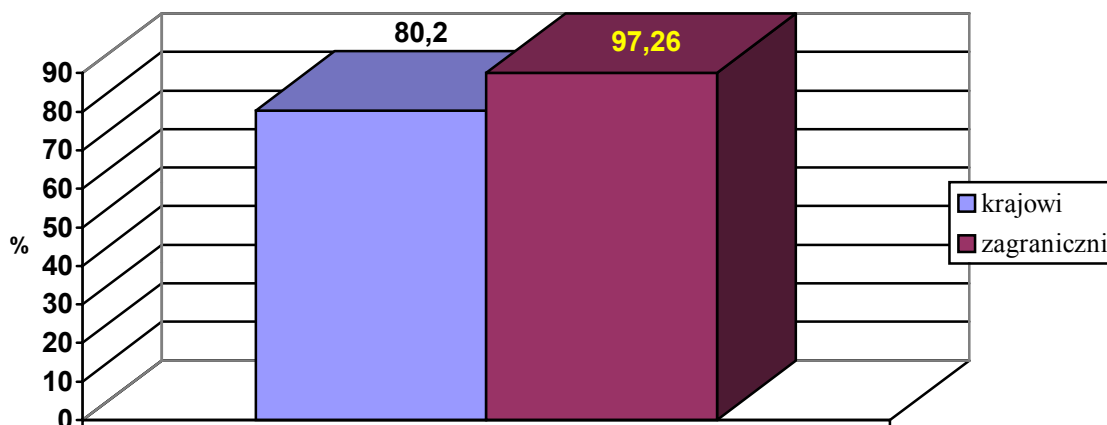
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT

Noclegi w Krakowie.

Spośród turystów przyjeżdżających do Krakowa w 2004 roku ponad 80% (80,20%) nocowało w mieście, przy czym odsetek deklarujących tak gości zagranicznych był o 17,06 punktów procentowych większy niż Polaków (zob. rys. 38.). Tylko 5,44% gości z Polski i 1,30% - z zagranicy to osoby, które spędziły noc poza miastem, w sumie 3,36% turystów przybyłych do Krakowa w analizowanym okresie. Należy zauważyć, że 7,87% ogółu przyjeżdżających (14,36% krajowych i 1,44% zagranicznych) nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi na to pytanie.

Rysunek 38.

Odsetek odwiedzających nocujących w Krakowie w 2004 roku

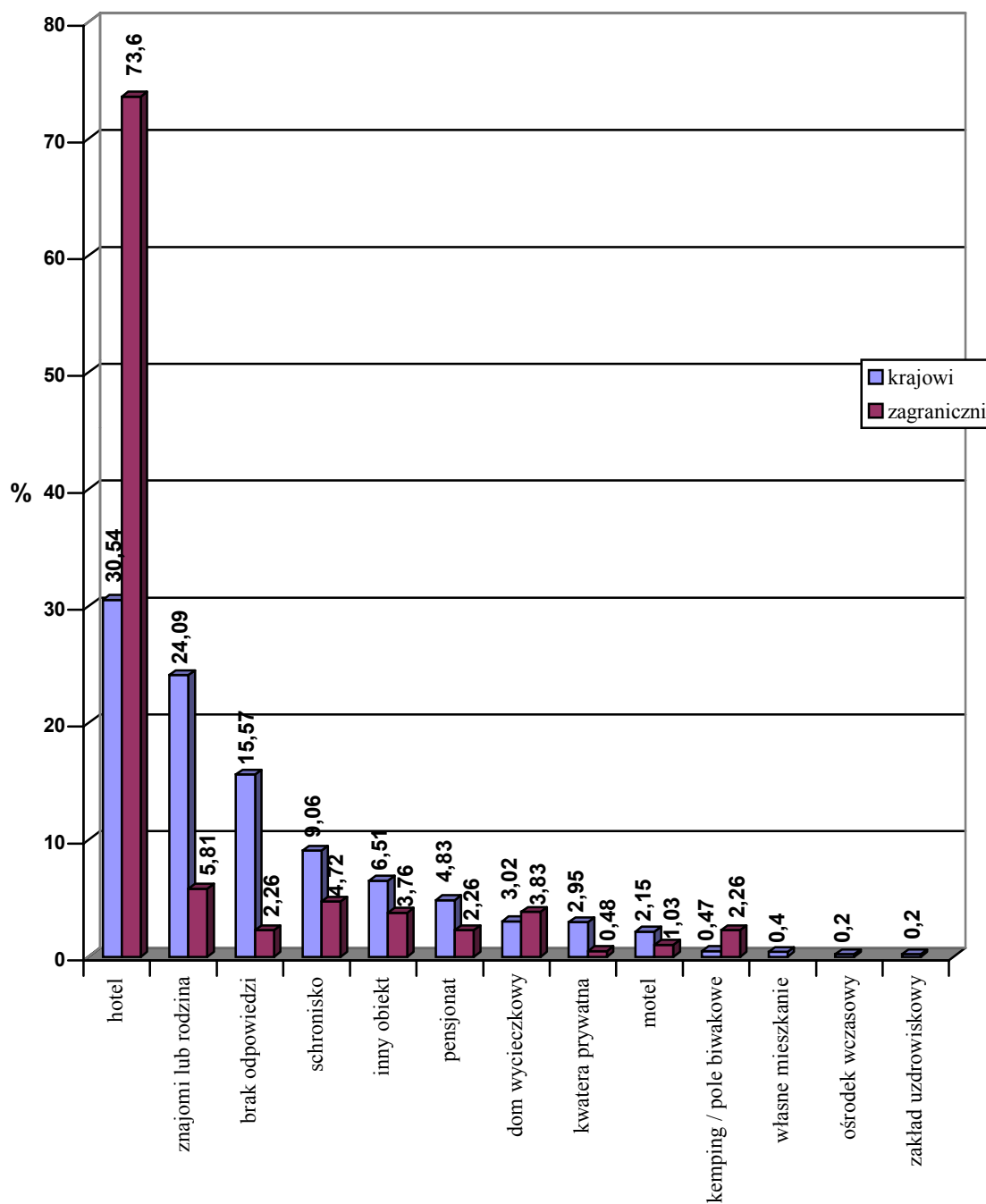
Źródło: badania MOT

Baza noclegowa wykorzystana podczas pobytu odwiedzających w Krakowie.

Nocujący w Krakowie, zarówno krajowi, jak i zagraniczni, preferowali w III kwartale 2004 roku, jako miejsce zakwaterowania hotele – odpowiednio 30,54% i 73,60% (zob. rys. 39). W porównaniu do roku poprzedniego dał się zauważyć wzrost odsetka turystów wybierających tego rodzaju obiekty hotelarskie – odpowiednio o 5,34 i 3,40 punktów procentowych (zob. tabl. 32.). Drugim co do częstotliwości korzystania był, podobnie jak w roku poprzednim, nocleg u rodziny i znajomych (odpowiednio 24,09%, tj. wzrost w odniesieniu do roku poprzedniego o 4,49 punktów procentowych oraz 5,81%, tj. spadek o 2,79 punktów procentowych) oraz w schronisku (odpowiednio 9,06%, czyli o 6,84 punktów procentowych mniej oraz 4,72%, czyli o 1,42 punktów procentowych więcej). Goście krajowi stosunkowo często nocowali również w tzw. innych obiektach (m.in. akademikach, hotelach studenckich, internatach, bursach, domach pielgrzymia, domach parafialnych, ośrodkach szkoleniowo-wypoczynkowych – 6,51%, tj. o 1,31 punktów procentowych więcej niż rok wcześniej) oraz w pensjonatach (4,83%, tj. o 0,67 punktów procentowych mniej) i domach wycieczkowych (3,02%, tj. o 6,98 punktów procentowych więcej). Natomiast turyści zagraniczni w nieznacznie większym stopniu wykorzystywali domy wycieczkowe (3,83%, tj. o 0,93 punktu procentowego więcej niż w roku ubiegłym) niż tzw. inne obiekty (3,76%, tj. o 0,46 punktu procentowego więcej). Ponadto ci ostatni, w ogóle nie spędzali nocy we własnych mieszkaniach (rok wcześniej udział tego miejsca noclegu wynosił 0,3%), a odsetek Polaków pod tym względem był analogicznym jak w 2003 roku.

Rysunek 39.

Baza noclegowa wykorzystana podczas pobytu odwiedzających w Krakowie w 2004 roku

Źródło: badania MOT

Tablica 32

Baza noclegowa wykorzystana podczas pobytu odwiedzających w Krakowie w 2003 i 2004 roku (w %) z podziałem na krajowych i zagranicznych

Miejsce noclegu	krajowi		zagraniczni	
	2003	2004	2003	2004
Hotel	25,2	30,54	70,2	73,60
Motel	3,0	2,15	3,3	1,03
Pensjonat	5,5	4,83	3,3	2,26
Dom wycieczkowy	10,0	3,02	2,9	3,83
Schronisko	15,9	9,06	3,3	4,72
Kemping/pole namiotowe	3,9	0,47	3,3	2,26
Zakład uzdrowiskowy	b.d.	0,20	b.d.	0
Ośrodek wczasowy	b.d.	0,20	b.d.	0
Kwaterna prywatna	11,3	2,95	1,5	0,48
Znajomi lub rodzina	19,6	24,09	8,6	5,81
Własne mieszkanie	0,4	0,40	0,3	0
Inny obiekt	5,2	6,51	3,3	3,76
Brak odpowiedzi	b.d.	15,58	b.d.	2,25

Źródło: badania MOT

Warto podkreślić, iż cudzoziemcy mieli procentową przewagę w hotelach (o 43,06 punktów procentowych), na kempingach / polach namiotowych (o 1,79 punktów procentowych) i w domach wycieczkowych (o 0,81 punktu procentowego), podczas gdy w roku ubiegłym dotyczyła ona tylko hoteli i moteli.

Na uwagę zasługuje ponadto fakt, iż procent nocujących, którzy nie udzielili odpowiedzi był większy niż przy poprzednim pytaniu – odpowiednio 1,15 i 0,82 punktów procentowych, w sumie 1,09 punktów procentowych. Można zatem przypuszczać, iż część z tych, którzy wcześniej sygnalizowali noc w Krakowie, w kolejnym pytaniu już nie chcieli konkretyzować, gdzie ją spędzili.

Porównując te dane z informacjami za lata ubiegłe, publikowanymi przez Urząd Statystyczny w Krakowie¹ oraz wynikami badań przeprowadzonych przez Instytut Turystyki w Krakowie², Zakład Zarządzania w Turystyce Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie³ i Małopolską Organizację Turystyczną trzeba zwrócić uwagę na mniejszy udział hoteli (IT 2000 r. – 60%, US 2001 r. – 68,92%, UJ 2002 r. – 74,87%, MOT 2003 r. – 31,15%, MOT 2004 r. – 51,96%), domów wycieczkowych (UJ 2002 r. – 7,49%, MOT 2003 r. – 9,06%, MOT 2004 r. – 3,46%) i kwater prywatnych (IT 2000 r. – 11%, MOT 2003 r. – 10,00%, MOT 2004 r. – 1,74%).

¹ Wybrane dane o powiatach i gminach województwa małopolskiego w 2001 r., Urząd Statystyczny w Krakowie, Kraków 2002.

² T. Burzyński, S. Sacha, B. Prażanowski, R. Kozłowski: Ruch turystyczny w Krakowie 2000, Instytut Turystyki Oddział w Krakowie, Kraków 2000.

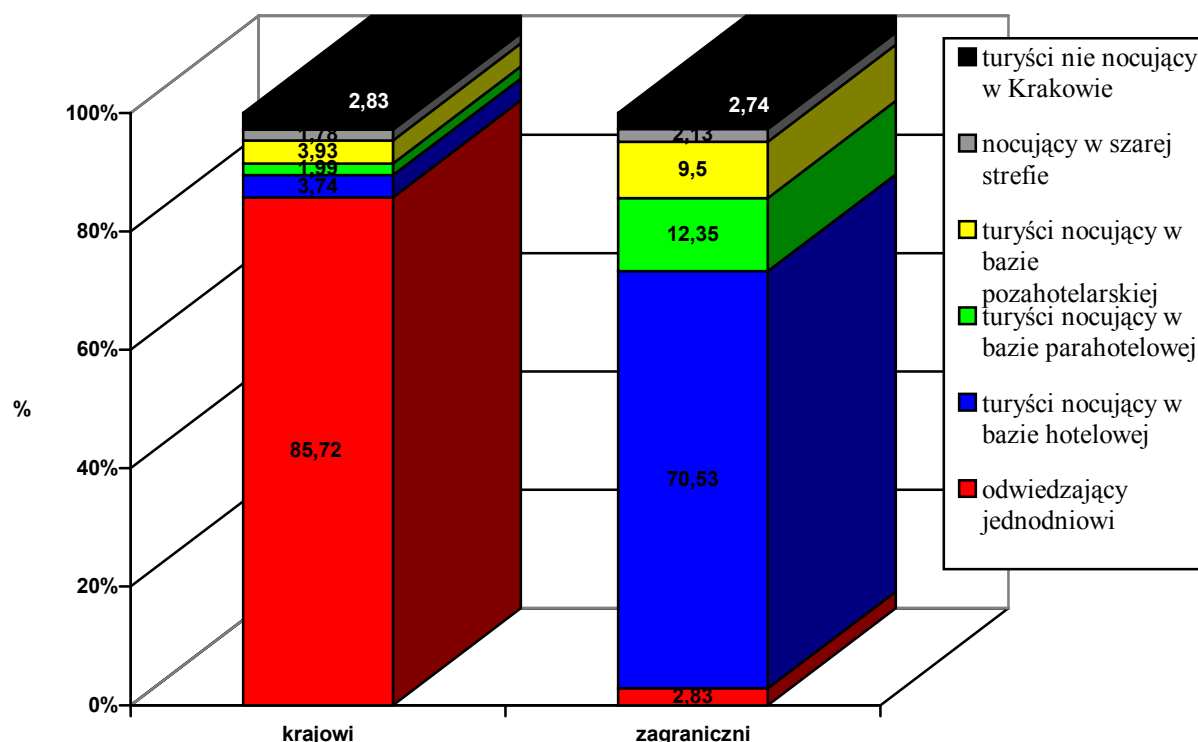
³ Przyjazdowy ruch turystyczny w Krakowie w okresie 1.XI.2001 – 31. XII.2001 oraz 1.I.2002 – 31.X.2002, pr. zb. pod kierunkiem M. Bednarczyk, Zakład Zarządzania w Turystyce Instytutu Spraw Publicznych, Wydział Zarządzania i Komunikacji Społecznej, Uniwersytet Jagielloński w Krakowie, Kraków 2002.

Miejsce noclegu jest zróżnicowane w zależności od statusu materialnego odwiedzających (statystyka $U > 2 = 15,09$). I tak:

- ⇒ osoby o bardzo dobrym i dobrym statusie korzystały przede wszystkim z hoteli (71,28% i 63,71),
- ⇒ turyści o statusie dobrym nocowali, najczęściej spośród wszystkich badanych grup, także we własnych mieszkaniach (0,28%),
- ⇒ goście o średnim statusie noc spędzali zwłaszcza w domach wycieczkowych, pensjonatach i motelach (5,01%, 4,45% i 2,26%),
- ⇒ przyjeżdżający o złym statusie na miejsce noclegu wybierali szczególnie mieszkania znajomych i rodziny, tzw. inne obiekty i schroniska (26,42%, 15,09% i 9,43%),
- ⇒ odwiedzający o statusie bardzo złym najczęściej podawali, że znaleźli zakwaterowanie w kwaterze prywatnej (40,00%).

Biorąc pod uwagę oszacowaną liczbę odwiedzających Kraków w 2004 r. należy przypuszczać, iż ze sklasyfikowanej ustawy bazy hotelarskiej (hoteli, moteli, pensjonatów, domów wycieczkowych, schronisk, kempingów i pól biwakowych) skorzystało w badanym okresie 104.765 turystów krajowych (tj. 50,07% Polaków nocujących w Krakowie i 5,74% wszystkich odwiedzających z Polski) oraz 226267 turystów zagranicznych (tj. 87,70% cudzoziemców nocujących w Krakowie i 82,88% wszystkich przybyłych gości z zagranicy). W jej ramach w obiektach hotelowych (hotelach i motelach) noclegi wykupiło 68.400 Polaków (tj. 32,69% nocujących w Krakowie turystów krajowych i 3,74% ogółu odwiedzających z Polski) oraz 192.546 cudzoziemców (tj. 74,63% turystów zagranicznych nocujących w Krakowie i 70,53% ogółu odwiedzających z zagranicy). Natomiast w bazie parahotelowej (pensjonatach, domach wycieczkowych, schroniskach, na kempingach i polach biwakowych) co najmniej jeden nocleg spędziło 36.365 turystów krajowych (tj. 17,38% nocujących w Krakowie Polaków i 1,99% ogółu nocujących z Polski) oraz 33.721 turystów zagranicznych (tj. 13,07% nocujących w Krakowie cudzoziemców i 12,35% ogółu przyjeżdżających z zagranicy). Z kolei, w bazie pozahotelarskiej (w kwaterach prywatnych, u rodziny i znajomych, we własnych domach / mieszkaniach i tzw. „innych” obiektach noclegowych) nocowało 71.873 turystów polskich (tj. 34,35% nocujących w Krakowie Polaków i 3,93% wszystkich odwiedzających z Polski) oraz 25.929 turystów zagranicznych (tj. 10,05% nocujących w Krakowie cudzoziemców i 9,50% wszystkich gości z zagranicy). Oznacza to, iż w tzw. „szarej strefie”, tj. nierejestrowanych miejscach zakwaterowania noc spędziło 32.599 Polaków (15,58% nocujących w Krakowie gości z Polski i 1,78% ogółu przyjeżdżających krajowych) oraz 5.805 cudzoziemców (2,25% nocujących w mieście turystów z zagranicy i 2,13% wszystkich gości zagranicznych). Dane te prezentuje rys. 40.

Struktura gości krajowych i zagranicznych przyjeżdżających do Krakowa w 2004 roku wg miejsca zakwaterowania (dane szacunkowe)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT

Z szacunków wynika więc, iż zdecydowana większość gości krajowych to turyści nie korzystający w Krakowie z usług noclegowych i odwiedzający jednodniowi (w sumie 88,55% Polaków przyjeżdżających do miasta). Odwrotna sytuacja miała miejsce wśród gości zagranicznych, gdzie dominowali turyści nocujący w krakowskiej bazie noclegowej (94,51% cudzoziemców).

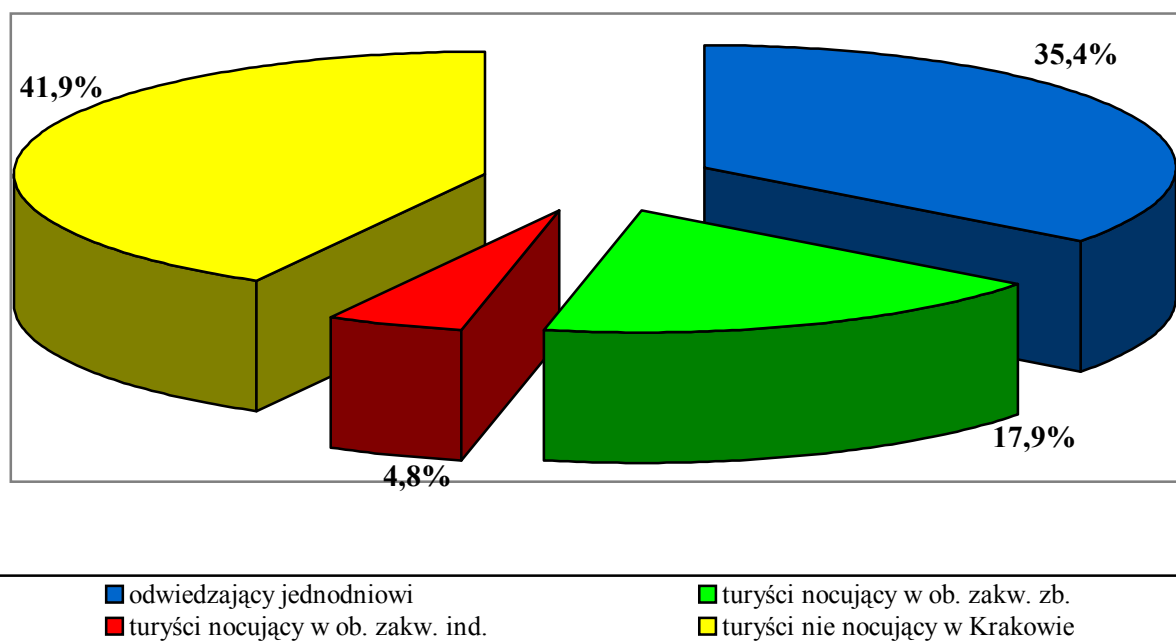
Inaczej rzecz ujmując, w 2004 roku z obiektów zakwaterowania zbiorowego (czyli sklasyfikowanej bazy hotelarskiej oraz tzw. „innych” obiektów noclegowych) skorzystało 119.223 gości krajowych (tj. 56,98% nocujących w Krakowie Polaków i 6,53% wszystkich odwiedzających z Polski) oraz 235.968 gości zagranicznych (tj. 91,46% nocujących w Krakowie cudzoziemców i 86,44% wszystkich przyjeżdżających z zagranicy). Natomiast w obiektach zakwaterowania indywidualnego (prywatnych kwaterach, u rodziny i znajomych oraz we własnych domach / mieszkaniach) nocleg spędziło 57.415 turystów krajowych (tj. 27,44% nocujących w Krakowie Polaków i 3,14% wszystkich rodzimych gości) oraz 16.228 turystów zagranicznych (6,29% nocujących w Krakowie cudzoziemców i 5,94% wszystkich gości z zagranicy).

W sumie w Krakowie w 2004 roku nocowało 467238 osób, tj. 22,25% wszystkich odwiedzających miasto w badanym okresie (zob. rys. 8c.). W tym miejscu należy przypomnieć, iż część gości kilkudniowych (2,83% krajowych i 2,66% zagranicznych), czyli wg WTO turystów, nie spała w Krakowie, tylko w innych mniej lub bardziej oddalonych od niego miejscach. Oznacza to, że ponad 2/3 ruchu turystycznego w mieście nie korzysta z krakowskiej bazy noclegowej (nocują gdzieś indziej lub są jednodniowymi odwiedzającymi). Jako cechę pozytywną trzeba natomiast potwierdzić tezę IT w Krakowie z 2000 roku o korzystnych dla gospodarki turystycznej miasta proporcjach pomiędzy turystami a odwiedzającymi jednodniowymi. Średnio w naszym kraju

wynoszą one 1:5, a Krakowie kształtują się na poziomie 1:3 (wg IT w 2000 roku było to 1:1,2, MOT 2003 - 1:1,8).

Rysunek 41

Struktura strumienia ruchu odwiedzających Kraków 2004 roku
wg miejsca zakwaterowania (dane szacunkowe)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT

W porównaniu do danych z roku 2003 należy zwrócić uwagę na:

- spadek liczby i udziału nocujących w Krakowie Polaków (o 1,56% i o 13,43 punktów procentowych),
- wzrost liczby i udziału spędzających noc w mieście cudzoziemców (o 28,28% i o 1,4 punktów procentowych),
- ograniczenie roli „szarej strefy” (o 2,97 punktów procentowych),
- znaczne zmniejszenie ogólnej liczby i udziału turystów nie nocujących w dawnej stolicy Polski, lecz w innych miejscowościach (92,29% i o 39,09 punktów procentowych),
- spadek liczby i udziału ogólnej liczby turystów przyjeżdżających do Krakowa (o 55,32% i o 39,54 punktów procentowych)
- znaczne zwiększenie liczby i udziału jednodniowych odwiedzających z Polski (o 147,46% i o 73,98 punktów procentowych).

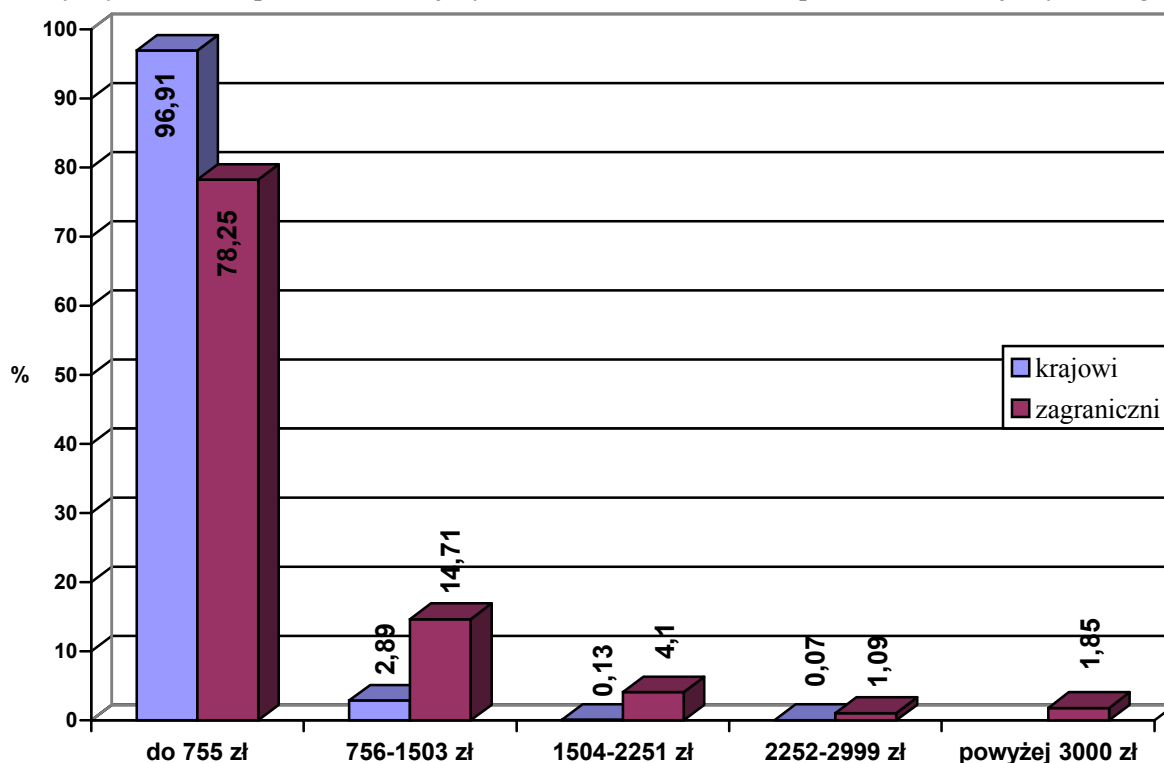
Jednocześnie na kanwie tych rozważań i wspomnianych wcześniej danych za lata ubiegłe można pokusić się o prognozę liczby odwiedzających Kraków (zarówno jednodniowych, jak i turystów) w całym roku 2004. Biorąc pod uwagę udział III kwartału wynosić ona będzie prawdopodobnie ponad 6.400.000 osób (tj. o 16,4% więcej niż rok wcześniej), w tym ok. 22,6% nocujących w mieście, tj. ok. 1.445.000 osób, czyli o 20,42% więcej niż w roku ubiegłym (dla porównania szacunek IT w Krakowie w 2000 roku wynosił 4.350.000 osób, w tym 41,4% korzystających z noclegów, a UJ w Krakowie w 2001 i 2002 roku, ale tylko turystów, tj. nocujących – 1.029.000 osób).

Kwoty wydatkowane podczas pobytu turystycznego w Krakowie.

Największa liczba odwiedzających Kraków w 2004 roku, tak krajowych, jak i zagranicznych wydała na osobę w granicach do 755 zł (odpowiednio 96,91% i 78,25%). Tylko nieco powyżej 3% gości z Polski zadeklarowało sumy wyższe, przy czym najwięcej z nich wskazało kwotę od 756 do 1503 zł (2,89%), a nikt nie podał kwoty powyżej 3000 zł. Natomiast cudzoziemcy w nieco większym stopniu asygnowali przedział 756-1503 zł (14,71%), a na dodatek relatywnie duży odsetek z nich przyznał się do wydatków w granicach 1504-2251 zł (4,10%). Dane te prezentuje rys. 9a.

Rysunek 42.

Kwoty wydatkowane przez odwiedzających Kraków w 2004 roku z podziałem na krajowych i zagranicznych

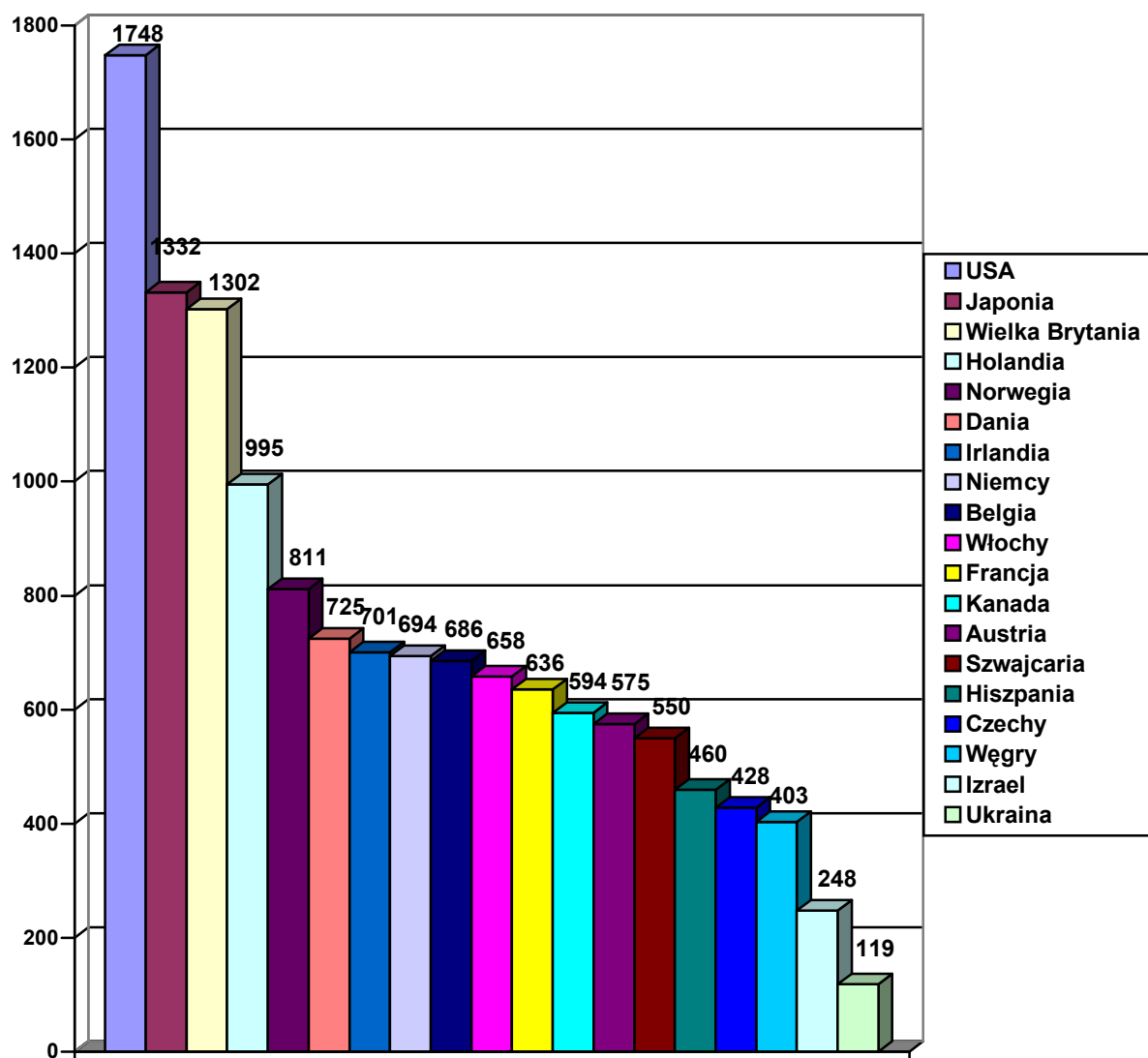
Źródło: badania MOT

Jeśli chodzi o wydatki średnie na osobę to goście krajowi przeznaczyci na pobyt w Krakowie w III kwartale 2004 roku średnio 303 zł (tj. o 34,07% więcej niż rok wcześniej), natomiast zagraniczni – 766 zł (czyli o 25,05% mniej niż w roku ubiegłym). Daje to miastu kwotę ponad 760 mln zł w III kwartale 2004 roku, a rocznie ponad 2.300 mln zł.

Kwota średniego wydatku była także różna, jeśli chodzi o kraj pochodzenia gości z zagranicy. Najwięcej wydatkowali przyjeżdżający z USA (1748 zł na osobę, tj. o 6,59% więcej niż w roku poprzednim), a także Japonii (1332 zł na osobę, czyli o 19,67% więcej) i Wielkiej Brytanii (1302 zł na osobę, tj. o 37,63% więcej). Wynikało to z faktu, że pobyt cudzoziemców z bardziej oddalonych państw był dłuższy niż innych. Relatywnie wysokie były również wydatki Holendrów – 995 zł na osobę, tj. 8,21% mniej niż rok wcześniej (zob. rys. 43).

Rysunek 43.

Średnia kwota wydatku turystycznego na osobę ponoszonego przez cudzoziemców podczas pobytu w Krakowie w 2004 roku według wybranych państw

Źródło: badania MOT

Najniższe wydatki dotyczyły odwiedzających z Ukrainy (119 zł na osobę, tj. aż o 87,37% mniej niż rok wcześniej), Izraela (248 zł na osobę, czyli o 54,41% mniej), Węgrów (403 zł na osobę, czyli o 34,89% mniej), Czech (428 zł na osobę, czyli o 13,23% więcej niż w roku ubiegłym) i Hiszpanii (460 zł, tj. o 73,13% mniej). Po części potwierdza to wcześniejsze stwierdzenie o zależności wysokości wydatkowanych sum pieniężnych od długości pobytu (Ukraina, Czechy, Węgry). Natomiast niskie wydatki turystów z Izraela prawdopodobnie związane są z tym, iż są to z reguły ludzie młodzi, a ich pobyt (najczęściej szkolny) opłacany jest jeszcze w miejscu zamieszkania przez rodziców.

Porównując średnią kwotę wydatku na osobę z danymi z roku ubiegłego, trzeba stwierdzić, iż zwiększenia dotyczyły goście tylko z pięciu, wspomnianych wcześniej, krajów, tj. Polski, USA, Japonii, Wielkiej Brytanii i Czech (zob. tabl. 9.). W pozostałych przypadkach miały miejsce spadki – największe dotyczyły: Ukrainy (o 87,37%), Hiszpanii (o 73,13%) i Irlandii (o 63,05%). Biorąc

jednak pod uwagę, że w Krakowie dominującą większość stanowią odwiedzający z Polski, USA i Wielkiej Brytanii wydaje się, że sytuacja nie jest tak bardzo niepokojąca, jakby się mogło początkowo wydawać, aczkolwiek wysiłki miasta zmierzające do ściągnięcia większej niż rok wcześniej kwoty nie przyniosły jak dotąd oczekiwanych rezultatów.

Tablica 33.

Średnia kwota wydatku turystycznego na osobę ponoszonego przez odwiedzających podczas pobytu w Krakowie w 2003 i 2004 roku według wybranych państw (w zł)

Kraj pochodzenia	2003	2004
Polska	226	303
USA	1640	1748
Japonia	1113	1332
Wielka Brytania	946	1302
Holandia	1084	995
Norwegia	1037	811
Dania	1400	725
Irlandia	1897	701
Niemcy	853	694
Belgia	950	686
Włochy	1052	658
Francja	1090	636
Kanada	1180	594
Austria	603	575
Szwajcaria	736	550
Hiszpania	1712	460
Czechy	378	428
Węgry	619	403
Izrael	544	248
Ukraina	942	119

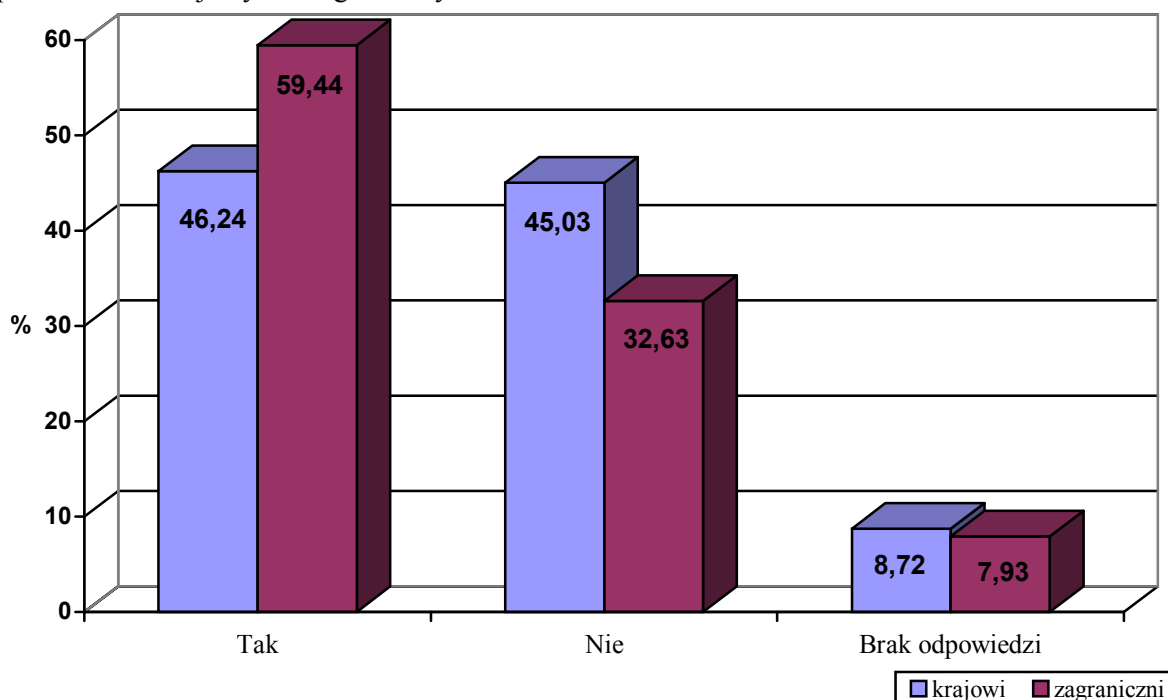
Źródło: badania MOT

Ewentualne możliwości zwiększenia wydatków przez odwiedzających Kraków.

46,24% gości krajowych i 59,44% odwiedzających zagranicznych (tj. odpowiednio o 12,03 i o 14,44 punktów procentowych więcej niż rok wcześniej) byłaby skłonna przeznaczyć na pobyt w Krakowie więcej, niż rzeczywiście wydała (zob. rys. 44. i tabl. 34.). Zdecydowanie mniejszy odsetek przyjeżdżających, tak krajowych, jak i zagranicznych, odpowiedział na to pytanie zdecydowanie „nie”. Udział takich osób z zagranicy w porównaniu z rokiem poprzednim uległ wprawdzie zwiększeniu aż o 28,63 punktów procentowych, ale z Polski obniżył się o 8,97 punktów procentowych. Na uwagę zasługuje także mniejszy procent przybyszów, którzy nie udzielili odpowiedzi (odpowiednio o 3,28 i aż o 43,07 punktów procentowych). Mimo to, tworzą oni swoistą rezerwę, gdyż prawdopodobnie, gdyby mieli na co, również wydatkowaliby większe sumy. W tym miejscu trzeba bowiem podkreślić, iż turysta podczas podróży i pobytu turystycznego zachowuje się bardziej spontanicznie niż w miejscu stałego zamieszkania (wiele hamulców przestaje działać). Stąd pojawia się często konsumpcja subiektywnie satysfakcjonująca, choć obiektywnie nieracjonalna, tym bardziej, że podróżujący zabiera ze sobą pewną sumę pieniędzy „na wszelki wypadek”. Środki te Kraków mógłby ściągnąć, gdyby zaproponował gościom zgodne z ich potrzebami, gustami, upodobaniami, przyzwyczajeniami itp. dobra i usługi turystyczne. Co więcej, takie potrzeby i nawyki, dzięki odpowiedniej ofercie mogłyby miasto nawet wykreować.

Rysunek 44.

Deklaracje odwiedzających Kraków w 2004 roku o możliwości wydatkowania większych sum pieniędzy z podziałem na krajowych i zagranicznych

Źródło: badania MOT

Tablica 34

Deklaracje odwiedzających Kraków w 2003 i 2004 roku o możliwości wydatkowania większych sum pieniędzy z podziałem na krajowych i zagranicznych

Rodzaj deklaracji	krajowi		zagraniczni		Ogółem	
	2003	2004	2003	2004	2003	2004
Tak	34	46,24	45	59,44	35,44	52,80
Nie	54	45,03	4	32,63	47,43	38,82
Brak odpowiedzi	12	8,72	51	7,93	17,13	8,38

Źródło: badania MOT

Sugerowanymi przez gości, tak krajowych, jak i zagranicznych, celami tych dodatkowych wydatków okazały się:

- ☞ zwiedzanie zabytków (m.in. bilety wstępu do muzeów, atrakcji turystycznych),
- ☞ aktywny sposób spędzania czasu (basen, siłownia, jazda konna itp.),
- ☞ rozrywka (np. imprezy kulturalne, dyskoteki, spotkania w pubach, restauracjach),
- ☞ konsumpcja (kuchnia regionalna, jedzenie, gastronomia),
- ☞ zakupy (głównie pamiątek, biżuterii, prezentów).

Pozwala to sądzić, iż krakowska oferta, zwłaszcza w tych zakresach, jest niewystarczająca lub niedostatecznie dostępna dla odwiedzających (zbyt mało jest informacji o możliwościach interesującego spędzenia czasu). Dlatego też jeszcze wiele miasto mogłoby zrobić, aby w przyszłości ściągnąć od gości znacznie wyższe sumy pieniędzy. Zakładając na przykład, że tylko każdy z deklarujących „tak” byłby skłonny wydać tylko o 1/10 więcej, to w skali roku (uwzględniając udział III kwartału) Kraków mógłby zyskać ok. 115 mln zł.

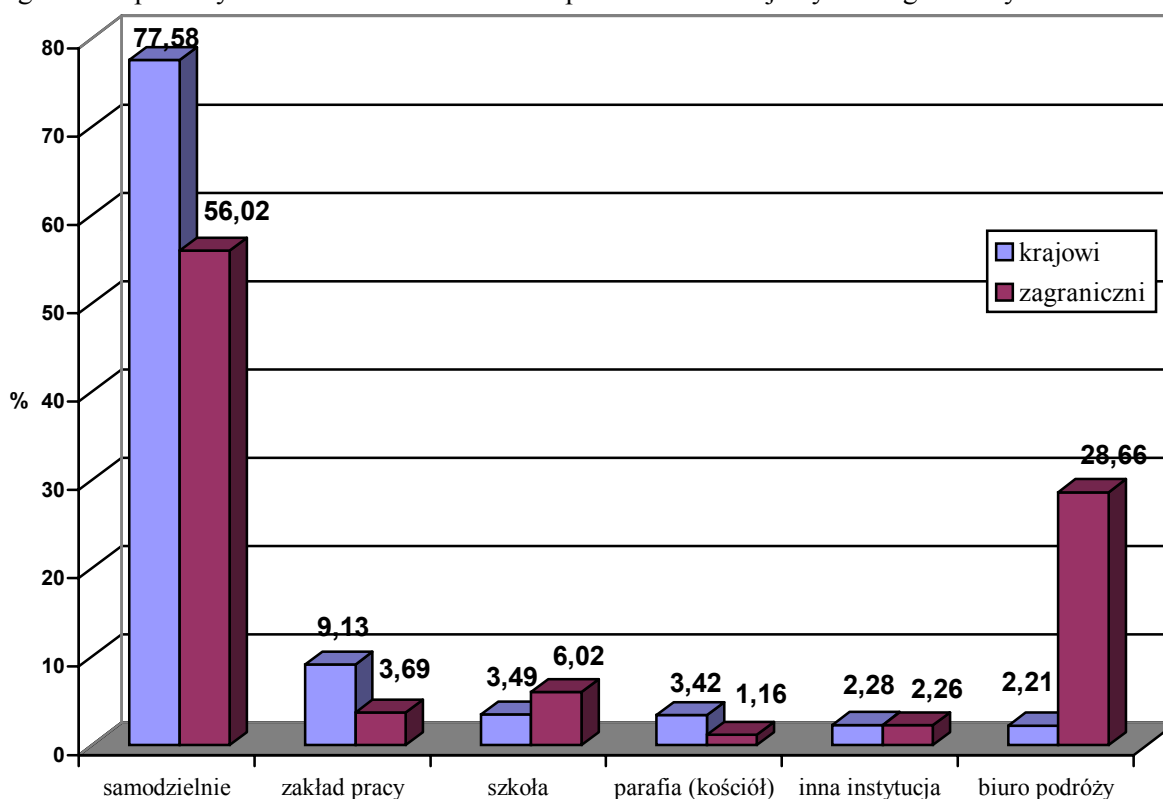
Organizator przyjazdu do Krakowa.

Odwiedzający Kraków w większości przypadków, bo 77,58% krajowych i 56,02% zagranicznych, nie korzystali w III kwartale 2004 roku z pośrednictwa lub pomocy biur turystycznych, przedsiębiorstw czy innych instytucji, lecz organizowali sobie podróż samodzielnie (por. rys. 45.). W porównaniu z rokiem poprzednim zauważyć można spadek odsetka gości krajowych (o 11,12 punktów procentowych), a wzrost – zagranicznych (o 5,42 punktów procentowych) przyjeżdżających w ten sposób (zob. tabl. 45.). Tego rodzaju przybyszów było jednak nadal znacznie więcej niż w wynikało to z badań przeprowadzonych w 2000 roku przez IT w Krakowie⁴ (z 57% na 66,78%).

Niewielki odsetek, bo 28,66% przyjeżdżających z zagranicy i tylko 2,21% odwiedzających krajowych, zakupiło gotowy produkt w biurze podróży. W tym jednak przypadku miała miejsce odwrotna tendencja w stosunku do roku poprzedniego, tj. wzrósł procent tak organizujących sobie przyjazd gości z kraju (o 1,81 punktów procentowych) i zmniejszył się – przybyszów z zagranicy (o 1,04 punktów procentowych). W porównaniu do analiz IT z 2000 r. odnotowano prawie analogiczny udział tego typu podmiotów w organizacji przyjazdów do Krakowa - z 15% na 15,60%, podczas gdy rok wcześniej był on aż o 11,35 punktów procentowych mniejszy.

Rysunek 45.

Organizator podróży do Krakowa w 2004 roku z podziałem na krajowych i zagranicznych

Źródło: badania MOT

⁴ UJ w Krakowie w 2002 roku nie prowadził analiz w tym zakresie.

Tablica 35.

Organizator podróży do Krakowa w 2003 i 2004 roku z podziałem na krajowych i zagranicznych

Organizator	krajowi		zagraniczni		Ogółem	
	2003	2004	2003	2004	2003	2004
Samodzielnie	88,7	77,58	50,6	56,02	83,70	66,78
Biuro podróży	0,4	2,21	29,7	28,66	4,25	15,60
Zakład pracy	6,4	9,13	2,2	3,69	5,85	6,37
Szkoła	1,4	3,49	10,8	6,02	2,64	4,69
Parafia (kościół)	1,3	3,42	1,4	1,16	1,29	2,28
Inna instytucja	1,8	2,28	5,4	2,26	2,27	2,25

Źródło: badania MOT

Relatywnie wysoki odsetek odwiedzających z Polski (9,13%) przybył do Krakowa dzięki organizacji imprezy przez zakład pracy (o 2,73 punktów procentowych więcej niż rok wcześniej). Daje się jednocześnie zauważyć wzrost znaczenia tego organizatora w ogólnej liczbie przyjazdów do miasta (o 0,52 punktu procentowego), aczkolwiek nie jest ono jeszcze tak duże (6,37%), jak wynikało to z badań IT z 2000 r. (16%).

W przypadku gości z zagranicy stosunkowo duży udział w organizacji podróży do Krakowa ma szkoła (6,02%). Dotyczy to zwłaszcza dzieci i młodzieży z Izraela, którzy mają szkolny obowiązek zobaczyć krakowski Kazimierz i Oświęcim. W odniesieniu do wyników z roku poprzedniego zaobserwowano jednak znaczny spadek (o 4,78 punktów procentowych) udziału edukacji szkolnej w uzyskaniu informacji o mieście.

Wykorzystane przez odwiedzających Kraków źródło informacji o mieście.

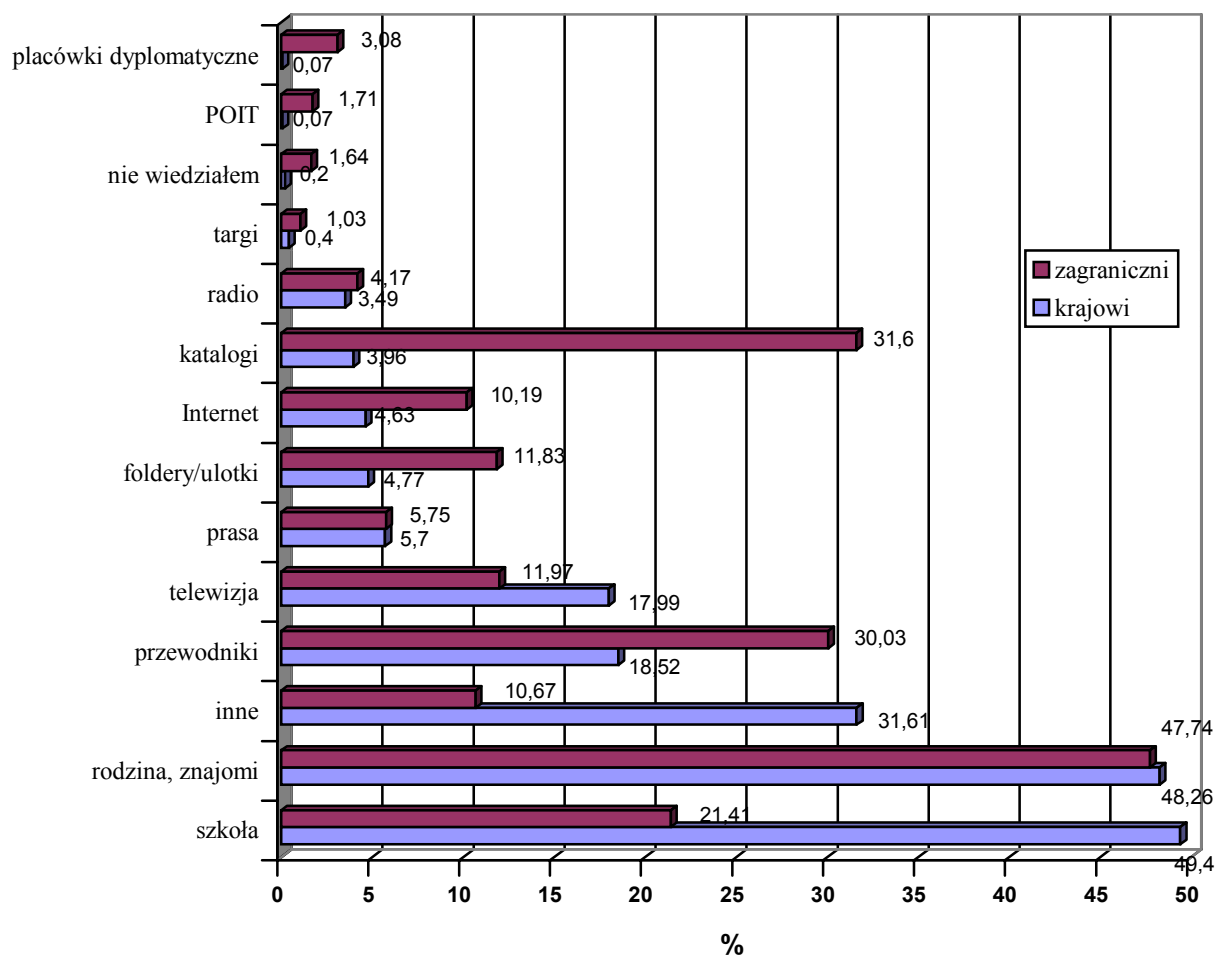
Goście krajowi, którzy przyjechali do Krakowa w 2004 roku dowiedzieli się nim przede wszystkim od rodziny i znajomych (48,26%) i ze szkoły (49,40%). Stosunkowo dużo osób wykorzystało także do tego celu tzw. inne źródła (31,61%), przewodniki (18,52%) i telewizję (17,99%). Najmniejsze znaczenie miały w tym względzie polskie placówki dyplomatyczne i Polskie Ośrodki Informacji Turystycznej (0,07%) oraz targi turystyczne (0,40%), co wydaje się być oczywiste. Dane te prezentuje rys. 46. W porównaniu z rokiem poprzednim (zob. tabl. 36.) zaobserwowano znacznie zmniejszenie roli internetu (aż 7,17 punktów procentowych) oraz niewielkie szkoły (o 1,8 punktów procentowych). Udziały radia i targów turystycznych utrzymały się na zbliżonym poziomie, natomiast w pozostałych źródłach odnotowano przyrosty – największe dotyczyły tzw. innych źródeł i telewizji (odpowiednio o 26,41 i 13,19 punktów procentowych).

Również odwiedzający zagraniczni zasięgnęli informacji głównie u rodziny i znajomych (47,74%), ale ważnym źródłem okazały się także katalogi biur podróży i przewodniki (odpowiednio 31,60% i 30,03%). Relatywnie wysoki odsetek cudzoziemców skorzystał również z informacji zdobytych w szkole (21,41%), telewizji (11,97%), folderów/ulotek (11,83%), tzw. innych źródeł (10,67%) i stron internetowych (10,19%). Istotnym źródłem wiedzy okazały się ponadto prasa i radio (odpowiednio 5,75% i 4,17%). Jako negatywne aspekty należy podkreślić niewielkie znaczenie Polskich Ośrodków Informacji Turystycznej (1,71%) oraz polskich placówek dyplomatycznych za granicą (3,08%) w szerzeniu wiedzy o Krakowie wśród cudzoziemców. Mało osób zaczerpnęło również informacje z targów turystycznych (1,03%).

W odniesieniu do roku poprzedniego zauważalny jest istotny wzrost roli wśród odwiedzających z zagranicy katalogów biur podróży (o 12,60 punktów procentowych), telewizji (o 5,97 punktów procentowych), folderów/ulotek (o 4,83 punktów procentowych) oraz tzw. innych źródeł (o 4,67 punktów procentowych). Poprawiła się również informacja dostarczana przez polskie placówki dyplomatyczne (w ubiegłym roku nie odnotowano w tym przypadku żadnego wskazania). Znacznie obniżył się natomiast procent cudzoziemców wykorzystujących, jako źródło informacji o Krakowie, strony internetowe (o 15,81 punktów procentowych).

Rysunek 46.

Wykorzystane przez odwiedzających Kraków w 2004 roku źródło informacji o mieście z podziałem na krajowych i zagranicznych

Źródło: badania MOT

Na uwagę zasługuje ponadto niewielki wzrost odsetka odwiedzających i z kraju i z zagranicy, którzy nie wiedzieli wcześniej nic o mieście (odpowiednio o 0,20 i 0,64 punktów procentowych), przy czym w porównaniu z badaniami IT z 2000 roku był on i tak zdecydowanie mniejszy (IT – 23%, MOT 2003 r. – 0,1%, MOT 2004 r. – 0,97%). Dla ogółu odwiedzających, w zestawieniu z wynikami badań z lat poprzednich, zaobserwować można również mniejszy udział targów (IT 2000 r. – 3%, UJ 2002 r. – 5,2%, MOT 2003 r. – 1%, MOT 2004 r. – 0,80%), a większy katalogów biur podróży (IT 2000 r. – 8%, UJ 2002 r. – 10,8%, MOT 2003 r. – 4,2%, MOT 2004 r. – 17,60%). Z kolei odsetek wykorzystujących masmedia, w związku ze zwiększeniem roli telewizji, zbliżył się poziomowi sygnalizowanego przez inne ośrodki badawcze (IT 2000 r. – 22%, UJ 2002 r. – 29,3%, MOT 2003 r. – 12,9%, MOT 2004 r. – 24,60%).

Tablica 36.

Wykorzystane przez odwiedzających Kraków w 2003 i 2004 roku źródło informacji o mieście (w %)

Źródło informacji	krajowi		zagraniczni		Ogółem	
	2003	2004	2003	2004	2003	2004
Targi turystyczne	0,7	0,40	3,0	1,03	1,0	0,80
Prasa	4,5	5,70	4,0	5,75	4,4	5,77
Radio	3,7	3,49	1,0	4,17	3,3	3,85
Telewizja	4,8	17,99	6,0	11,97	5,2	14,98
Katalogi biur podróży	2,0	3,96	19,0	31,60	4,2	17,60
Przewodniki	17,2	18,52	32,0	30,03	19,2	24,17
Foldery/ulotki	4,0	4,77	7,0	11,83	4,4	8,31
Rodzina, znajomi	28,3	48,26	53,0	47,74	31,6	47,90
Strony internetowe	11,8	4,63	26,0	10,19	13,7	7,40
Polskie placówki dyplomatyczne	0,2	0,07	0	3,08	0,2	1,61
Polskie Ośrodki Informacji Turystycznej	0,4	0,07	2,0	1,71	0,6	0,90
Szkoła	51,2	49,40	25,0	21,41	47,8	35,43
Brak wcześniejszej informacji	0	0,20	1,0	1,64	0,1	0,97
Inne źródło informacji	5,2	31,61	6,0	10,67	5,3	21,22

Źródło: badania MOT

Częstotliwość wizyt w Krakowie osób odwiedzających.

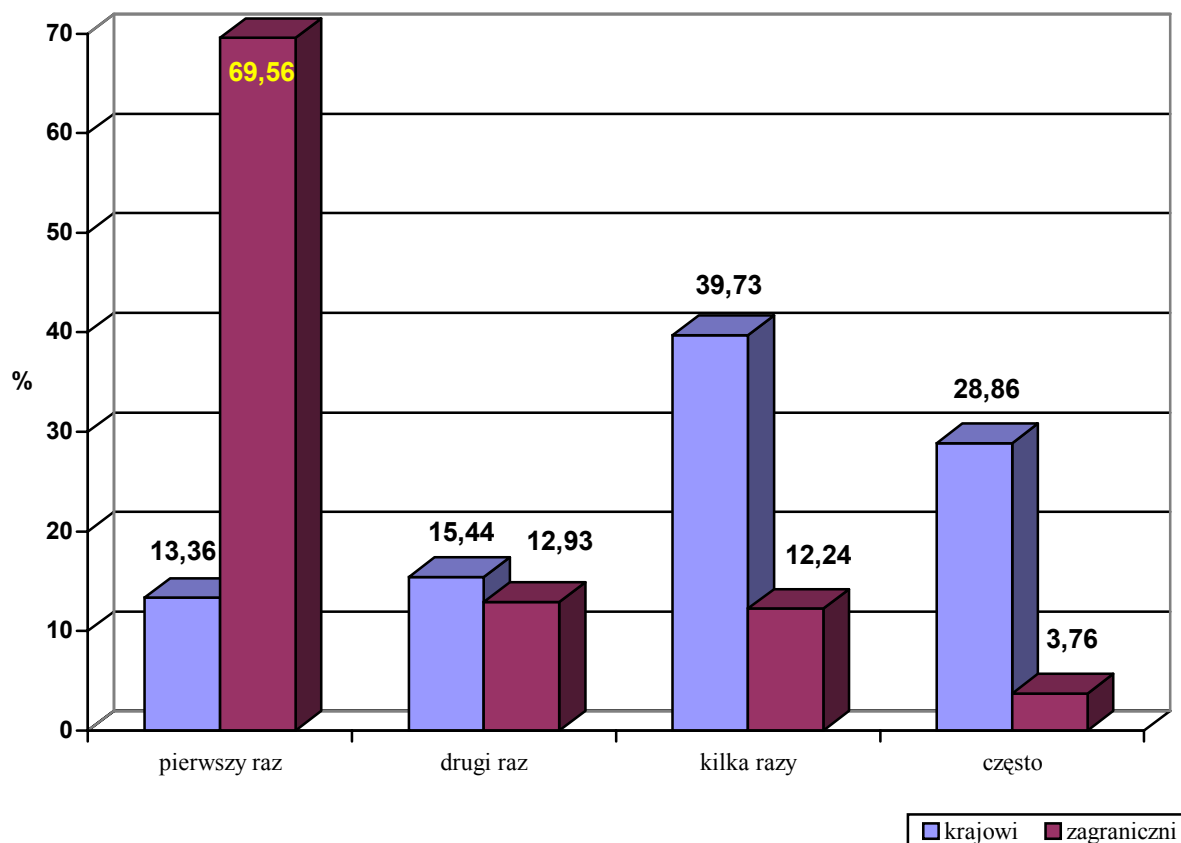
Najwięcej, bo 39,73% odwiedzających Kraków gości z kraju było tutaj już kilka razy (zob. rys. 47.). Zbliżony odsetek Polaków wymieniał raz drugi (15,44%) i pierwszy (13,36%). Napawający optymizmem jest natomiast wysoki udział deklarujących, iż przyjeżdżają tutaj często (28,86%), tym bardziej, że rok wcześniej przybyśców takich było ponad 2-krotnie mniej (zob. tabl. 37.). Tendencję wzrostową zanotowano także w przypadku pierwszych odwiedzin (o 4,36 punktów procentowych), co również wydaje się być dla miasta korzystne.

Jeśli chodzi o gości zagranicznych, to ponad 2/3 z nich (69,56%) odwiedziła Kraków po raz pierwszy. Prawie na równi wymieniaли oni raz drugi i kolejny (odpowiednio 12,93% i 12,24%). Jedynie 3,76% odpowiadało, że przyjeżdża tutaj często. Ten ostatni odsetek minimalnie zmniejszył się w stosunku do roku ubiegłego (o 1,24%), ale za to wzrósł udział tych, którzy przybyli do dawnej stolicy Polski po raz pierwszy (o 2,56 punktów procentowych) i którzy byli tu już kilka razy (o 0,24 punktów procentowych). Również w zestawieniu z wynikami badań prowadzonych wcześniej przez inne instytucje można zauważyć tendencję wzrostową odsetka ogółu odwiedzających Kraków po raz kolejny (IT 2000 r. – 21%, UJ 2002 r. – 8%, MOT 2003 r. – 43,3%, MOT 2004 r. – 26,05%). Pozwala to stwierdzić, iż działania miasta w zakresie zachęcenia gości (w tym także cudzoziemców) do powrotu odnoszą powoli skutek. W odniesieniu natomiast do badań MOT z roku ubiegłego daje się zauważyć bardzo duży wzrost udziału przyjazdów ogółem po raz pierwszy (o 24,70 punktów

procentowych), co może napawać optymizmem, gdyż teraz Kraków musi tylko zachęcić już przybyłych turystów do ponownych odwiedzin.

Rysunek 47.

Częstość wizyt osób odwiedzających Kraków w 2004 roku

Źródło: badania MOT

Tablica 37.

Częstość wizyt osób odwiedzających Kraków w 2003 i 2004 roku

Częstość	krajowi		zagraniczni		Ogółem	
	2003	2004	2003	2004	2003	2004
Pierwszy raz	9,0	13,36	67,0	69,56	16,7	41,40
Drugi raz	20,0	15,44	15,0	12,93	19,3	14,12
Kilka razy	48,0	39,73	12,0	12,24	43,3	26,05
Często	13,0	28,86	5,0	3,76	20,7	16,36

Źródło: badania MOT

Sposób spędzania czasu w Krakowie deklarowany przez turystów krajowych i zagranicznych

Poznanie miasta, zwiedzanie poprzez spacerowanie oraz pobyty w muzeach to podstawowy sposób spędzania czasu w Krakowie, zadeklarowany zarówno przez turystów zagranicznych (spacerowanie - 26%, muzea 23%) jak i krajowych (spacerowanie - 29%, muzea 20%). Można przyjąć, że w określeniu wypoczynku biernego wskazanym przez turystów zagranicznych (6%) i krajowych (5%) również ujęto spacerowanie po mieście. Preferowany przez turystów sposób spędzania czasu odpowiada deklarowanym głównym celom przyjazdu, jakimi są zwiedzanie zabytków i szeroko ujęty wypoczynek. W stosunku do 2003 r. wyraźnie wzrosło zainteresowanie krakowskimi muzeami (zagraniczni o 4%, krajowi o 7%) przy jednoczesnym zrównaniu preferencji w tym sposobie zwiedzania czasu w obu grupach turystów. Pobytu w restauracjach i kawiarniach jako sposób spędzania czasu wskazało ponad 60% badanych turystów. Usługi gastronomiczne turyści uznali jako jeden z podstawowych elementów w realizacji pobytu w Krakowie w 2004 r. i co istotne już nie tylko turyści zagraniczni, ale i krajowi (zagraniczni – 32%, wzrost w stosunku 2003 r. o 6%, krajowi – 28%, wzrost o 9%). Uzupełnienie wskazanych form zabawą w klubach (odpowiednio 15% i 16%) pozwala, w kolejnym roku badań, wyraźnie wskazać jakie usługi decydują o atrakcyjności pobytu w mieście zarówno dla turystów określających jako cel podstawowy swojego przyjazdu: wypoczynek, zwiedzanie, odwiedziny krewnych jak i dla podróżujących w celach służbowych, religijnych czy edukacyjnych. Uzupełnieniem pobytu w Krakowie ważniejszym dla turystów zagranicznych (20%) niż krajowych (8) jest odwiedzanie atrakcji w miastach i miejscowościach w okolicach Krakowa Oświęcim, Wieliczka, Ojców, Wadowice czy wyjazd do Zakopanego lub na spływ Dunajcem.

Ważną rolę w czasie pobytu w Krakowie, zwłaszcza wśród turystów krajowych odgrywają spotkania ze znajomymi (zagraniczni – 7%, krajowi – 16%). Spadek o 3% wśród turystów zagranicznych może świadczyć o zmieniającej się strukturze odwiedzających Kraków to znaczy turystów dotychczas w żaden sposób nie związanych z Polską. W dalszym ciągu o atrakcyjności miasta nie stanowią kina czy teatru, a co znamienne instytucje kulturalne takie jak filharmonia i opera, dla których nie istnieją bariery językowe również nie potrafią w znaczący sposób zaistnieć na mapie atrakcji turystycznych Krakowa. Udział w wydarzeniach kulturalnych, pomimo pewnego wzrostu tylko w niewielkim stopniu wypełnia czas pobytu w Krakowie zarówno turystom zagranicznym i krajowym (od 2% do 5% wskazań). Więcej turystów wskazuje na realizację swoich własnych zainteresowań i na spędzanie czasu według indywidualnie określonego programu (8% i 13 wskazań).

Sposób spędzania czasu przez odwiedzających Kraków (III kwartał 2004 roku)

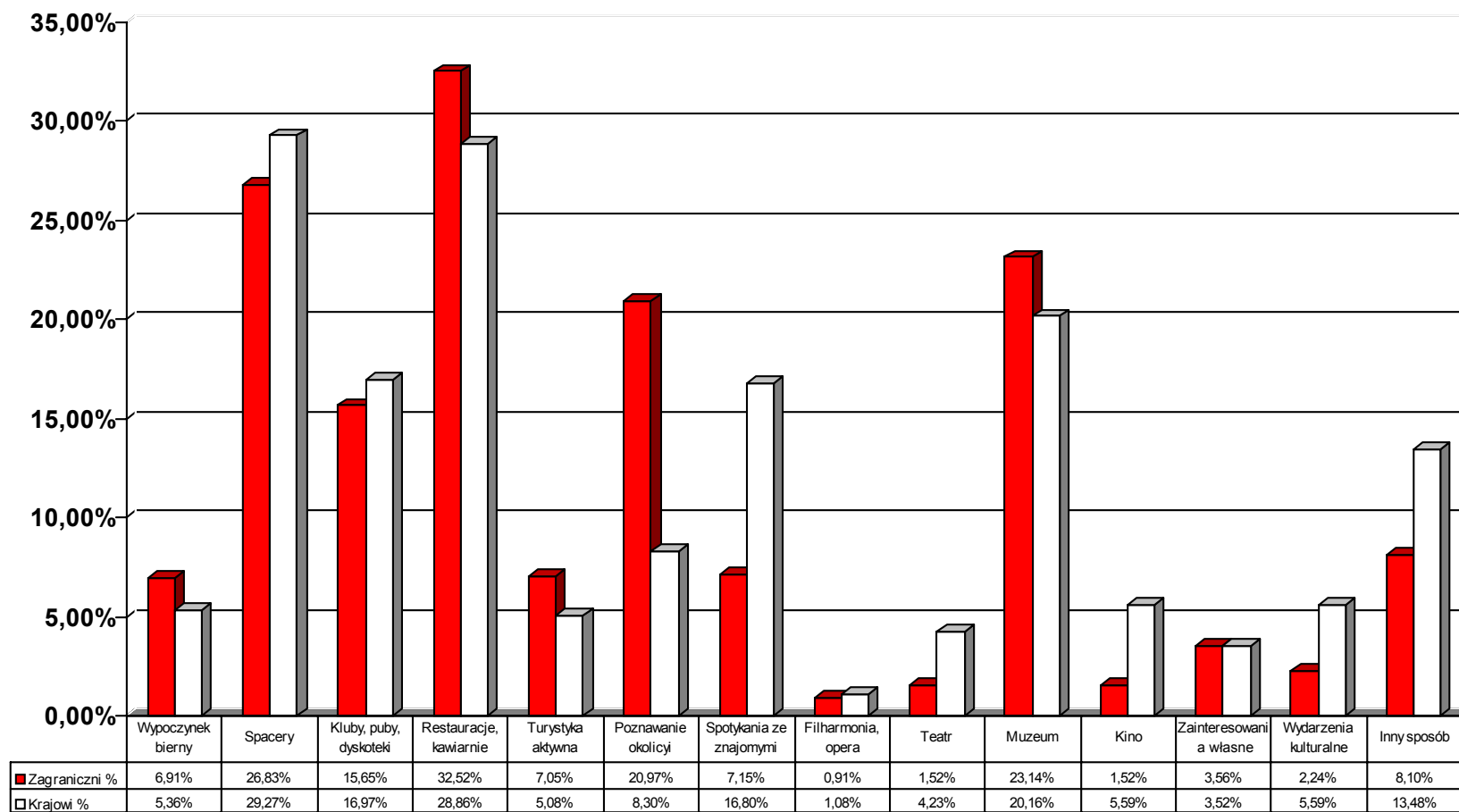
Tabela 38

W jaki sposób spędza Pani/Pan czas w tej miejscowości?	Zagraniczni %	Krajowi %	Suma
Wypoczywam biernie	6,91%	5,36%	12,34%
Chodzę na spacerowanie	26,83%	29,27%	56,10%
Bawię się w klubach, pubach, dyskotekach	15,65%	16,97%	32,62%
Idę do restauracji, kawiarni	32,52%	28,86%	61,38%
Uprawiam turystykę aktywną	7,05%	5,08%	12,13%
Poznaję okoliczne miejscowości	20,97%	8,30%	29,27%
Spotykam się ze znajomymi	7,15%	16,80%	23,95%
Idę do filharmonii, opery	0,91%	1,08%	1,99%
Idę do teatru	1,52%	4,23%	5,75%
Idę do muzeum	23,14%	20,16%	43,30%
Idę do kina	1,52%	5,59%	7,11%
Realizuję swoje zainteresowania	3,56%	3,52%	7,08%
Uczestniczę w wydarzeniach	2,24%	5,59%	7,83%
W inny sposób	8,10%	13,48%	21,58%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT 2004 r.

Rysunek 48

Sposób spędzania czasu przez odwiedzających Kraków (III kwartał 2004 roku)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT 2003

Sposób spędzania czasu przez odwiedzających Kraków wskazany przez turystów najliczniej reprezentowanych krajów

Przytoczone wyniki wykazują, że dla ponad połowy wszystkich badanych turystów zagranicznych głównym sposobem spędzania czasu w Krakowie są spacer (26%) i pobyty w restauracjach i kawiarniach (32%). Wśród najliczniej reprezentowanych w Krakowie nacji: Niemcy, Amerykanie, Brytyjczycy, Włosi, Izraelczycy, Hiszpanie - formy te wskazywane są częściej (średnio ponad 50% spacer i 60% restauracje) - bez względu na kraj pochodzenia. Utrzymuje się w stosunku do 2003 r. porównywalny poziom zainteresowania zabawą w klubach i dyskotekach (od 27%-35%) i jest to dla omawianych narodowości ponad 50% wskazań więcej niż średnia liczba zaznaczona przez wszystkich turystów zagranicznych łącznie (15%). Jedynie wśród turystów z Izraela zabawa w klubach i dyskotekach nie jest preferowaną formą spędzania czasu (8%) i może to być związane ze specyfiką celów przyjazdów. Potwierdza to również, odmienny niż dla pozostałych nacji poziom wskazań (30%) w realizacji swoich zainteresowań. Udział turystów z Izraela w wydarzeniach jest również większy niż innych nacji, prawdopodobnie związane jest to z ofertą miasta.

Dla wszystkich omawianych nacji w 2004 r. zwiedzanie muzeów – jest. trzecią, a nie jak 2003 r. czwartą co do liczby wskazań formą spędzania czasu. Spędzanie czasu według własnego programu oraz turystyka aktywna to istotne formy zachowań- również nie wykazujące znaczących różnic wśród turystów z omawianych krajów. Turyści Amerykańscy zdecydowanie częściej niż inni spotykają się ze znajomymi i rodziną

Sposób spędzania czasu przez odwiedzających Kraków – podział według najliczniej reprezentowanych krajów

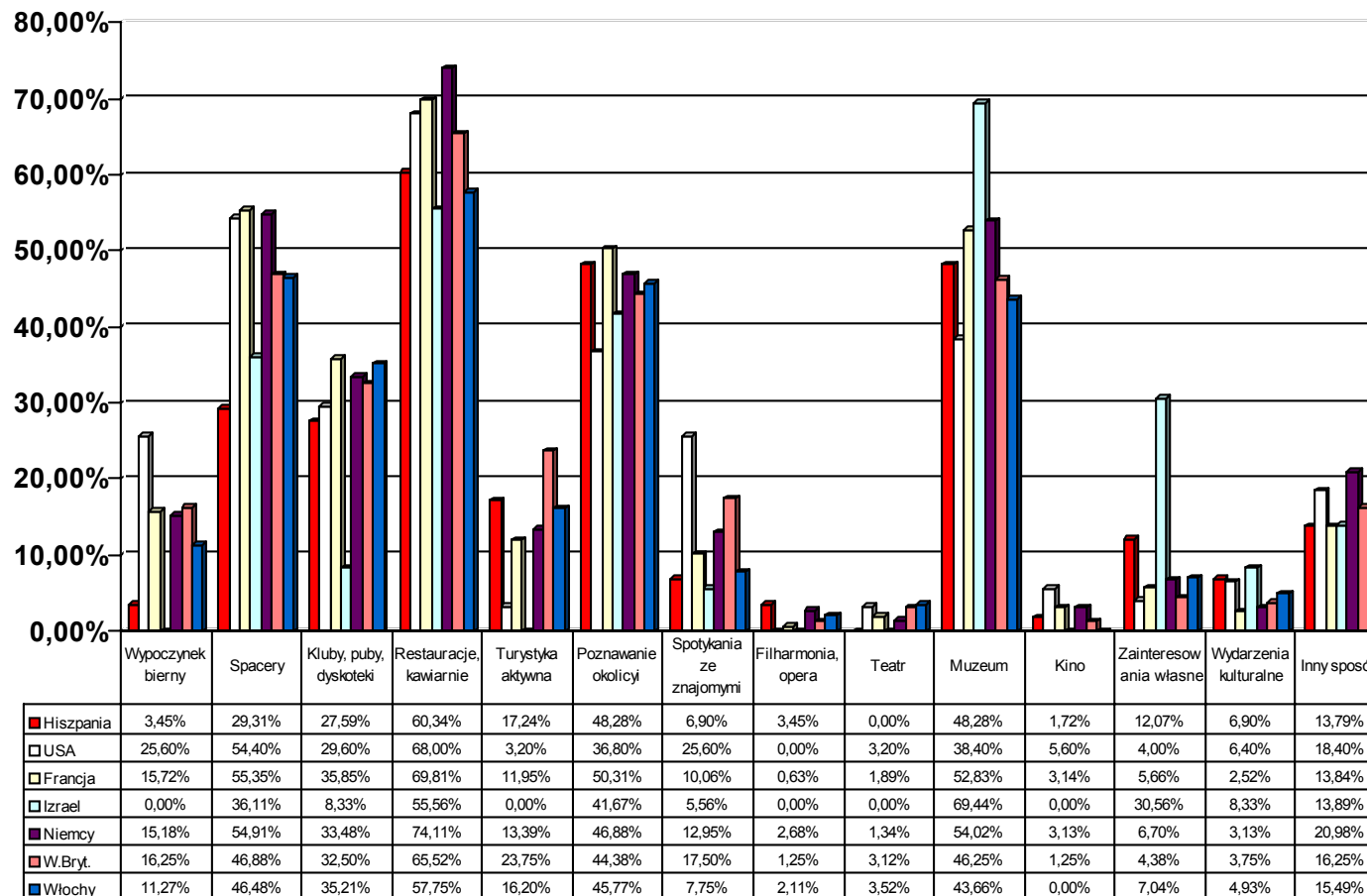
Tabela 39

W jaki sposób spędza Pani/Pan czas w tej miejscowości?	Hiszpania	USA	Francja	Izrael	Niemcy	W. Bryt.	Włochy
Wypoczywam biernie	3,45%	25,60%	15,72%	0,00%	15,18%	16,25%	11,27%
Chodzę na spacer	29,31%	54,40%	55,35%	36,11%	54,91%	46,88%	46,48%
Bawię się w klubach, pubach, dyskotekach	27,59%	29,60%	35,85%	8,33%	33,48%	32,50%	35,21%
Idę do restauracji, kawiarni	60,34%	68,00%	69,81%	55,56%	74,11%	65,52%	57,75%
Uprawiam turystykę aktywną	17,24%	3,20%	11,95%	0,00%	13,39%	23,75%	16,20%
Poznaję okoliczne miejscowości	48,28%	36,80%	50,31%	41,67%	46,88%	44,38%	45,77%
Spotykam się ze znajomymi	6,90%	25,60%	10,06%	5,56%	12,95%	17,50%	7,75%
Idę do filharmonii, opery	3,45%	0,00%	0,63%	0,00%	2,68%	1,25%	2,11%
Idę do teatru	0,00%	3,20%	1,89%	0,00%	1,34%	3,12%	3,52%
Idę do muzeum	48,28%	38,40%	52,83%	69,44%	54,02%	46,25%	43,66%
Idę do kina	1,72%	5,60%	3,14%	0,00%	3,13%	1,25%	0,00%
Realizuję swoje zainteresowania	12,07%	4,00%	5,66%	30,56%	6,70%	4,38%	7,04%
Uczestniczę w wydarzeniach	6,90%	6,40%	2,52%	8,33%	3,13%	3,75%	4,93%
W inny sposób	13,79%	18,40%	13,84%	13,89%	20,98%	16,25%	15,49%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT 2004 r.

Rysunek 49

Sposób spędzania czasu przez odwiedzających Kraków - według najczęściej reprezentowanych krajów (III kwartałe 2004 roku)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT 2003

Sposób spędzania czasu przez odwiedzających Kraków z uwzględnieniem wieku turystów zagranicznych i krajowych

Ludzie młodzi i w średnim wieku odwiedzający Kraków, bez względu na to czy są turystami zagranicznymi czy krajowymi preferują podobny sposób spędzania czasu. Bawią się w klubach, pubach, dyskotekach, chodzą do restauracji i kawiarni, ale także odwiedzają muzea i poznają miasto podczas spacerów. Młodzież do 25 lat częściej odwiedza dyskotekę i pub, a turyści w przedziale wiekowym 26-45 lat częściej wybierają restauracje, ale też spacer i zwiedzanie muzeów. Turyści krajowi w obu przedziałach wiekowych to jest do 45 lat częściej spotykają się ze znajomymi i rodziną, chodzą do kina i teatru niż turyści zagraniczni, którzy natomiast chętniej zwiedzają okoliczne miejscowości i atrakcje.

W przedziałach wiekowych 45-65 lat oraz powyżej 65 lat różnice w sposobie spędzania czasu przez turystów zagranicznych i krajowych są już znaczące. Nawet najprostszą formę aktywności jaką jest zwiedzanie poprzez spacer, turyści zagraniczni prawie o 40% częściej wskazywali niż turyści krajowi. W innych sposobach spędzania czasu takich jak pobyty w restauracji, zabawa w dyskotekę czy zwiedzanie muzeów i okolicznych miejscowości różnice pomiędzy turystami zagranicznymi i krajowymi są jeszcze większe. Turyści krajowi w omawianym przedziale wiekowym tylko częściej niż turyści zagraniczni wskazywali kino, teatr i uczestnictwo w wydarzeniach kulturalnych.

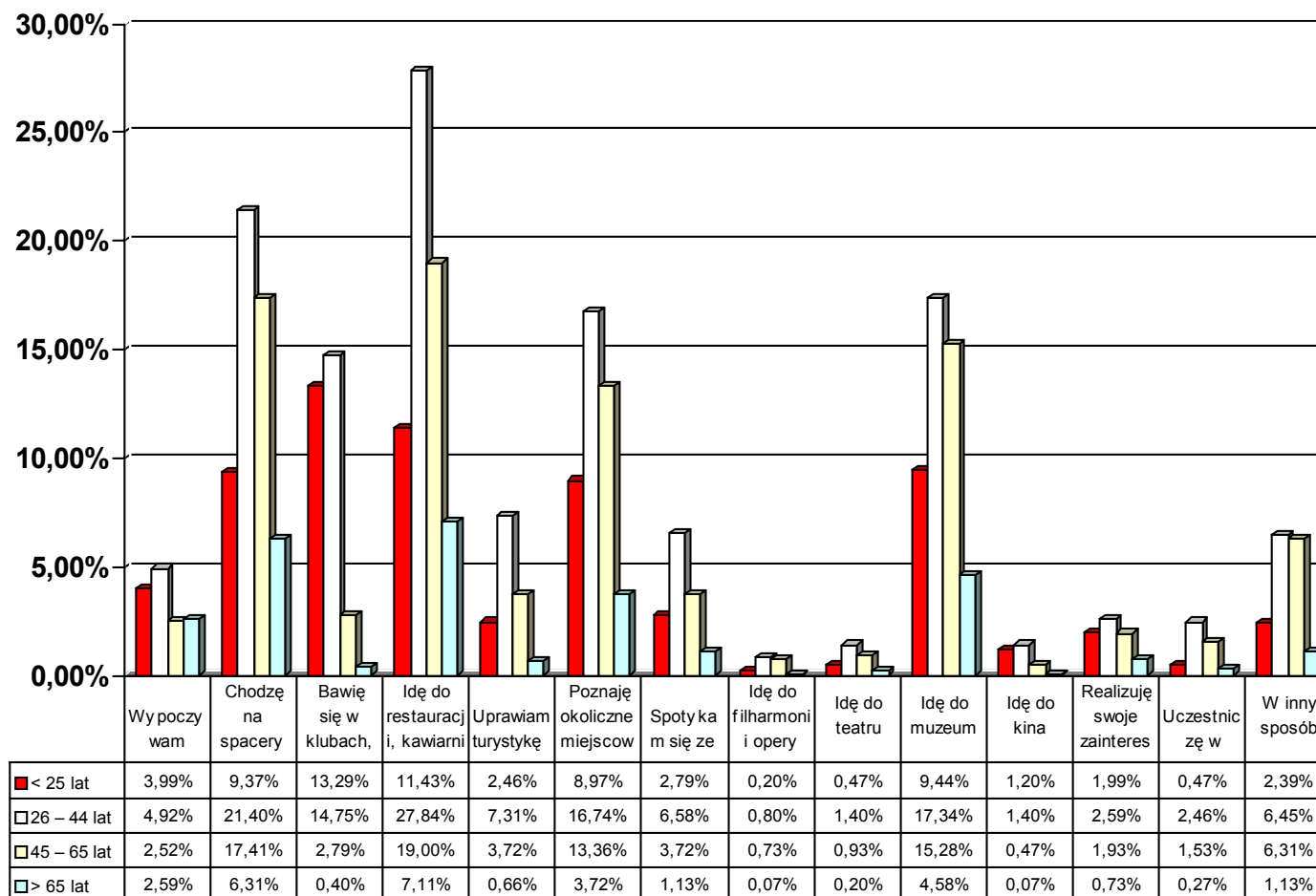
Sposób spędzania czasu przez odwiedzających Kraków – podział z uwzględnieniem wieku turystów zagranicznych i krajowych

Tabela 40

W jaki sposób spędza Pani/Pan czas w tej miejscowości?								
Wiek	< 25 lat		26 – 44 lat		45 – 65 lat		> 65 lat	
Turyści	Zagraniczni	Krajowi	Zagraniczni	Krajowi	Zagraniczni	Krajowi	Zagraniczni	Krajowi
Wypoczywam biernie	3,99%	3,52%	4,92%	5,48%	2,52%	1,24%	2,59%	0,39%
Chodzę na spacer	9,37%	15,92%	21,40%	27,72%	17,41%	11,29%	6,31%	3,33%
Bawię się w klubach, pubach, dyskotekach	13,29%	18,33%	14,75%	14,29%	2,79%	0,52%	0,40%	0,00%
Idę do restauracji, kawiarni	11,43%	15,46%	27,84%	30,53%	19,00%	8,22%	7,11%	3,00%
Uprawiam turystykę aktywną	2,46%	2,74%	7,31%	4,57%	3,72%	2,67%	0,66%	0,13%
Poznaję okoliczne miejscowości	8,97%	6,07%	16,74%	6,65%	13,36%	3,65%	3,72%	0,85%
Spotykam się ze znajomymi	2,79%	10,37%	6,58%	16,96%	3,72%	3,72%	1,13%	1,70%
Idę do filharmonii opery	0,20%	0,20%	0,80%	1,11%	0,73%	0,65%	0,07%	0,26%
Idę do teatru	0,47%	1,96%	1,40%	4,44%	0,93%	1,44%	0,20%	0,59%
Idę do muzeum	9,44%	11,42%	17,34%	18,53%	15,28%	7,31%	4,58%	2,80%
Idę do kina	1,20%	5,41%	1,40%	4,44%	0,47%	0,85%	0,07%	0,13%
Realizuję swoje zainteresowania	1,99%	2,28%	2,59%	3,00%	1,93%	1,44%	0,73%	0,20%
Uczestniczę w wydarzeniach	0,47%	2,15%	2,46%	4,96%	1,53%	3,13%	0,27%	1,04%
W inny sposób	2,39%	7,76%	6,45%	13,11%	6,31%	4,37%	1,13%	1,11%

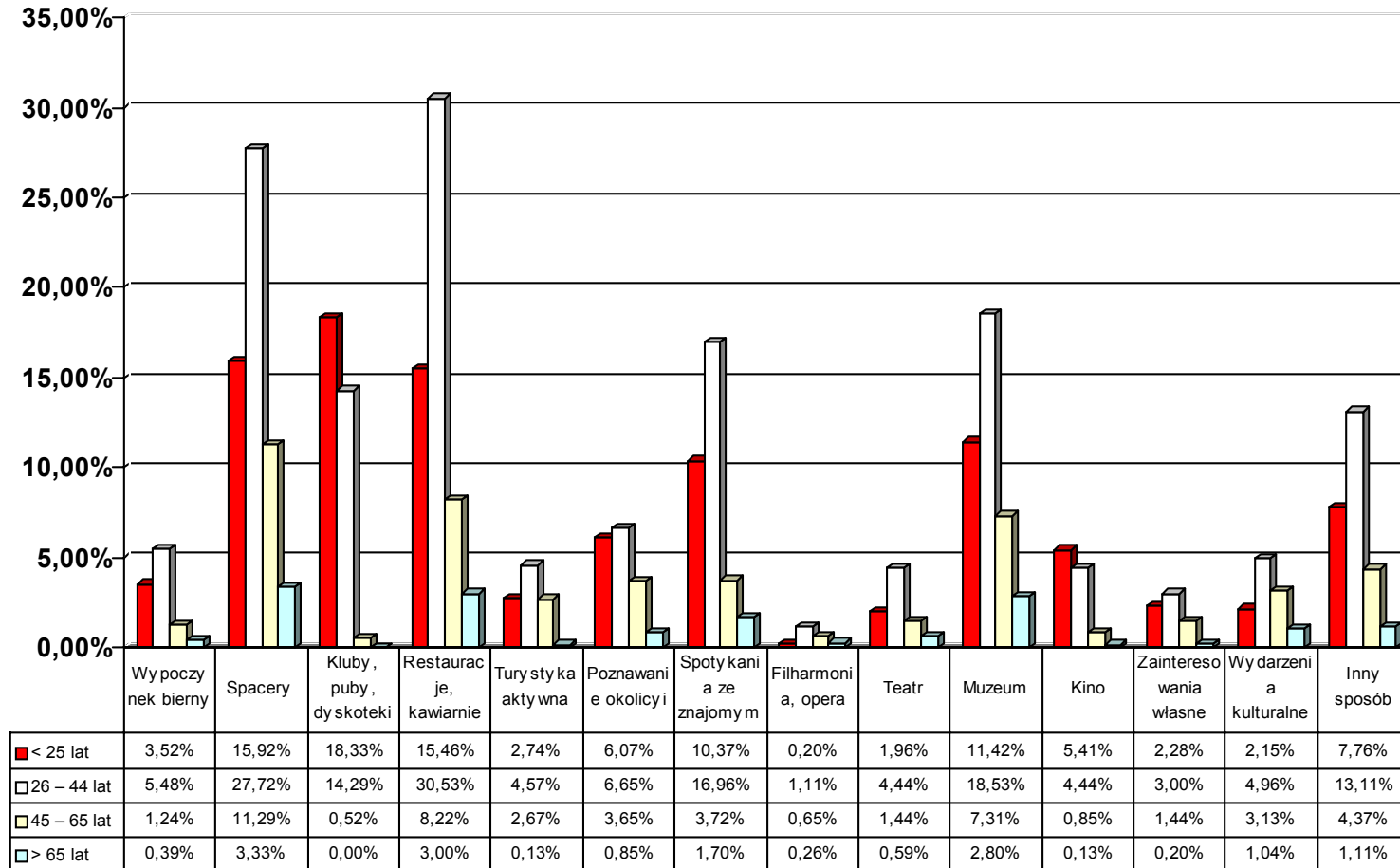
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT

Sposób spędzania czasu przez odwiedzających Kraków – podział z uwzględnieniem wieku turystów zagranicznych
Rysunek 50

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT 2003

Sposób spędzania czasu przez odwiedzających Kraków – podział z uwzględnieniem wieku turystów krajowych
Rysunek 51

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT 2004

Sposób spędzania czasu przez odwiedzających Kraków z uwzględnieniem statusu materialnego turystów zagranicznych i krajowych

Status materialny (przy samoocenie statusu przez turystów w kategoriach bardzo dobry, dobry, średni, zły), nie wykazuje wpływu na preferowane zachowania. Turyści zagraniczni jak i krajowi przede wszystkim określali swój status materialny jako dobry lub średni jednak bez względu na określony status materialny uznają za istotne te same formy zachowań związane z pobytem w Krakowie. Turyści zagraniczni, którzy określili swój status jako dobry częściej w sposobach spędzania czasu wskazywali na formy wymagające większych nakładów finansowych zwiedzanie muzeów, poznawanie okolic, pobyty w restauracjach niż turyści zagraniczni określający swój status jako średni. Natomiast turyści krajowi określający swój status jako średni w preferowanych sposobach spędzania czasu częściej wskazywali na formy wymagające nakładów finansowych niż turyści określający swój status materialny jako dobry.

Sposób spędzania czasu przez odwiedzających Kraków z uwzględnieniem statusu materialnego turystów zagranicznych

Tabela 41

Zagraniczni	Bardzo dobry	Dobry	Średni	Zły	Bardzo zły	Brak informacji
Wypoczywam biernie	1,81%	9,24%	2,41%	0,07%	0,07%	0,33%
Chodzę na spacer	5,36%	30,81%	16,21%	0,47%	0,07%	1,41%
Bawię się w klubach, pubach, dyskotekach	2,28%	20,29%	7,43%	0,27%	0,07%	1,07%
Idę do restauracji, kawiarni	3,01%	18,96%	10,65%	0,47%	0,07%	1,41%
Uprawiam turystykę aktywną	1,07%	6,56%	5,43%	0,13%	0,00%	1,00%
Poznaję okoliczne miejscowości	3,28%	25,45%	12,46%	0,40%	0,07%	0,94%
Spotykam się ze znajomymi	1,07%	8,64%	4,35%	0,07%	0,00%	0,20%
Idę do filharmonii, opery	0,40%	0,54%	0,87%	0,00%	0,00%	0,00%
Idę do teatru	0,33%	1,47%	1,21%	0,00%	0,00%	0,00%
Idę do muzeum	3,22%	27,73%	14,67%	0,13%	0,00%	0,80%
Idę do kina	0,47%	1,74%	0,74%	0,00%	0,00%	0,13%
Realizuję swoje zainteresowania	0,33%	4,22%	2,41%	0,07%	0,00%	0,13%
Uczestniczę w wydarzeniach	0,67%	2,55%	1,47%	0,07%	0,00%	0,00%
W inny sposób	1,41%	10,72%	3,62%	0,13%	0,00%	0,47%

Sposób spędzania czasu przez odwiedzających Kraków z uwzględnieniem statusu materialnego turystów krajowych

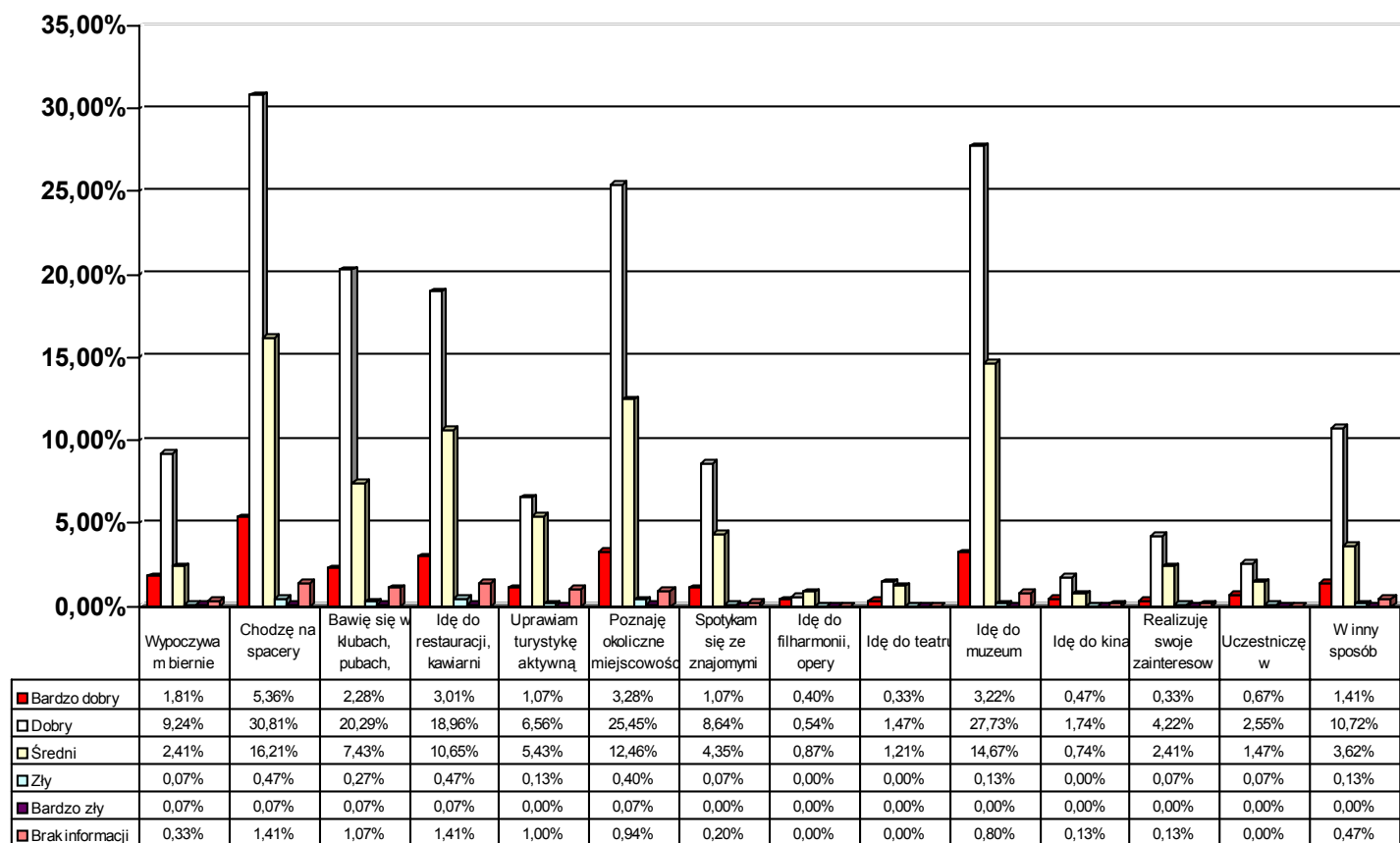
Tabela 42

Krajowi	Bardzo dobry	Dobry	Średni	Zły	Bardzo zły	Brak informacji
Wypoczywam biernie	0,26%	3,75%	6,18%	0,26%	0,00%	0,20%
Chodzę na spacer	1,05%	20,32%	33,07%	1,64%	0,07%	1,91%
Bawię się w klubach, pubach, dyskotekach	0,99%	12,23%	17,95%	0,92%	0,07%	1,25%
Idę do restauracji, kawiarni	2,10%	21,50%	30,44%	1,05%	0,07%	1,97%
Uprawiam turystykę aktywną	0,72%	4,27%	4,60%	0,26%	0,00%	0,26%
Poznaję okoliczne miejscowości	0,92%	6,38%	9,20%	0,33%	0,07%	0,33%
Spotykam się ze znajomymi	0,99%	12,23%	17,69%	0,92%	0,07%	0,92%
Idę do filharmonii, opery	0,13%	0,79%	0,99%	0,00%	0,00%	0,20%
Idę do teatru	0,39%	3,68%	3,35%	0,20%	0,00%	0,59%
Idę do muzeum	1,12%	13,61%	22,49%	0,92%	0,13%	1,64%
Idę do kina	0,33%	4,08%	5,79%	0,20%	0,00%	0,53%
Realizuję swoje zainteresowania	0,46%	2,17%	4,14%	0,07%	0,00%	0,13%
Uczestniczę w wydarzeniach	0,66%	3,42%	6,44%	0,39%	0,00%	0,26%
W inny sposób	0,92%	9,40%	14,20%	0,85%	0,07%	1,05%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT 2004

Rysunek 52

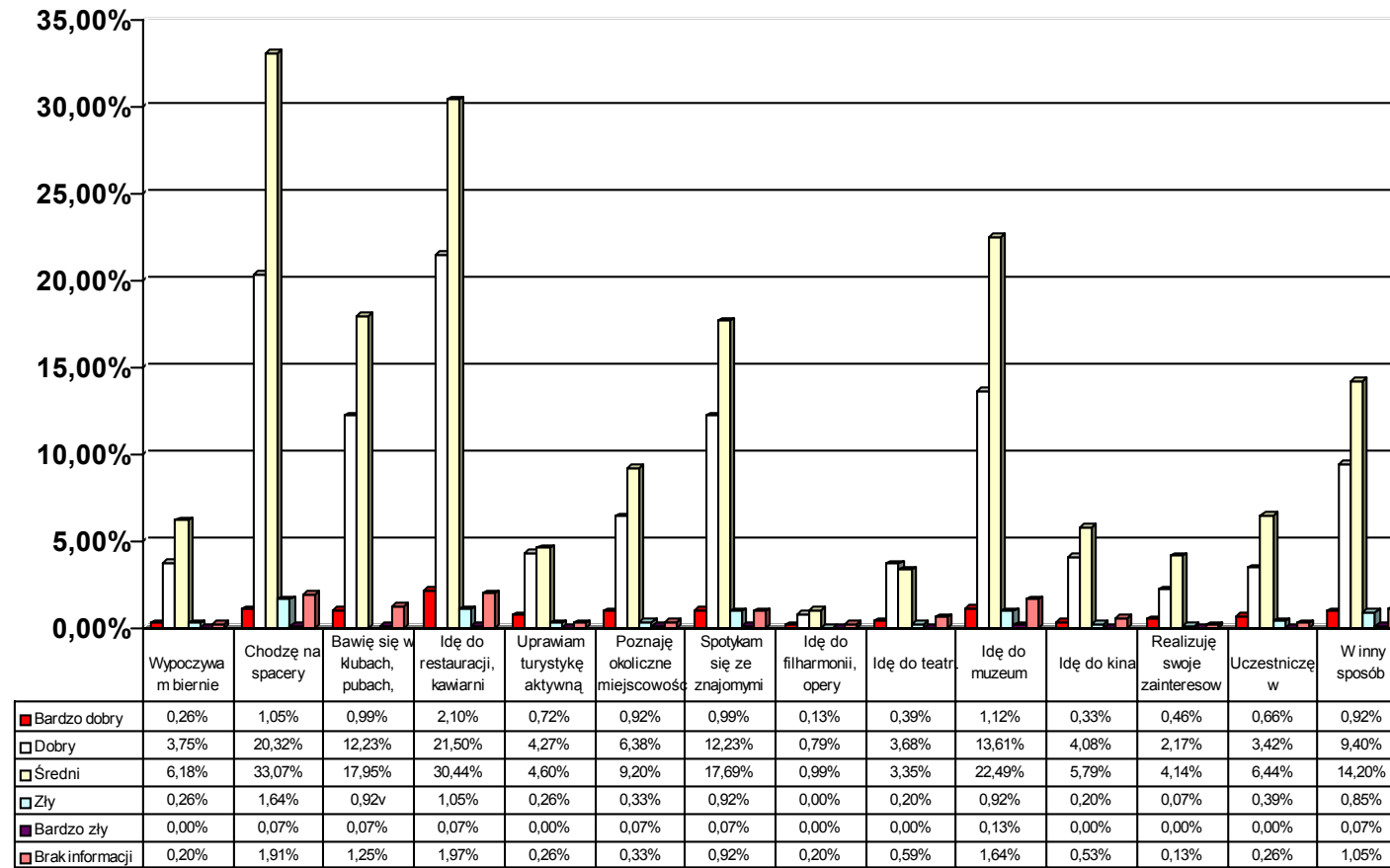
Sposób spędzania czasu przez odwiedzających Kraków z uwzględnieniem statusu materialnego turystów zagranicznych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT 2004

Rysunek 53

Sposób spędzania czasu przez odwiedzających Kraków z uwzględnieniem statusu materialnego turystów krajowych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT 2004

Sposób spędzania czasu przez odwiedzających Kraków z uwzględnieniem statusu zawodowego turystów zagranicznych i krajowych

Wśród turystów zagranicznych i krajowych status zawodowy nie wpływa w istotny sposób na preferowane formy spędzania czasu. Jedynie rozrywka jaką jest zabawa w klubach i dyskotekach - wskazywana najczęściej przez studentów i aktywnych zawodowo - wyraźnie odbiega od średniego poziomu preferencji wykazywanych przez pozostałe grupy zawodowe. Pobyty w restauracjach, zwiedzanie muzeów, spacery i poznawanie okolic ma podobne znaczenie dla wszystkich turystów bez względu na status zawodowy.

Sposób spędzania czasu przez odwiedzających Kraków z uwzględnieniem statusu zawodowego turystów zagranicznych (III kwartał 2004 r.)

Tabela 43

Zagraniczni	uczeń	student	bezrobotny	emeryt lub rencista	osoba zajmująca się domem	aktywny zawodowo	brak informacji
Wypoczywam biernie	2,21%	2,14%	0,13%	2,61%	0,87%	5,76%	0,20%
Chodzę na spacer	2,01%	7,23%	0,80%	11,59%	2,88%	28,53%	1,27%
Bawię się w klubach, pubach, dyskotekach	4,49%	9,58%	0,47%	0,80%	0,87%	14,47%	0,74%
Idę do restauracji, kawiarni	2,68%	9,24%	0,60%	12,26%	3,68%	35,63%	1,34%
Uprawiam turystykę aktywną	0,54%	1,61%	0,00%	1,00%	0,54%	9,85%	0,67%
Poznaję okoliczne miejscowości	2,41%	6,76%	0,47%	8,24%	2,41%	21,43%	0,87%
Spotykam się ze znajomymi	0,74%	2,21%	0,27%	2,14%	0,67%	7,90%	0,40%
Idę do filharmonii, opery	0,07%	0,07%	0,00%	0,07%	0,20%	1,21%	0,20%
Idę do teatru	0,20%	0,27%	0,00%	0,60%	0,00%	1,88%	0,07%
Idę do muzeum	2,14%	7,97%	0,47%	9,85%	2,41%	22,91%	0,80%
Idę do kina	0,20%	0,94%	0,00%	0,07%	0,13%	1,67%	0,07%
Realizuję swoje zainteresowania	0,74%	1,41%	0,07%	1,27%	0,20%	3,35%	0,13%
Uczestniczę w wydarzeniach	0,00%	0,33%	0,07%	0,54%	0,07%	3,68%	0,07%
W inny sposób	0,74%	1,34%	0,27%	4,76%	0,94%	7,90%	0,40%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT 2004 r.

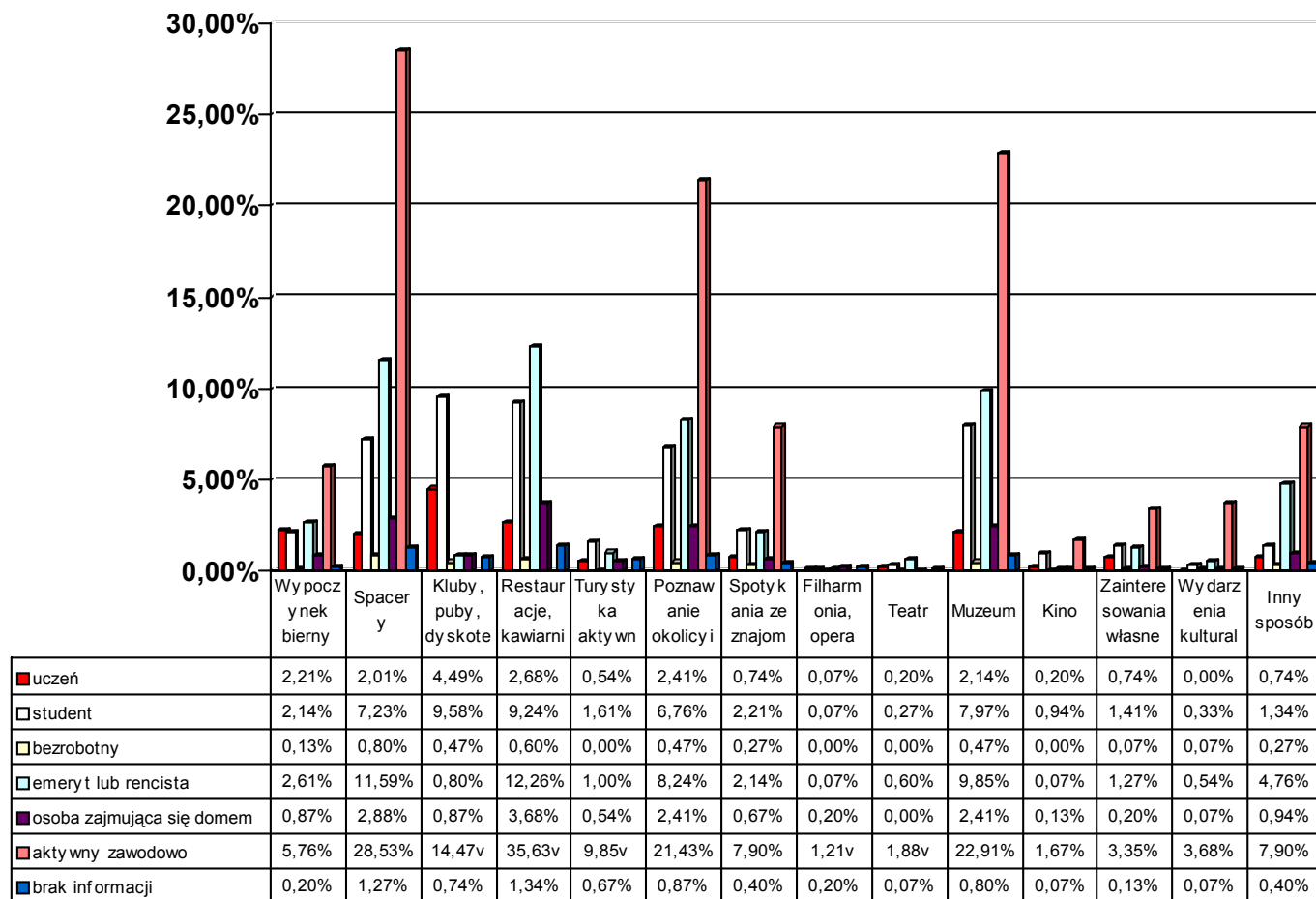
Sposób spędzania czasu przez odwiedzających Kraków z uwzględnieniem statusu zawodowego turystów krajowych (III kwartał 2004 r.)

Tabela 44

Krajowi	uczeń	student	bezrobotny	emeryt lub rencista	osoba zajmująca się domem	aktywny zawodowo	brak informacji
Wypoczywam biernie	0,72%	2,56%	0,13%	0,72%	0,33%	5,98%	0,20%
Chodzę na spacer	3,22%	7,82%	3,88%	6,57%	2,50%	31,95%	2,10%
Bawię się w klubach, pubach, dyskotekach	2,56%	10,72%	3,48%	0,13%	0,33%	14,79%	1,38%
Idę do restauracji, kawiarni	2,24%	8,28%	3,81%	6,05%	1,78%	32,87%	2,10%
Uprawiam turystykę aktywną	0,72%	1,64%	0,26%	0,79%	0,39%	6,18%	0,13%
Poznaję okoliczne miejscowości	1,51%	3,81%	0,85%	1,78%	0,72%	8,15%	0,39%
Spotykam się ze znajomymi	1,05%	5,65%	2,89%	2,37%	0,99%	18,80%	1,05%
Idę do filharmonii, opery	0,00%	0,20%	0,00%	0,20%	0,07%	1,45%	0,20%
Idę do teatru	0,26%	1,12%	0,26%	0,92%	0,13%	5,19%	0,33%
Idę do muzeum	2,83%	5,00%	2,63%	4,73%	1,51%	21,63%	1,58%
Idę do kina	0,99%	3,02%	1,18%	0,20%	0,20%	4,80%	0,53%
Realizuję swoje zainteresowania	0,53%	1,38%	0,13%	0,85%	0,20%	3,68%	0,20%
Uczestniczę w wydarzeniach	0,20%	1,38%	0,39%	1,78%	0,33%	6,77%	0,33%
W inny sposób	2,37%	2,96%	1,51%	2,63%	0,92%	15,32%	0,79%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT 2004 r.

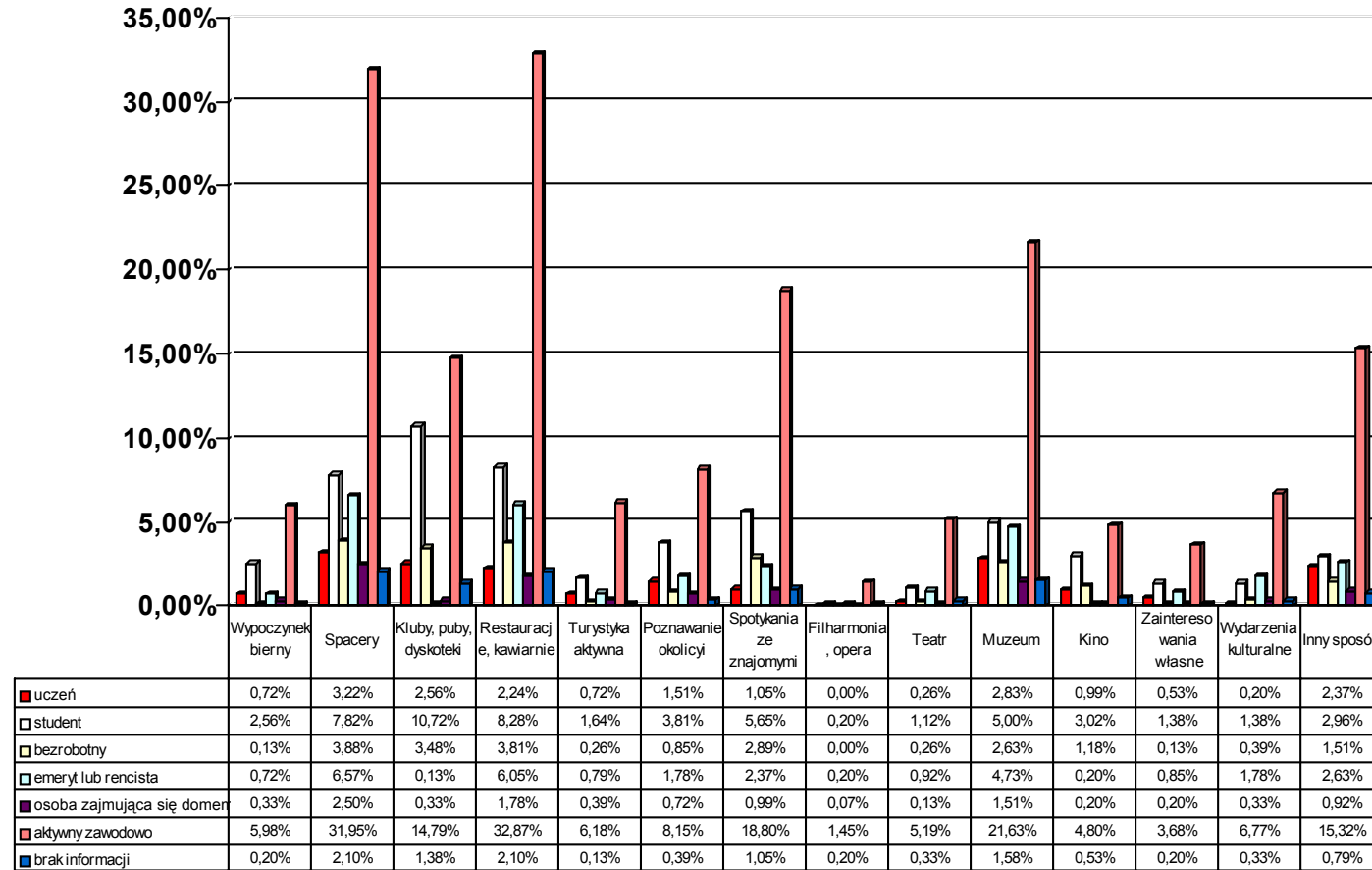
Sposób spędzania czasu przez odwiedzających Kraków z uwzględnieniem statusu zawodowego turystów zagranicznych (III kwartał 2004 r.)
Rysunek 54

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT 2004 r.

Sposób spędzania czasu przez odwiedzających Kraków z uwzględnieniem statusu zawodowego turystów krajowych (III kwartał 2004 r.)

Rysunek 55

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT 2004 r.

Zainteresowanie odwiedzających Kraków usługami pilotów, przewodników i instruktorów

Popyt na usługi świadczone przez pilotów i przewodników turystycznych jest powiązany z formą organizacji przyjazdu i pobytu w Krakowie. Widać różnice w wykorzystaniu kadr bezpośredniej obsługi ruchu turystycznego przez turystów zagranicznych (65%) i krajowych (20%). Zagraniczni turyści poszukują pomocy i objaśnień, co może im zapewnić przewodnik, a przy wyjazdach grupowych pilot wycieczek turystycznych. Najczęściej z usług przewodników i pilotów korzystają turyści zagraniczni podróżujący w zorganizowanych grupach turystycznych, a z samych przewodników również osoby podróżujące z rodziną lub z przyjaciółmi. Turyści krajowi tylko podróżujący w zorganizowanych grupach korzystają z usług pilotów i przewodników i tylko z usług przewodnickich przewodników podróżujący z rodziną.

Tabela 45

Zainteresowanie turystów zagranicznych i krajowych odwiedzających Kraków usługami przewodników, pilotów, instruktorów

	Przewodników	Pilotów	Instruktorów
Zagraniczni	47,96 %	16,34 %	1,14 %
Krajowi	15,78 %	3,35 %	0,53 %

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT 2004

Tabela 46

Zainteresowanie turystów zagranicznych i krajowych odwiedzających Kraków, podróżujących samotnie lub w grupie usługami przewodników, pilotów, instruktorów

Zagraniczni	Kto Panu/i towarzyszy w podróży	nikt	grupa zorganizowana	przyjaciele	rodzina	rodzina i przyjaciele	brak informacji
USŁUGI	SUMA						
PRZEWODNIKÓW	47,96	1,6 7	24,05	7,30	13,13	1,14	0,67
PILOTÓW	16,32	0,1 3	14,33	0,80	0,33	0,13	0,60
INSTRUKTORÓW	1,14	0,0 7	0,87	0,07	0,13	0,00	0,00

Krajowi	Kto Panu/i towarzyszy w podróży	nikt	grupa zorganizowana	przyjaciele	rodzina	rodzina i przyjaciele	brak informacji
USŁUGI	SUMA						
PRZEWODNIKÓW	15,78	1,6 4	7,50	1,97	4,47	0,13	0,07
PILOTÓW	3,36	0,2 0	2,96	0,07	0,13	0,00	0,00
INSTRUKTORÓW	0,53	0,0 7	0,13	0,26	0,07	0,00	0,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT 2004

Jakie miejsca odwiedził/a Pan/i poza tą miejscowością? Proszę wymienić najwyżej 3 miejsca.

Wyniki przeprowadzonych badań potwierdzają dotychczasowe informacje o trasach podróżowania turystów odwiedzających Kraków. Zarówno wśród turystów krajowych jak i zagranicznych Wieliczka, Zakopane i Oświęcim są najczęściej odwiedzanymi miejscowościami, stanowiąc 35 % wymienianych miejscowości w przypadku turystów krajowych i aż 60 % w przypadku turystów zagranicznych.

Miejscowości odwiedzone przed pobytem w Krakowie przez turystów krajowych w III kwartale 2004 roku.
Rysunek 54

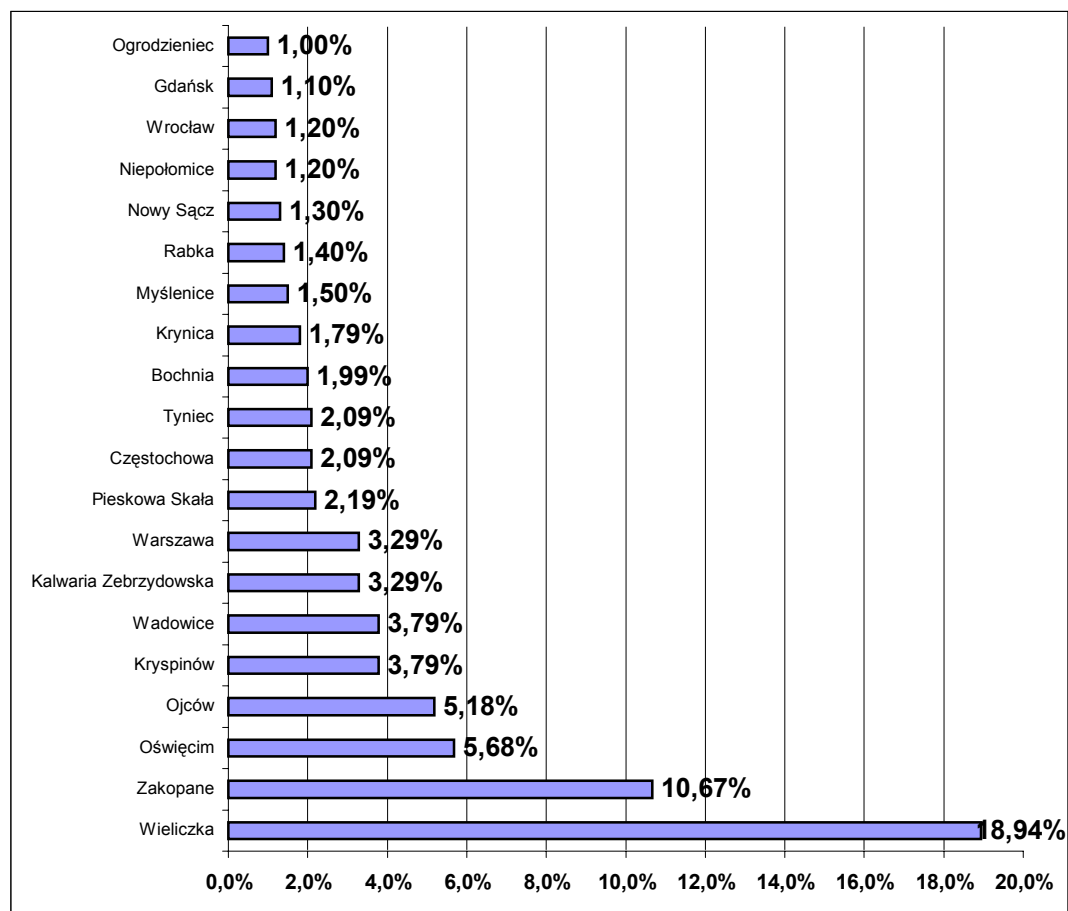

Tabela47

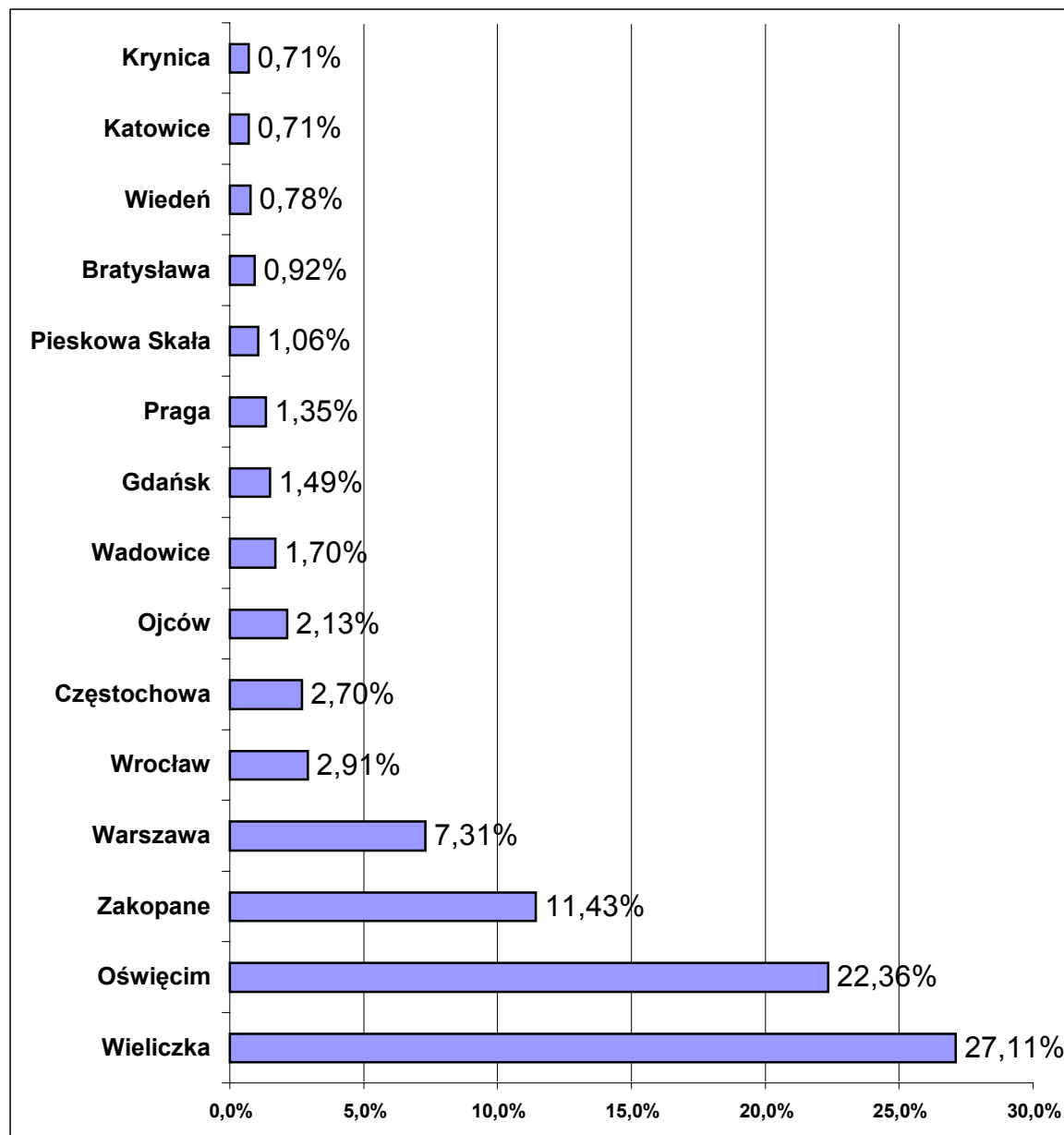
Miejscowość	Udział
Wieliczka	18,94%
Zakopane	10,67%
Oświęcim	5,68%
Ojców	5,18%
Kryspinów	3,79%
Wadowice	3,79%
Kalwaria Zebrzydowska	3,29%
Warszawa	3,29%
Pieskowa Skała	2,19%
Częstochowa	2,09%
Tyniec	2,09%
Bochnia	1,99%
Krynica	1,79%
Myślenice	1,50%
Rabka	1,40%
Nowy Sącz	1,30%
Niepołomice	1,20%
Wrocław	1,20%
Gdańsk	1,10%
Ogrodzieniec	1,00%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT 2004.

Analizę odpowiedzi podanych przez turystów zagranicznych podano poniżej.

Miejscowości odwiedzone przed pobytem w Krakowie przez turystów zagranicznych w 2004 roku.

Rysunek 55

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT 2004

Miejscowości odwiedzone przed pobytem w Krakowie przez turystów zagranicznych w 2004 roku
Tabela 48

Miejscowość	Udział
Wieliczka	27,11%
Oświęcim	22,36%
Zakopane	11,43%
Warszawa	7,31%
Wrocław	2,91%
Częstochowa	2,70%
Ojców	2,13%
Wadowice	1,70%
Gdańsk	1,49%
Praga	1,35%
Pieskowa Skała	1,06%
Bratysława	0,92%
Wiedeń	0,78%
Katowice	0,71%
Krynica	0,71%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT 2004.

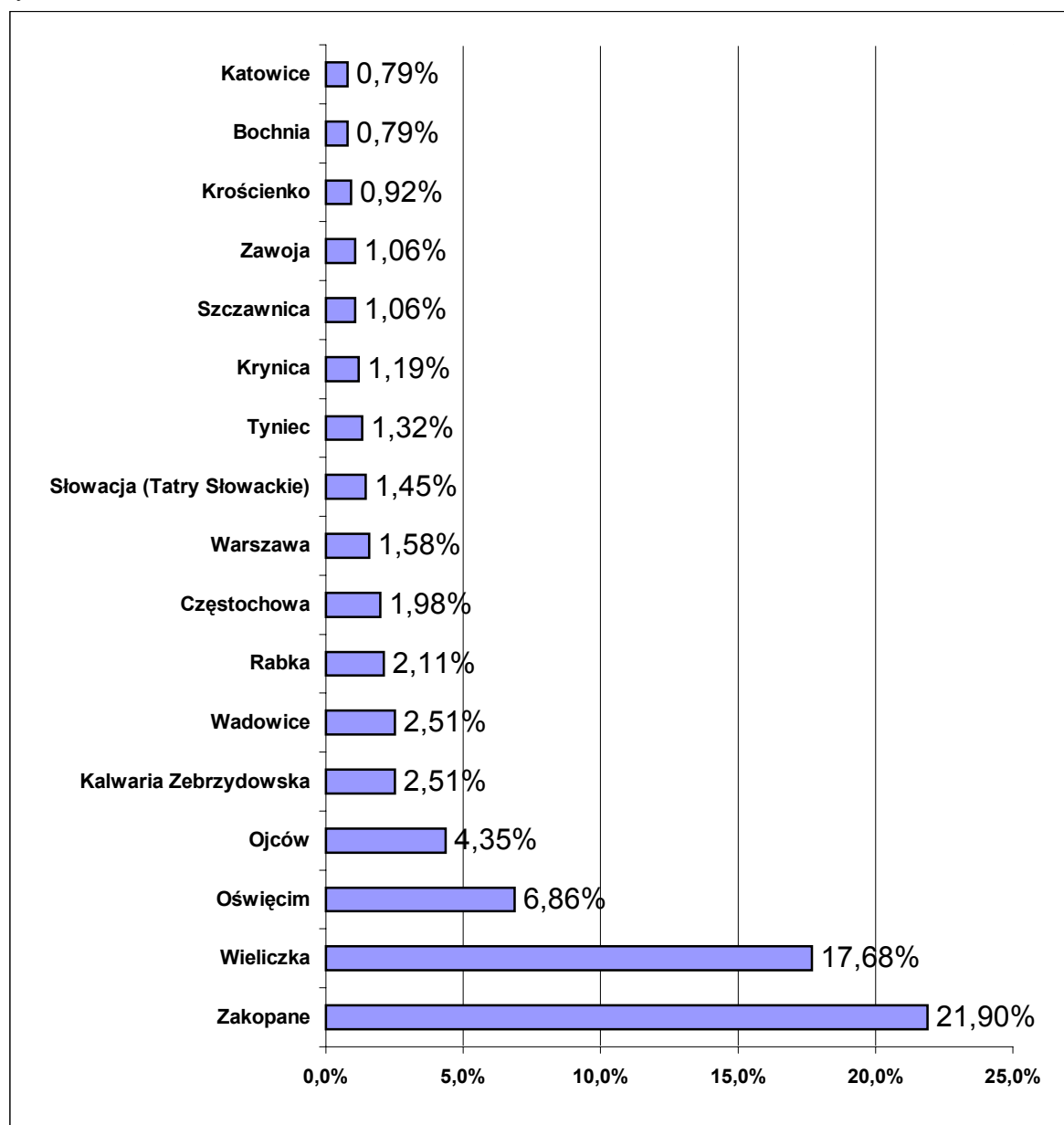
Należy podkreślić, że następne miejscowości z Małopolski poza Wieliczką, Zakopanem i Oświęcimiem, które przekroczyły próg 3 % w przypadku turystów krajowych czyli Ojców, Kryninów, Wadowice, Kalwaria Zebrzydowska są znacznie rzadziej wymieniane przez turystów zagranicznych lub nie pojawiają się wcale.

Jakie miejsca, zamierza Pan/i zobaczyć poza tą miejscowością? Proszę podać najwyżej 3 miejsca.

Prawie połowa ankietowanych turystów krajowych odwiedzających Kraków (46%) zamierzała także odwiedzić dwie miejscowości - Zakopane i Wieliczkę. Świadczy to o dużej popularności tych miejsc, zwłaszcza że następne pięć miejscowości Oświęcim, Ojców, Kalwaria Zebrzydowska, Wadowice, Rabka (każda z nich uzyskała co najmniej 2% wskazań) zebrały razem zaledwie 18% odpowiedzi.

Miejscowości które zamierzali odwiedzić turyści krajowi (poza Krakowem) w III kwartale 2004 roku.

Rysunek 56

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT 2004

Tabela 49

Miejscowość	Udział
Zakopane	21,90%
Wieliczka	17,68%
Oświęcim	6,86%
Ojców	4,35%
Kalwaria Zebrzydowska	2,51%
Wadowice	2,51%
Rabka	2,11%
Częstochowa	1,98%
Warszawa	1,58%
Słowacja (Tatry Słowackie)	1,45%
Tyńiec	1,32%
Krynica	1,19%
Szczawnica	1,06%
Zawoja	1,06%
Krościenko	0,92%
Bochnia	0,79%
Katowice	0,79%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT 2004.

W przypadku turystów zagranicznych, zamiar odwiedzin Oświęcimia, Zakopanego i Wieliczki zadeklarowało aż 67% turystów. Wysoki poziom preferencji tych trzech miejscowości wielokrotnie, przewyższa deklaracje odwiedzin pozostałych miejscowości.

Miejscowości które zamierzali odwiedzić turyści zagraniczni (poza Krakowem) w III kwartale 2004 roku.

Rysunek 57

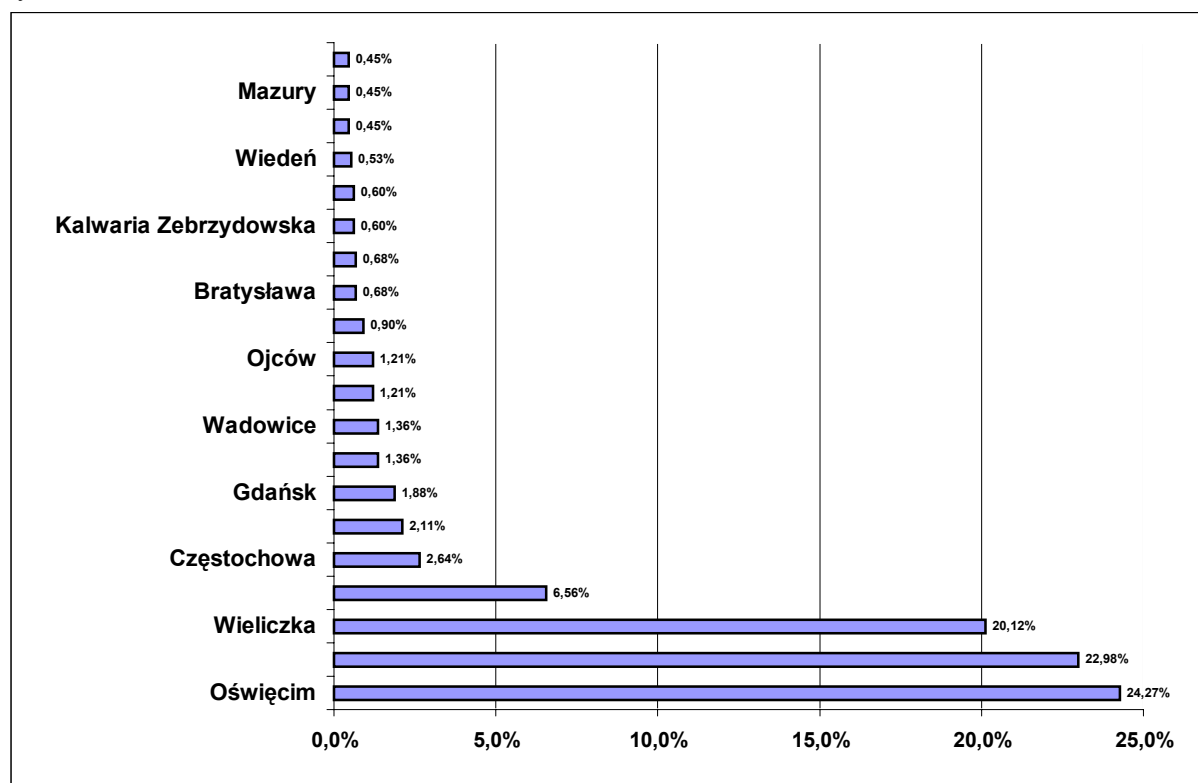

Tabela 50

Miejscowość	Udział
Oświęcim	24,27%
Zakopane	22,98%
Wieliczka	20,12%
Warszawa	6,56%
Częstochowa	2,64%
Wrocław	2,11%
Gdańsk	1,88%
Praga	1,36%
Wadowice	1,36%
Krynica	1,21%
Ojców	1,21%
Budapeszt	0,90%
Bratysława	0,68%
Tynec	0,68%
Kalwaria Zebrzydowska	0,60%
Katowice	0,60%
Wiedeń	0,53%
Bukowina	0,45%
Mazury	0,45%
Tarnów	0,45%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT 2004.

Zwraca uwagę wysoka dysproporcja pomiędzy zamiarem odwiedzin Oświęcimia turystów krajowych (7 %) i turystów zagranicznych (24 %). Potwierdza to tezę, że Oświęcim jest „żelaznym” punktem pobytu w Małopolsce turystów zagranicznych.

Usługi turystyczne Krakowa w opinii odwiedzających miasto

Turyści odwiedzający Kraków oceniali pobyt i usługi w Krakowie w pięciostopniowej skali - bardzo dobrze, dobrze, przeciętnie, źle, bardzo źle. Najwyżej turyści zagraniczni i krajowi ocenili atmosferę miasta, klimat miejsca odwiedzanego. Łącznie ocenę dobrą i bardzo dobrą przyznało 88% turystów zagranicznych i 90% turystów krajowych – większość ocen bardzo dobrych. Zdecydowanie dobrze i bardzo dobrze jest oceniana przez turystów gościnność mieszkańców Krakowa - odpowiednio 85% i 81%, oraz ich życzliwość - odpowiednio 76% i 65%. Częściej oceniając gościnność i życzliwość ocenę bardzo dobrą wystawiali turyści zagraniczni niż krajowi, którzy w 2004 r. wystawili więcej ocen przeciętnych. Podobnie jak w 2003 r. turyści bardzo wysoko oceniają specyficzną ofertę Krakowa, jaką jest atmosfera miasta, gościnność i życzliwość mieszkańców.

Każdy ośrodek turystyczny, a w szczególności miasto turystyczne jest kojarzone z imprezami kulturalnymi, które w Krakowie są dobrze oceniane zarówno przez turystów zagranicznych i krajowych. Z tym, że liczba ocen bardzo dobrych i przeciętnych w obu badanych grupach jest na podobnym poziomie. Należy również zaznaczyć, że połowa pytanych (odpowiednio 50% i 41%) w ogóle nie udzieliła odpowiedzi i nie uczestniczyła w takich wydarzeniach.

Kolejna dobrze oceniana przez turystów zagranicznych i krajowych sfera usług w Krakowie to szeroko rozumiana rozrywka i również w tym przypadku należy odnotować wysoki odsetek braku odpowiedzi (odpowiednio 36% i 35%). Atutem turystycznym Krakowa są natomiast lokale gastronomiczne chętnie odwiedzane i bardzo wysoko oceniane przez turystów zagranicznych i krajowych (bardzo dobrze i dobrze ocenia odpowiednio 85% i 83% turystów). Zważywszy na preferowane sposoby spędzania czasu ocena ta nabiera istotnego znaczenia.

Informacja turystyczna i oznakowania turystyczne zostały przez turystów zagranicznych i krajowych oceniona, podobnie jak w 2003 r. na poziomie dobrym i przeciętnym. Jednak w tych przypadkach, w obu badanych grupach około 30% turystów nie wyraziło swojej opinii. Częściej w 2004 r. ocenę bardzo dobrą stawiali turyści zagraniczni niż krajowi. Nieco lepiej niż informacja turystyczna oceniane jest oznakowanie turystyczne miasta, które oceniane jest 2004 r. roku jako dobre.

Dostępność komunikacyjna nie sprawiała większych problemów turystom zagranicznym ani krajowym i oceniana jest 2004 r. jako dobra i jest to lepsza ocena niż w 2003 r. Brak odpowiedzi wśród turystów zagranicznych (34%) może wynikać ze zorganizowanego charakteru ich przyjazdu i pobytu w mieście. Na temat transportu lokalnego turyści rzadko wyrażali swoją opinię lub jeżeli oceniali to przeciętnie.

Turyści nie zgłaszają zastrzeżeń do bazy noclegowej w Krakowie wystawiając jej głównie dobrą ocenę. W dalszym ciągu turyści krajowi rzadziej korzystają z bazy noclegowej ale już o połowę mniej to jest tylko 21% z pośród nich nie wyraziło swojej opinii na temat usług noclegowych przy 12% braku opinii turystów zagranicznych.

Na podobnym poziomie jak w 2004 r. zostały ocenione usługi przewodnickie z tym, że wyższe uznanie wzbudzają wśród turystów krajowych niż zagranicznych, wśród których 30% oceniło ich pracę przeciętnie. Należy tu jednak podkreślić, że 60% turystów

zagranicznych 42% turystów krajowych i nie zajęło stanowiska w ocenie tych świadczeń nie mając z nimi kontaktu.

Czystość ulic nie budzi większych zastrzeżeń i jest dobrze i przeciętnie oceniana przez turystów zagranicznych oraz przeciętnie i źle przez turystów krajowych, którzy w 2004 r. stali się bardziej krytyczni niż turyści zagraniczni. Toalety publiczne podobnie oceniają turyści obu badanych grup i określają te usługi jako przeciętne. W 2004 r. zostały lepiej ocenione toalety publiczne ale w dalszym ciągu wśród wszystkich ocenianych elementów są najgorzej odbierane.

Na podkreślenie zasługuje ogólnie wysoka ocena jakości obsługi (oceny dobre i bardzo dobre odpowiednio wystawiło 63% turystów zagranicznych 51% turystów krajowych). Nie budzi zastrzeżeń dostęp do bankomatów, w które to miasto zdaniem turystów krajowych jest bardzo dobrze nasycone i zdaniem turystów dobrze.

Kraków w 2004 r. jest odbierany jako miasto bezpieczne przez turystów zagranicznych i krajowych, z tym że turyści krajowi przejawiają więcej obaw.

Dostępna oferta turystyczna miasta i poziom świadczonych usług zyskał stosunkowo wysoką ocenę zarówno wśród turystów zagranicznych i krajowych.

Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez odwiedzających Kraków turystów zagranicznych

Tabela 51

	bardzo dobrze	dobrze	może być	źle	bardzo źle	Brak informacji
Rozrywkę (dyskoteki, kluby, puby)	21,50%	31,61%	8,51%	0,66%	0,07%	36,24%
Gościnność	43,87%	42,87%	5,56%	0,60%	0,40%	4,62%
Jakość obsługi turystycznej	21,63%	42,06%	12,46%	1,81%	0,47%	19,49%
Toalety publiczne	3,55%	13,93%	26,46%	13,46%	6,10%	34,43%
Imprezy kulturalne	12,59%	21,50%	12,39%	0,80%	0,13%	50,50%
Bezpieczeństwo	10,92%	40,66%	20,09%	6,10%	1,07%	19,09%
Czystość na ulicach	14,13%	34,83%	24,45%	10,11%	2,88%	11,52%
Dostępność bankomatów	16,28%	27,26%	21,90%	1,07%	0,53 %	31,41%
Gastronomię	45,01%	40,46%	3,88%	0,67%	0,60%	7,30%
Bazę noclegową	26,93%	48,76%	7,17%	1,47%	0,60%	12,99%
Informację turystyczną	12,99%	32,42%	18,42%	3,75%	0,74%	29,60%
Życzliwość mieszkańców	36,30%	40,05%	7,23%	1,94%	0,74%	11,65%
Oznakowanie turystyczne	13,60%	41,06%	15,41%	3,28%	1,21%	23,38%
Atmosferę miejscowości	64,30%	24,31%	1,21%	0,20%	0,07%	7,90%
Usługi przewodnickie	10,78%	30,41%	14,20%	0,54%	0,20%	42,00%
Dojazd do miejscowości	8,04%	35,57%	19,83%	7,23%	1,21%	26,05%
Transport lokalny	4,29%	14,87%	22,17%	5,29%	1,41%	49,90%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT 2004

Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez odwiedzających Kraków turystów krajowych

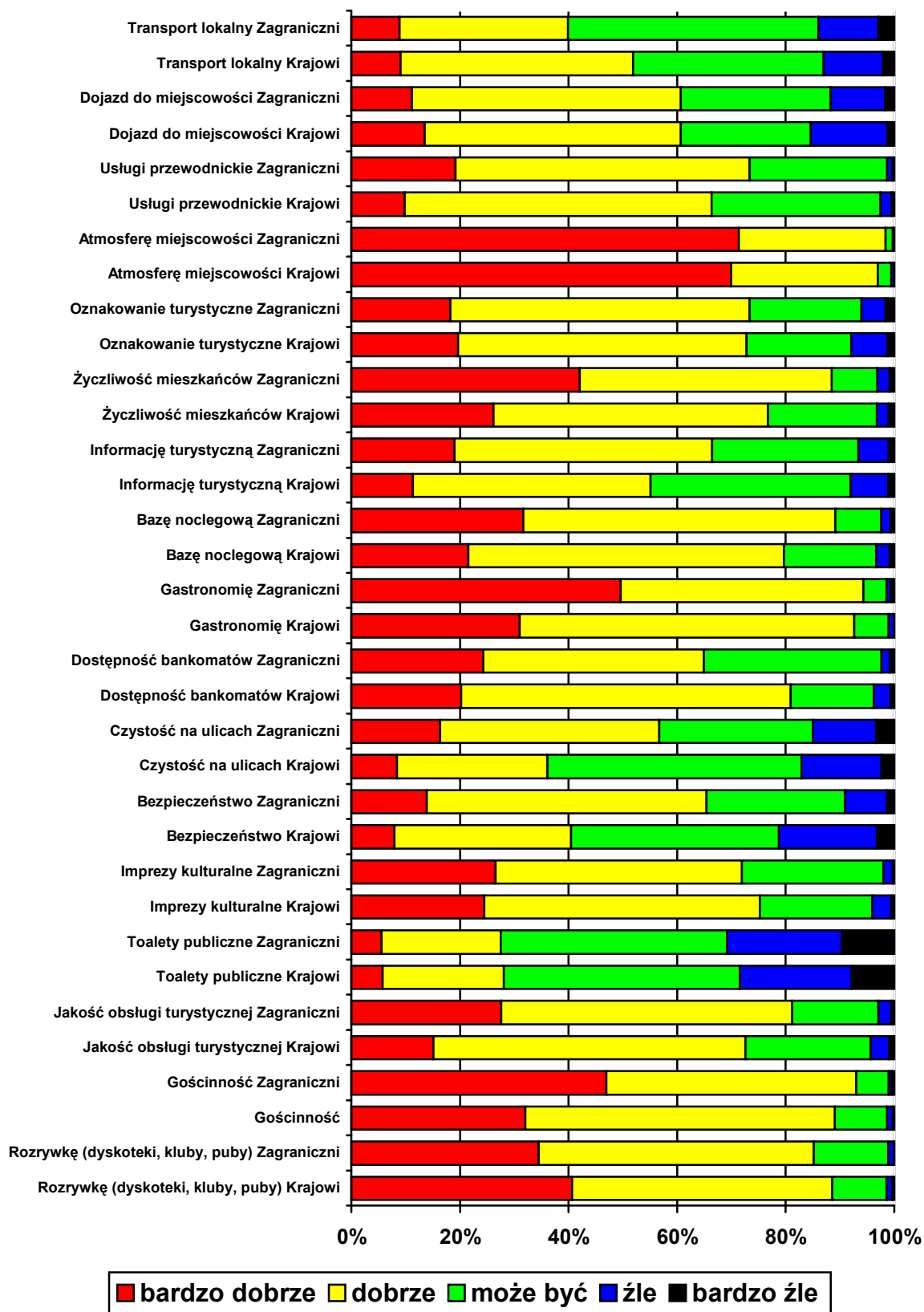
Tabela 52

	bardzo dobrze	dobrze	może być	źle	bardzo źle	brak informacji
Rozrywkę (dyskoteki, kluby, puby)	26,36%	31,10%	6,51%	0,66%	0,26%	35,11%
Gościnność	29,39%	52,14%	8,88%	0,92%	0,26%	8,42%
Jakość obsługi turystycznej	10,98%	41,68%	16,77%	2,50%	0,66%	27,42%
Toalety publiczne	4,14%	16,04%	31,30%	14,79%	5,65%	28,07%
Imprezy kulturalne	14,33%	29,78%	12,16%	2,04%	0,33%	41,35%
Bezpieczeństwo	6,71%	27,35%	32,15%	15,19%	2,70%	15,91%
Czystość na ulicach	7,43%	24,52%	41,42%	13,08%	2,10%	11,44%
Dostępność bankomatów	15,45%	46,29%	11,64%	2,37%	0,53%	23,73%
Gastronomię	28,07%	55,82%	5,79%	0,85%	0,07%	9,40%
Bazę noclegową	16,90%	45,63%	13,35%	1,91%	0,66%	21,56%
Informację turystyczną	6,97%	26,82%	22,62%	4,21%	0,72%	38,66%
Życzliwość mieszkańców	22,22%	43,00%	17,09%	1,78%	0,92%	14,99%
Oznakowanie turystyczne	14,79%	40,04%	14,53%	5,06%	0,92%	24,65%
Atmosferę miejscowości	65,48%	25,25%	2,30%	0,46%	0,07%	6,44%
Usługi przewodnickie	3,88%	22,35%	12,29%	0,79%	0,20%	60,49%
Dojazd do miejscowości	11,97%	41,88%	21,17%	12,62%	1,05%	11,31%
Transport lokalny	5,72%	27,02%	22,09%	6,90%	1,31%	36,95%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT 2004 r.

Rysunek 58

Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez odwiedzających Kraków turystów zagranicznych i krajowych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT 2004 r.

Atrakcje, które wywarły w trakcie pobytu największe wrażenie na turyście

Pośród atrakcji, które najczęściej wskazywali odwiedzający w Krakowie były konkretne miejsca. Tutaj, patrząc od najczęściej wymienianych, pojawiły się takie obiekty jak: Wawel, Sanktuarium Bożego Miłosierdzia w Łagiewnikach, Bazylika Mariacka, Katedra na Wawelu, Kopiec Kościuszki, Muzeum Czartoryskich i inne. Udział procentowy wszystkich udzielonych odpowiedzi przez respondentów przedstawia poniższa tabela.

Kolejne grupy atrakcji wymieniane przez respondentów to: atrakcje ogólnokrajowe i powszechna oferta kulturalno – rozrywkowa. Do pierwszej grupy zaliczono, w kolejności najczęstszych odpowiedzi: Stare Miasto, muzea, zabytki, Droga Królewska, Planty, Nową Hutę i in. W drugiej grupie znalazły się: kluby, puby, kawiarnie, dyskoteki.

Tabela. 55 Atrakcje w Krakowie wywierające największe wrażenie na odwiedzających w 2004 r.

Atrakcje ⁵	Udział procentowy
konkretne obiekty w Krakowie	23,90
atrakcje ogólnokrajowe	12,00
typowa oferta kulturalno-rozrywkowa	10,00
atrakcje religijne	9,18
atrakcje etniczne	8,33
wydarzenia kulturalne wysokiej rangi	7,25
wydarzenia masowe	6,64
inne	6,52
atrakcje kulinarne	5,07
atrakcje komunikacyjne	4,35
atrakcje przyrodnicze	2,42
atrakcje dla turystyki aktywnej	2,05
konkretne miejscowości	0,97
atrakcje zakwaterowania	0,60
brak odpowiedzi	0,48
atrakcje wypoczynkowo-uzdrowiskowe	0,24

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT

Odwiedzający Kraków zarówno krajowi jak i zagraniczni, poza Krakowem najczęściej wymieniali konkretne obiekty i konkretne miejscowości (tab.). Do pierwszej grupy zaliczały się (w kolejności najczęściej występujących): kopalnie soli (Bochnia i Wieliczka), obóz koncentracyjny w Oświęcimiu – Brzezince, atrakcje Warszawy (zamek królewski, Wilanów,

⁵ W zakresie poszczególnych grup atrakcji mieszczą się następujące stwierdzenia: wydarzenia kulturalne wysokiej rangi - festiwale, koncerty, aukcje, targi, kina, teatry; wydarzenia masowe - imprezy uliczne, mecze; typowa oferta kulturalno-rozrywkowa - puby, kluby, dyskoteki, agencje towarzyskie, wesołe miasteczko; atrakcje przyrodnicze - ZOO, ogród botaniczny, Lasek Wolski, Tatry, Pieniny; atrakcje ogólnokrajowe - ogólne zwiedzanie; konkretne obiekty - zabytki, muzea; konkretne miejscowości - Oświęcim, Wieliczka, Zakopane, Warszawa; atrakcje religijne - kościoły, klasztory, uroczystości religijne; atrakcje etniczne – żydowskie; atrakcje komunikacyjne - statek po Wiśle, dorożka, bryczka, balon; atrakcje zakwaterowania - baza noclegowa; atrakcje kulinarne – gastronomiczne; atrakcje wypoczynkowo-uzdrowiskowe - zalew w Kryspinowie, wypoczynek nad wodą; atrakcje dla turystyki aktywnej - park wodny, bungee.

Łazienki), Pieskowa Skała i Ojców (zamki). W ramach konkretnych miejscowości respondenci najczęściej wymieniali: Zakopane, Warszawę, Krynice, Wrocław i Ojców.

Tabela. 56 Atrakcje poza Krakowem wywierające największe wrażenie na odwiedzających Kraków w 2004 r.

Atrakcje	Udział procentowy
konkretne obiekty	20,20
konkretne miejscowości	19,20
atrakcje przyrodnicze	18,60
atrakcje religijne	12,70
atrakcje ogólnokrajowe	6,84
atrakcje komunikacyjne	4,23
atrakcje kulinarne	3,91
wydarzenia masowe	2,93
atrakcje wypoczynkowo-uzdrowiskowe	2,28
atrakcje dla turystyki aktywnej	1,95
typowa oferta kulturalno-rozrywkowa	1,95
inne	1,63
wydarzenia kulturalne wysokiej rangi	1,63
brak odpowiedzi	0,98
atrakcje zakwaterowania	0,65
atrakcje etniczne	0,33

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT

Bardzo interesującą grupę odpowiedzi stanowiły atrakcje przyrodnicze. Wśród nich ankietowani najczęściej wymieniali: Tatry, Morskie Oko, Ojcowski Park Narodowy, rezerwat w Niepołomicach, czy np. grzybobranie.

Z jakich atrakcji skorzystałby turysta podczas następnego pobytu

Kolejny omawiany punkt jest bardzo istotny z punktu widzenia przygotowania oferty turystycznej Krakowa na przyszłość. Pozwala zwrócić uwagę na preferencje w zakresie atrakcji turystycznych miasta, o których odwiedzający usłyszał będąc w Krakowie, a z których nie skorzystał lub chciałby ponownie skorzystać (tab.). Najwyższe wskaźniki uzyskały atrakcje związane z turystyką aktywną. W tej grupie odpowiedzi znalazły się (od najczęściej wymienianych): rowery, baseny, Aquapark i tenis. Do wydarzeń masowych wymienianych przez ankietowanych w 2004 r., drugich w kolejności, zaliczały się: imprezy kulturalne i rozrywkowe, festiwale, koncerty, ale w punkcie tym pojawiły się również mecze Wisły Kraków i Cracovii.

Tabela. 57 Atrakcje, z których odwiedzający chcieliby skorzystać w przyszłości

Atrakcje	Udział procentowy
atrakcje dla turystyki aktywnej	17,80
wydarzenia masowe	11,70
wydarzenia kulturalne wysokiej rangi	8,44
atrakcje ogólnokrajowe	8,00
konkretne obiekty	7,42
atrakcje komunikacyjne	6,68
atrakcje przyrodnicze	6,31
typowa oferta kulturalno-rozrywkowa	4,99
brak odpowiedzi	4,99
atrakcje wypoczynkowo-uzdrowiskowe	4,85
atrakcje kulinarne	4,77
konkretne miejscowości	4,19
atrakcje religijne	3,74
inne	2,57
atrakcje etniczne	2,42
atrakcje zakwaterowania	1,10

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT

Ocenia wysokość cen do jakości usług

Odwiedzający podczas pobytu w Krakowie ocenili stosunek cen do jakości na następującym poziomie (tab. 58):

Podobnie jak w roku ubiegłym noclegi i gastronomia uzyskały najwyższe wskaźniki cen odpowiadających jakości spośród wszystkich usług świadczonych odwiedzającym Kraków.

Największe zrównoważenie cen do jakości (poziom ponad 70% licząc łącznie ceny niskie i odpowiednie) wykazuje gastronomia.

Tak jak w ubiegłym roku, zauważalne są wysokie wskaźniki braku oceny w następujących kategoriach: teatr i kino, usługi przewodnickie, transport lokalny, muzea, imprezy kulturalne, baza sportowo rekreacyjna. Dodatkowo w roku bieżącym w tej kategorii znalazła się grupa usług związanych z rozrywką, tj. kluby, dyskoteki, puby i ona również uzyskała znaczny odsetek braku odpowiedzi. Świadczy to o niekorzystaniu z oferty Krakowa w zakresie wymienionych usług.

Tabela. 58 Ocena stosunku cen do jakości świadczonych usług odwiedzających Kraków w 2004 roku (w %)

	transport	teatr, kino	przewodnik	noclegi	muzea	imprezy	gastromia	Kluby, dyskoteki, puby	baza sport- recreac.
brak oceny	51,12	71,87	62,66	13,14	35,60	67,35	5,40	46,06	78,95
ceny niskie:	8,41	3,39	6,27	8,98	16,69	5,40	21,82	11,97	1,88
ceny odpowiednie:	23,94	18,04	23,06	44,55	37,98	22,56	51,22	30,61	13,41
ceny wysokie:	16,53	6,70	8,01	33,32	9,72	4,69	21,56	11,36	5,77

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT

Analizując poszczególne kategorie odpowiedzi udzielanych przez respondentów w tym pytaniu ankiety, pomijając brak odpowiedzi, można zauważyć, że:

1. Generalnie wszystkie ceny usług są uważane za odpowiednie w stosunku do jakości. Świadczy to o zróżnicowaniu oferty, która odpowiada popytowi i sytuacji materialnej osób odwiedzających Kraków. Najniższy wskaźnik cen odpowiednich (blisko 49%) wystąpił w przypadku transportu lokalnego.
2. Wskaźniki cen odpowiednich i niskich liczonych łącznie (powyżej 80%), otrzymały: imprezy kulturalne i muzea.
3. Najwyższe wskaźniki cen zbyt wysokich otrzymały: noclegi, transport lokalny, baza sportowo – rekreacyjna.

Czego brakowało turystom w trakcie pobytu w Krakowie?

Spośród analizowanych odpowiedzi turystów krajowych, największy odsetek (23%) stanowiły odpowiedzi wskazujące brak czasu jako podstawowy mankament pobytu w Krakowie. Może to wynikać z napiętego terminarza pobytu w mieście, ale także ze słabej organizacji pobytu i trudności komunikacyjnych.

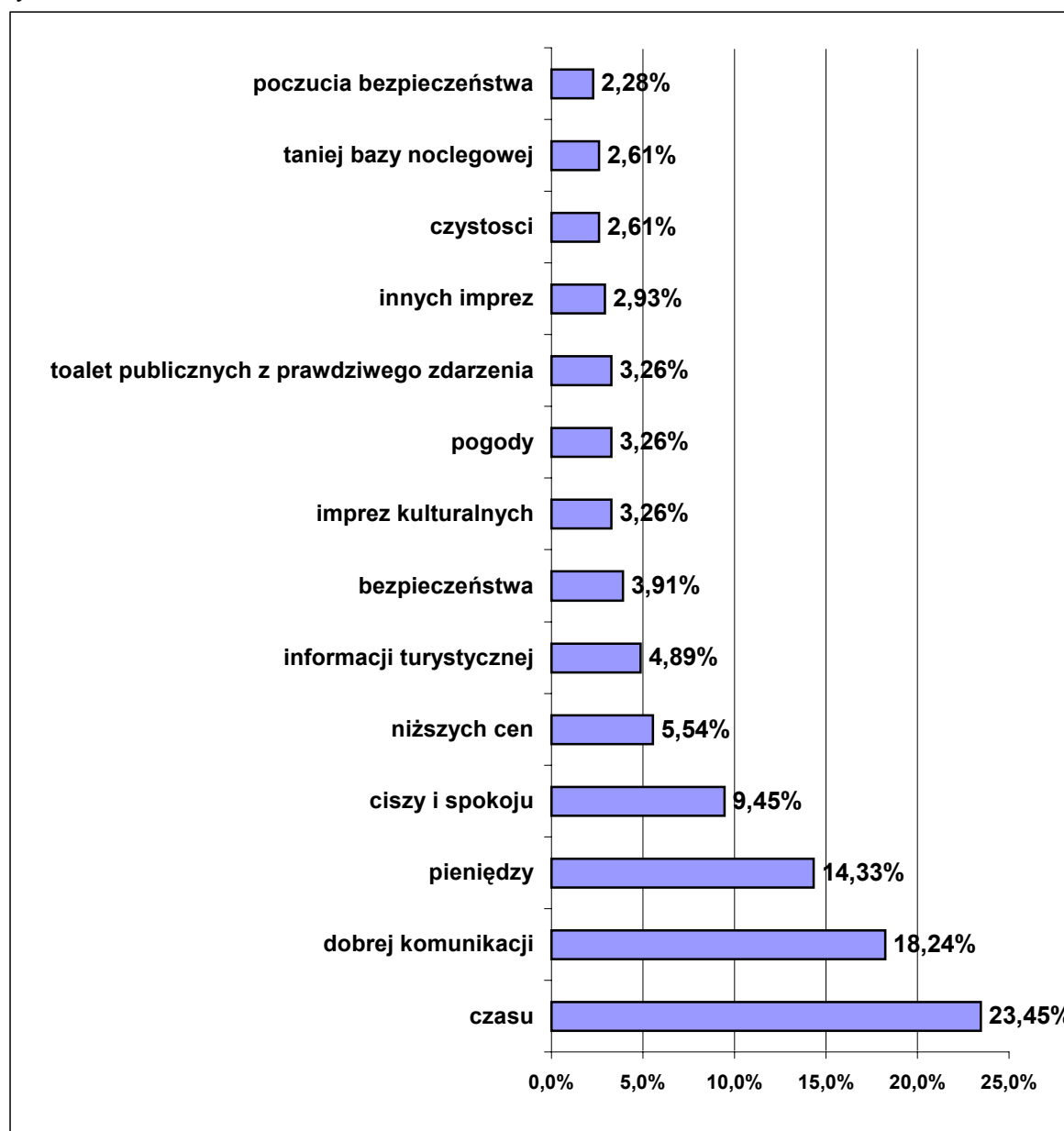
Odpowiedzi, które wymieniały brak dobrej komunikacji i infrastruktury transportowej stanowiły 18 % analizowanych odpowiedzi. Składały się na nie następujące szczegółowe odpowiedzi:

- brak komunikacji po godz.23.00.
- brak parkingów
- brak parkingów blisko centrum
- brak metra.

Zwraca uwagę duża ilość (9%) odpowiedzi związanych z brakiem ciszy i spokoju.

Wady pobytu w Krakowie (braki) wskazane przez turystów krajowych w 2004 roku.

Rysunek 59

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT 2004

Tabela 59

Brakuje krajowym turystom	Udział
czasu	23,45%
dobrej komunikacji	18,24%
pieniędzy	14,33%
ciszy i spokoju	9,45%
niższych cen	5,54%
informacji turystycznej	4,89%
bezpieczeństwa	3,91%
impres kulturalnych	3,26%
pogody	3,26%
toalet publicznych z prawdziwego zdarzenia	3,26%
innych imprez	2,93%
czystości	2,61%
taniej bazy noclegowej	2,61%
poczucia bezpieczeństwa	2,28%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT 2004.

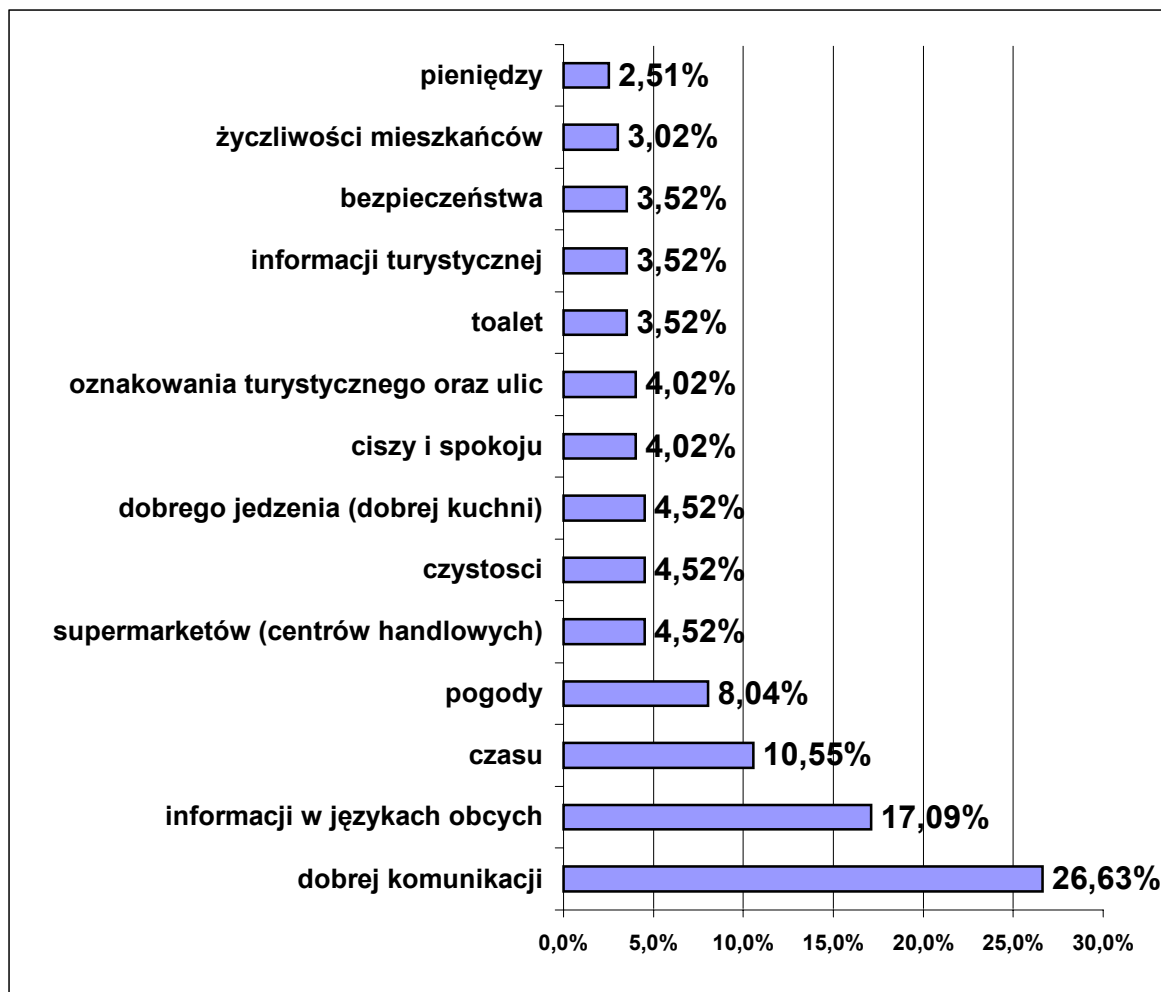
Turyści zagraniczni odwiedzający Kraków zdecydowanie najczęściej wymieniali brak dobrej komunikacji w mieście (27%) jako mankament ich pobytu, na co wskazywali także Polacy, ale na znacznie niższym poziomie (18%).

Istotną informacją jest wysoki odsetek (17 %) odpowiedzi związanych z brakiem informacji w językach obcych i trudnościami językowymi.

Wymienione powyżej dwie wady pobytu w Krakowie, stanowią aż 44% analizowanych odpowiedzi, wyraźnie określając podstawowe braki miasta w oczach turysty zagranicznego.

Wady pobytu w Krakowie (braki) wskazane przez turystów zagranicznych w 2004 roku.

Rysunek 60

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT 2004

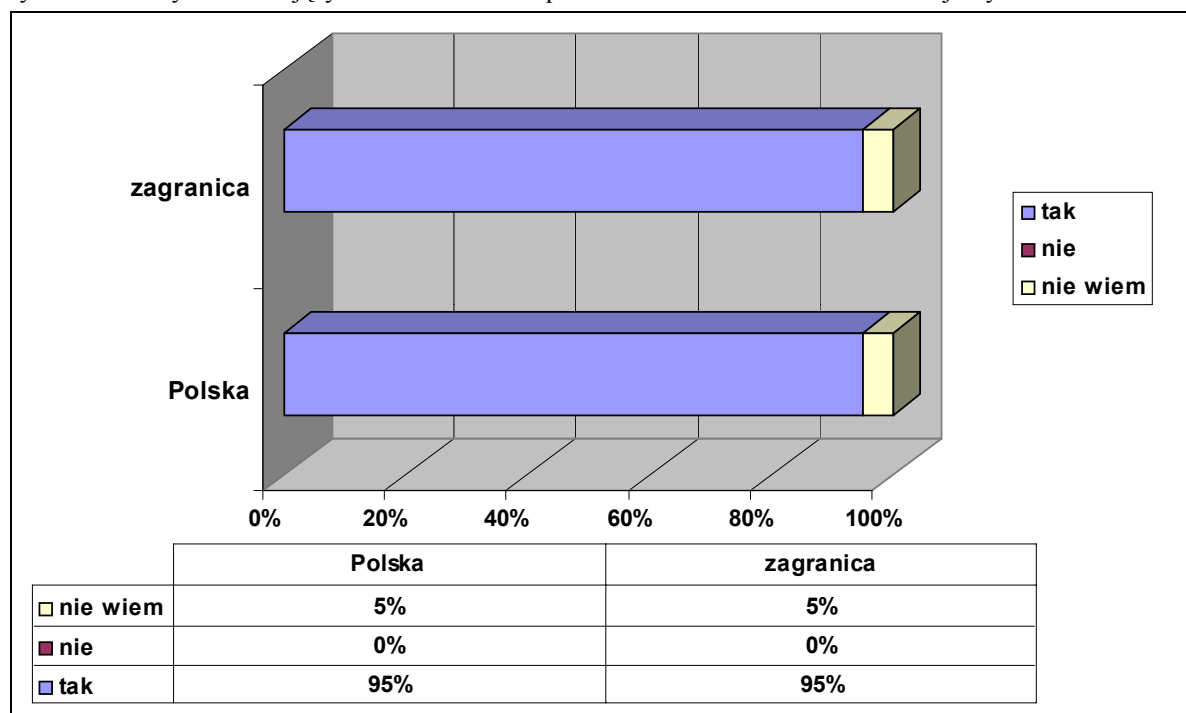
Tabela 60

Brakuje zagranicznym turystom	Udział
dobrej komunikacji	26,63%
informacji w językach obcych	17,09%
czasu	10,55%
pogody	8,04%
supermarketów (centrów handlowych)	4,52%
czystości	4,52%
dobrego jedzenia (dobrej kuchni)	4,52%
ciszy i spokoju	4,02%
oznakowania turystycznego oraz ulic	4,02%
toalet	3,52%
informacji turystycznej	3,52%
bezpieczeństwa	3,52%
życzliwości mieszkańców	3,02%
pieniędzy	2,51%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT 2004.

Czy odwiedzający poleci Kraków swoim znajomym?

Rysunek 61. Czy odwiedzający Kraków w 2004 r. poleci odwiedzone miasto swoim znajomym?

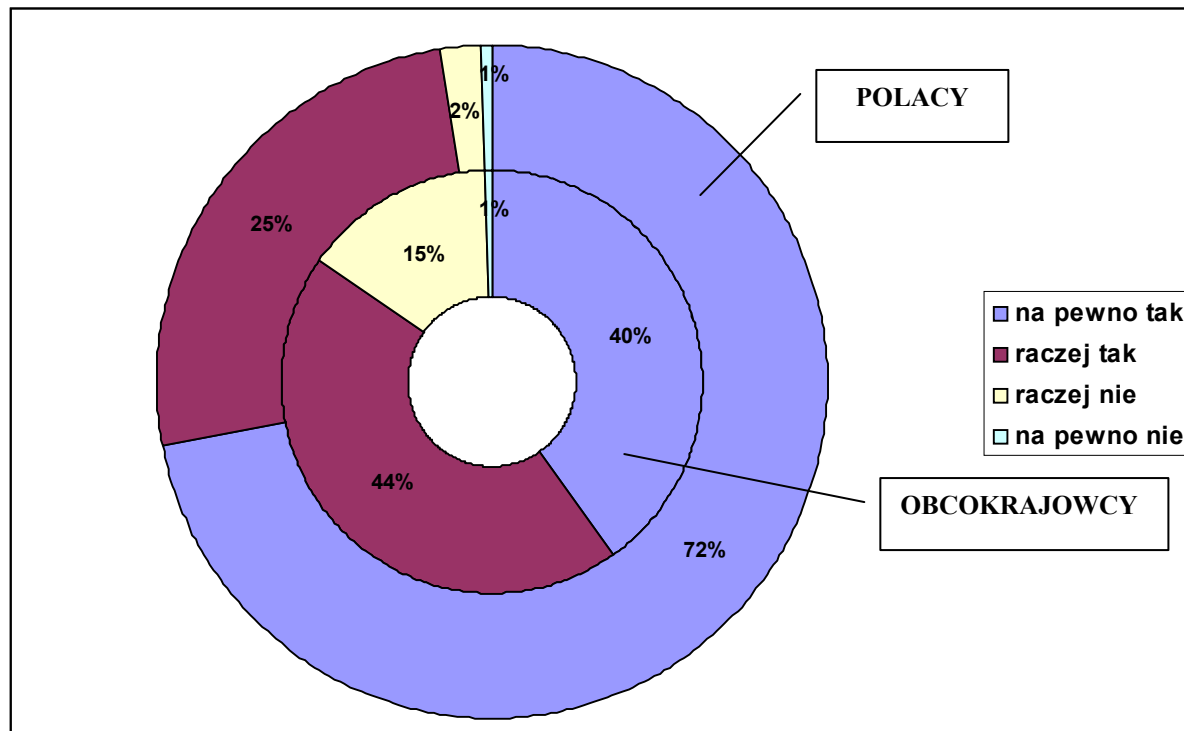
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT

Podobnie jak w roku ubiegłym ogólna ocena pobytu w Krakowie zarówno przez odwiedzających krajowych jak i zagranicznych jest bardzo wysoka. Bez pięciu procent osób niezdecydowanych, wszyscy goście z Polski jak i spoza niej polecą Kraków swoim znajomym. Jedyne drobne różnice, jakie wystąpiły w obecnych badaniach, w stosunku do roku ubiegłego, dotyczą niewielkich zmian. Pozytywną odpowiedź udzielili w roku 2003: krajowi – 99%, zagraniczni – 91%, a w roku 2004 (rys.): krajowi – 95%, zagraniczni – 95%. Jak widać różnice są nieznaczne i na korzyść, stosunek roku 2003 do 2004, odnoszą się do odwiedzających zagranicznych i niekorzyść dla odwiedzających krajowych.

Tak jak w roku ubiegłym obraz Krakowa, jaki się ukazuje, bardzo dobrze nadal rokuje na przyszłość, gdyż badania wskazują, że głównym źródłem informacji o Krakowie i Małopolsce są znajomi.

Deklaracja ponownych odwiedzin Krakowa przez gości przebywających w mieście w 2004 r.

Rysunek 62. Deklaracja ponownych odwiedzin Krakowa przez gości przebywających w mieście w 2004 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań MOT

Podobnie jak w roku ubiegłym korzystnie dla miasta przedstawia się struktura chęci ponownych odwiedzin Krakowa. Jak widać na powyższym wykresie aż 97% (o dwa punkty mniej niż w roku ubiegłym) odwiedzających krajowych zamierza ponownie przyjechać do Krakowa, przy czym zdecydowanych zadeklarowanych jest 72% (mniej o 8 punktów procentowych w stosunku do roku ubiegłego). Tak jak w roku 2003 ponad 80% gości spoza Polski wyraziło wolę ponownego przyjazdu do Krakowa (2003 r. – 83%, 2004 r. – 84%). W bieżącym roku nastąpiła kilku procentowe polepszenie wskaźnika osób jednoznacznie zdecydowanych (2003 r. – 34%, 2004 r. – 40%).

Ogólnie mówiąc są to bardzo dobre wyniki, zwłaszcza z punktu widzenia wagi i znaczenia w marketingu utrzymania stałych klientów, czyli w tym przypadku turystów krajowych i zagranicznych.

Podobnie jak w roku ubiegłym ponad 60%, a dokładnie 68%, osób polskiego pochodzenia zadeklarowało chęć ponownego przyjazdu do Krakowa. Raczej tak – odpowiedziało 29% osób z polskimi korzeniami. Łącznie daje to wysoką wartość 97%, co wskazuje na korzystny wizerunek Krakowa w tej grupie respondentów.

**Zwiedzający w głównych muzeach Krakowa
w miesiącach styczeń-lipiec 2004**

MIES_I-VII	OBIEKT	ZWIEDZAJĄCY
	WAWEL	481416
	GMACH GŁÓWNY	34444
	SUKIENNICE	25261
	MUZEUM CZARTORYSKICH	40907
	DOM JANA MATEJKI	13257
	DOM JÓZEFA MEHOFFERA	11354
	MANGGHA	13395
	ATMA	4820
	KAMIENICA SZOŁAYSKICH	46137
	MNK	194862
ŁĄCZNIE	W MUZECH	865853

	WAWEL	481416
STYCZEŃ		17114
LUTY		26279
MARZEC		21175
KWIECIEŃ		58929
MAJ		107094
CZERWIEC		112266
LIPIEC		138559
SIERPIEŃ		0
WRZESIEŃ		0
PAŹDZIERNIK		0
LISTOPAD		0
GRUDZIEŃ		0
RAZEM		0

	GMACH GŁÓWNY	34444
STYCZEŃ		4163
LUTY		3921
MARZEC		2438
KWIECIEŃ		2695
MAJ		11391
CZERWIEC		6699
LIPIEC		3137
SIERPIEŃ		0
WRZESIEŃ		0
PAŹDZIERNIK		0
LISTOPAD		0
GRUDZIEŃ		0
RAZEM		34444

	SUKIENNICE	25261
--	-------------------	--------------

STYCZEŃ		1580
LUTY		2923
MARZEC		3028
KWIECIEŃ		4193
MAJ		4403
CZERWIEC		4868
LIPIEC		4266
SIERPIEŃ		0
WRZESIEŃ		0
PAŹDZIERNIK		0
LISTOPAD		0
GRUDZIEŃ		0
RAZEM		25261

	MUZEUM CZARTORYSKICH	40907
STYCZEŃ		2389
OKIŃCZYC		588
LUTY		1962
OKIŃCZYC		348
MARZEC		2473
KWIECIEŃ NIDERLAND		5769
		848
MAJ		8490
NIDERLAND		949
CZERWIEC		8030
CHAGALL		1201
LIPIEC		8630
CHAGALL		4517
SIERPIEŃ		0
WRZESIEŃ		0
PAŹDZIERNIK		0
LISTOPAD		0
GRUDZIEŃ		0
RAZEM		40907

	DOM JANA MATEJKI	13257
STYCZEŃ		1211
LUTY		1271
MARZEC		1389
KWIECIEŃ		1205
MAJ		4432
CZERWIEC		1072
LIPIEC		2677
SIERPIEŃ		0
WRZESIEŃ		0
PAŹDZIERNIK		0
LISTOPAD		0
GRUDZIEŃ		0
RAZEM		13257

	MANGGHA	13395
--	----------------	--------------

STYCZEŃ		875
LUTY		2471
MARZEC		1481
KWIECIEŃ		1759
MAJ		2638
CZERWIEC		2439
LIPIEC		1732
SIERPIEŃ		0
WRZESIEŃ		0
PAŹDZIERNIK		0
LISTOPAD		0
GRUDZIEŃ		0
RAZEM		13395

	ATMA	4820
STYCZEŃ		230
LUTY		532
MARZEC		286
KWIECIEŃ		350
MAJ		545
CZERWIEC		1169
LIPIEC		1708
SIERPIEŃ		0
WRZESIEŃ		0
PAŹDZIERNIK		0
LISTOPAD		0
GRUDZIEŃ		0
RAZEM		4820

	DOM JÓZEFA MEHOFFERA	11354
STYCZEŃ		334
LUTY		897
MARZEC		444
KWIECIEŃ		663
MAJ		6482
CZERWIEC		1201
LIPIEC		1333
SIERPIEŃ		0
WRZESIEŃ		0
PAŹDZIERNIK		0
LISTOPAD		0
GRUDZIEŃ		0
RAZEM		11354

	KAMIENICA SZOŁAYSKICH	46137
STYCZEŃ Z. Balonik Stała ekspozycja SZTUKA NA WAWELU		784 1315
LUTY Z. balonik Stała ekspozycja SZTUKA NA WAWELU		1155 903
MARZEC Z. Balonik Stała ekspozycja SZTUKA NA WAWELU		1143 2034 3469
KWIECIEŃ Z. Balonik Stała ekspozycja SZTUKA NA WAWELU		618 2875 3087
MAJ Z. Balonik Stała ekspozycja SZTUKA NA WAWELU		31 2573 4888
CZERWIEC Stała ekspozycja SZTUKA NA WAWELU		2632 5405
LIPIEC Malczewski Stała ekspozycja SZTUKA NA WAWELU		2483 1909 8833
SIERPIEŃ Malczewski Stała ekspozycja SZTUKA NA WAWELU		0
WRZESIEŃ Malczewski Stała ekspozycja SZTUKA NA WAWELU		0
PAŹDZIERNIK Stała ekspozycja SZTUKA NA WAWELU		0
LISTOPAD Stała ekspozycja SZTUKA NA WAWELU		0
GRUDZIEŃ Stała ekspozycja SZTUKA NA WAWELU		0
RAZEM		46137

	MNK	194862
STYCZEŃ		13469
LUTY		16383
MARZEC		18185
KWIECIEŃ		24062
MAJ		46822
CZERWIEC		34716
LIPIEC		41225
SIERPIEŃ		0
WRZESIEŃ		0
PAŹDZIERNIK		0
LISTOPAD		0
GRUDZIEŃ		0
RAZEM		194862

ŁĄCZNIE	W MUZECH W I_VII	865853
----------------	-------------------------	---------------

Źródło: Muzeum Narodowe w Krakowie i Muzeum Państwowe Zbiory Sztuki na Wawelu

Data i miejsce pobrania próby: - 2004,

Zwiedzający wystawy na Wawelu w roku 2003 I_XII

Wystawy na Wawelu za rok 2003

	Komnaty II piętro	Apartamenty I piętro	Skarbiec i zbrojownia	Sztuka Wschodu	Wawel Zaginiony	Wystawa Czasowa	Smocza Jama	Razem
Styczeń	9928	1090	2475	326	3371	0	0	17190
Luty	7806	1052	5005	824	4444	0	0	19131
Marzec	8855	1096	6724	1203	3290	0	1066	22234
Kwiecień	24553	2323	9675	1153	3846	0	7163	48713
Maj	41987	4783	17819	1346	7418	0	36854	110207
Czerwiec	41378	4307	16226	1146	5697	0	28836	97590
Lipiec	45438	9013	22698	2016	8171	0	44575	131911
Sierpień	49200	9659	25586	2641	9187	0	59415	155688
Wrzesień	37154	4876	13756	1197	4730	0	20145	81858
Październik	31758	2800	11489	1162	5394	0	13355	65958
Listopad	15421	2154	4471	417	5071	0	3787	31321
Grudzień	11532	1583	3646	2610	881	0	0	20252
Razem	325010	44736	139570	16041	61500	0	215196	802053

I kwartał	26589	3238	14204	2353	11105	0	1066	58555
II kwartał	107918	11413	43720	3645	16961	0	72853	256510
III kwartał	131792	23548	62040	5854	22088	0	124135	369457
IV kwartał	58711	6537	19606	4189	11346	0	17142	117531
Razem	325010	44736	139570	16041	61500	0	215196	802053

Źródło: Muzeum Państwne Zbiory Sztuki na Wawelu

Zwiedzający wystawy na Wawelu w roku 2004 I_IX

Wystawy na Wawelu za rok 2004

	Komnaty II piętro	Apartamenty I piętro	Skarbiec i zbrojownia	Sztuka Wschodu	Wawel Zaginiony	Wystawa Czasowa	Smocza Jama	Razem
Styczeń	9434	1316	1841	387	4136	0	0	17114
Luty	13788	911	5483	671	5426	0	0	26279
Marzec	1133	3513	9933	1122	5474	0	0	21175
Kwiecień	26938	3088	10537	941	3835	0	13590	58929
Maj	43360	4978	19206	1506	5415	0	32629	107094
Czerwiec	44399	5410	19765	1598	5304	0	35790	112266
Lipiec	47726	8833	24191	2032	5771	0	50006	138559
Sierpień	49103	8938	25119	2987	8645	0	58712	153504
Wrzesień	37240	6448	12690	1248	4048	0	21296	82970
Październik	0	0	0	0	0	0	0	0
Listopad	0	0	0	0	0	0	0	0
Grudzień	0	0	0	0	0	0	0	0
Razem	273121	43435	128765	12492	48054	0	212023	717890

I kwartał	24355	5740	17257	2180	15036	0	0	64568
II kwartał	114697	13476	49508	4045	14554	0	82009	278289
III kwartał	134069	24219	62000	6267	18464	0	130014	375033
IV kwartał	0	0	0	0	0	0	0	0
Razem	273121	43435	128765	12492	48054	0	212023	717890

Źródło: Muzeum Państwne Zbiory Sztuki na Wawelu